

ห้องสมุด
โรงพยาบาลราชานุกูล

รายงานการวิจัย

ผลของโปรแกรมการให้การเสริมแรงทางสังคมและการ
เพิกเฉยที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมเหมาะ
สมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
ระดับปานกลาง

**Effect of Social Reinforcement Technique and
Extinction Technique Program in Modifying the
Aggressive Behaviors and Precisely Identified
Appropriate Behaviors of the Children with
Moderate Mental Retardation**

โดย

นางรัชนี ดังโพนทอง

นางจริย์ สัตว์รานนท์

นางนิรมัช คุ่มรักษา

กลุ่มงานการพยาบาล โรงพยาบาลราชานุกูล
กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

ห้องสมุดโรงพยาบาลราชานุกูล
กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

รายงานการวิจัย

ผลของโปรแกรมการให้การเสริมแรงทางสังคมและการ
เพิกเฉยที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมเหมาะ
สมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
ระดับปานกลาง

**Effect of Social Reinforcement Technique and
Extinction Technique Program in Modifying the
Aggressive Behaviors and Precisely Identified
Appropriate Behaviors of the Children with
Moderate Mental Retardation**

โดย

นางรัชนี ดังโพนทอง

นางจรรย์ สีดวารานนท์

นางนิรมัย คุ่มรักษา

กลุ่มงานการพยาบาล โรงพยาบาลราชานุกูล
กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

เลขทะเบียน	003
วันจัดทะเบียน	๑ ก.พ. ๕๓
เลขเรียกหนังสือ	๑ ๗๖๑๘๗๕๓๒ ๑๕๕๐

คำนำ

ภาวะสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบัน เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้คนต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อ การอยู่รอด บางครั้งทำให้เวลาที่อยู่กับครอบครัวน้อยไป โดยเฉพาะครอบครัวที่สมาชิกเป็นเด็ก ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จะต้องใช้เวลาใกล้ชิดเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดความอบอุ่น ไม่มีความ รู้สึกว่าถูกทอดทิ้ง เพราะเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ส่วนใหญ่ยังไม่เป็นที่ยอมรับของ สังคมไม่ว่าจะเป็นครอบครัว โรงเรียน และชุมชน ทั้งนี้เพราะเด็กเหล่านี้มีพัฒนาการด้านต่างๆล่า ช้ากว่าเด็กปกติในวัยเดียวกัน ทำให้มีผลกระทบต่อ การปรับตัวของเด็กในสังคม ทำให้เด็กเกิด ความขี้ขลาดใจ แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมออกมา เช่น ทะเลาะกัน ขว้างปาสิ่งของ ทำร้ายตนเองและผู้อื่นเป็นต้น

กลุ่มงานการพยาบาลเป็นหน่วยงานที่มีบุคลากรให้การฝึกอบรมทักษะด้านต่างๆให้กับเด็ก เป็นผู้ใกล้ชิดเด็ก เห็นความสำคัญของพฤติกรรมที่มีปัญหาเหล่านี้ จึงได้หาแนวทางที่จะช่วยลด หรือหยุดยั้งให้หมดไป จึงได้มีการวิจัยการศึกษาผลของโปรแกรมให้การเสริมแรงทางสังคมและ การฝึกเชยที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าว และพฤติกรรมเหมาะสมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติ ปัญญาระดับปานกลางขึ้น

บัดนี้การศึกษาวิจัยโครงการดังกล่าวได้สำเร็จเสร็จสิ้นแล้ว หวังว่าผลการวิจัยโปรแกรมให้ การเสริมแรงทางสังคมและการฝึกเชยที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมเหมาะสมของเด็กที่ มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับปานกลาง จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางที่บิดามารดา ผู้ ปกครองตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการให้การฝึกอบรมเด็กเหล่านี้ ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีพฤติ กรรมที่เหมาะสมเป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไป

นางรัชฎี ตั้งโพนทอง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของโปรแกรมให้การเสริมแรงทางสังคมและการเพิกเฉยที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมเหมาะสมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับปานกลาง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเพศชาย อายุระหว่าง 13-18 ปี ระดับเชาวน์ปัญญา 35-49 ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน ดึกชาย 4 โรงพยาบาลราชานุกูล กรุงเทพมหานคร จำนวน 5 คน ซึ่งคัดเลือกมาจากการเปรียบเทียบกับเด็กที่ไม่มีพฤติกรรมก้าวร้าวของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย แบบแผนการทดลองของการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ของซีดแมน จึงเป็นการศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล กระบวนการแบ่งออกเป็น 4 ระยะคือ

ระยะที่ 1 ขั้นพื้นฐาน เป็นระยะที่สังเกตเพื่อบันทึกข้อมูลที่เป็นจริงนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐาน

ระยะที่ 2 เป็นขั้นการใช้การเสริมแรงทางสังคม คือให้การเสริมแรงทางสังคมกับพฤติกรรมที่เหมาะสมและให้การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าว

ระยะที่ 3 ขั้นหยุดยั้ง คือไม่ให้การเสริมแรงต่อพฤติกรรมที่เหมาะสม

ระยะที่ 4 ขั้นการนำการเสริมแรงทางสังคมในระยะที่ 2 กลับมาใช้อีกครั้ง

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละของพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมเหมาะสมของผู้รับการทดลองแต่ละระยะ ผลการวิจัยครั้งนี้ปรากฏให้เห็นว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงและพฤติกรรมที่เหมาะสมเพิ่มขึ้นในระยะการให้การเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมและเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าว

Abstract

The purpose of this experimental research was to investigate the effect of social reinforcement technique and extinction technique program in modifying the aggressive behaviors and precisely identified appropriate behaviors of the children with moderate mental retardation, who were in Man ward No. IV at Rajanukul Hospital in Bangkok. The subjects were 5 children with mental retardation, 13-18 years olds, with the I.Q. 35-49 and had not multiple handicapped, they were assessed by nurses, subject nurse and observers as being the highly aggressive children with mental retardation. The experimental design was a Single - Subject Intra Replication Design four phases :

Phase 1 : Baseline ; the modifier performed her/his group duties as the normally did . The observers recorded the occurrence of target behaviors.

Phase 2 : Reinforcement ; the modifier was instructed to reinforcement precisely identified appropriate behaviors and to ignore the aggressive behavior.

Phase 3 : Extinction ; the modifier was instructed to perform her/his group duties just as did before the study began. The return to baseline condition should as certain whether social reinforcement was the determining factor in modifying target behaviors.

Phase 4 : Reinstatement ; of systematic reinforcement ; the condition of phase 2 was reinstated.

The collected data were analyzed using percent and plotted on Single - Subject graphs. The results of the study indicated that the frequency of aggressive behavior decreased and the frequency of precisely identified appropriate group behavior increased when modifier was instructed to reinforce precisely identified appropriate group behaviors and to be ignor the aggressive behaviors.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาให้การสนับสนุนของแพทย์หญิงชวลา เลียรธนู ผู้อำนวยการโรงพยาบาลราชานุกูล แพทย์หญิงกัลยา ว่องวานิช รองผู้อำนวยการฝ่ายการแพทย์ โรงพยาบาลราชานุกูล คุณสมจิตต์ ฤทธิรักษา หัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล โรงพยาบาลราชานุกูล และทั้ง 3 ท่านรับเป็นที่ปรึกษาพร้อมทั้งให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์จนเสร็จสิ้นโครงการ คณะผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ สีอบญญวณิชัย อาจารย์ที่ปรึกษาที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆจนเสร็จสิ้นโครงการ

ขอขอบพระคุณอาจารย์อุ๋นเรื่อน ลำไพพิสตร์ นายแพทย์วิรัชยุทธ ประพันธ์พจน์ อาจารย์สุจิตรา สุขเกษม ที่ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณคุณอารี เวชาคม คุณชลอ วิมล และเจ้าหน้าที่ตึกหญิง 2 , 3 ตึกชาย 3 , 4 โรงพยาบาลราชานุกูลทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการทำวิจัยครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา มารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนถึงผู้มีพระคุณของผู้วิจัยทุกท่าน

รัชนี ดังโพนทอง
จรรย์ สัตว์รานนท์
นิรมัย คุ้มรักษา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(ก)
Abstract	(ข)
กิตติกรรมประกาศ	(ค)
สารบัญตาราง	(ณ)
บทที่ 1	
บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
4. ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
5. นิยามศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2	
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
1. ลักษณะความบกพร่องทางสติปัญญา	7
1.1 ความหมายของภาวะความบกพร่องทางสติปัญญา	7
1.2 ระดับความรุนแรงและลักษณะของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา	7
2. พัฒนาการทางอารมณ์และสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา	16
2.1 ความหมายของพัฒนาการทางอารมณ์	16
2.2 ความหมายของพัฒนาการทางสังคม	16
2.3 พัฒนาการทางอารมณ์และสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา	17

	หน้า
3. พฤติกรรมก้าวร้าว	19
3.1 ความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าว	19
3.2 แนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าว	20
3.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความก้าวร้าว	21
3.4 สาเหตุและพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา	22
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับพฤติกรรม	24
4.1 ความหมายของการปรับพฤติกรรม	24
4.2 สาเหตุของการปรับพฤติกรรม	25
4.3 ทฤษฎีการปรับพฤติกรรม	26
4.4 ผลของการปรับพฤติกรรมโดยใช้การเสริมแรงทางสังคม	29
4.5 การปรับพฤติกรรมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา	30
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้การเสริมแรงทางสังคม	31
5.1 งานวิจัยต่างประเทศ	31
5.2 งานวิจัยในประเทศ	32
6. สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	33
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	34
1. ประชากร	34
2. กลุ่มตัวอย่าง	34
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	34

	หน้า
4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	34
4.1 แบบสำรวจพฤติกรรมก้าวร้าว	35
4.2 แบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าว	35
4.3 แบบบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าว	35
5. โปรแกรมการใช้การเสริมแรงทางสังคม	36
5.1 ลักษณะของโปรแกรมการใช้การเสริมแรงทางสังคม	37
5.2 การเตรียมการก่อนดำเนินการทดลอง	37
5.3 แบบแผนการทดลอง	38
5.4 การดำเนินการทดลอง	39
5.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
5.6 การนำเสนอข้อมูล	40
5.7 การวิเคราะห์ข้อมูล	40
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
1. ตารางแสดงค่าความถี่และร้อยละของพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมเหมาะสมของเด็กแต่ละคนตลอดการทดลอง 4 ระยะ	42
2. กราฟแสดงค่าความถี่ของพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมเหมาะสมของเด็กแต่ละคนตลอดการทดลอง 4 ระยะ	43
3. ตารางแสดงค่าความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมเหมาะสมเด็กทั้ง 5 คนตลอดการทดลอง 4 ระยะ	62

	หน้า
บทที่ 5	
สรุปและเสนอแนะ	63
1. สรุป	65
2. อภิปรายผล	65
4. ข้อเสนอแนะ	67
บรรณานุกรม	68
ภาคผนวก	72
1. แผนการปรับปรุงพฤติกรรม	73
2. แบบสำรวจพฤติกรรมก้าวร้าวในกลุ่มฝึกทักษะ	75
3. แบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าว	77
4. แบบบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมเหมาะสม	79
5. โปรแกรมการปรับปรุงพฤติกรรมการใช้การเสริมแรงทางสังคม	83
6. ตารางแสดงค่าความเที่ยงตรงระหว่างผู้สังเกตและภาพประกอบการทดลองเครื่องมือ	88

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	การแบ่งระดับความรุนแรงของความบกพร่องทางสติปัญญาตาม ICD 10	10
ตารางที่ 2	ระบบ AAMD (The American Academic on Mental Deficiency)	14
ตารางที่ 3	แสดงค่าความถี่และร้อยละของพฤติกรรมของเด็กคนที่ 1 ตลอดการทดลอง 4 ระยะ	42
ตารางที่ 4	แสดงค่าความถี่และร้อยละของพฤติกรรมของเด็กคนที่ 2 ตลอดการทดลอง 4 ระยะ	46
ตารางที่ 5	แสดงค่าความถี่และร้อยละของพฤติกรรมของเด็กคนที่ 3 ตลอดการทดลอง 4 ระยะ	50
ตารางที่ 6	แสดงค่าความถี่และร้อยละของพฤติกรรมของเด็กคนที่ 4 ตลอดการทดลอง 4 ระยะ	54
ตารางที่ 7	แสดงค่าความถี่และร้อยละของพฤติกรรมของเด็กคนที่ 5 ตลอดการทดลอง 4 ระยะ	58
ตารางที่ 8	แสดงค่าความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมก้าวร้าวและเหมาะสมของเด็กทั้ง 5 คนตลอดการทดลอง 4 ระยะ	62
ตารางที่ 9	แสดงค่าดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกต	88

บทที่ 1
บทนำ

คำนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กทุกคนนับได้ว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นเด็กปกติ หรือเด็กพิการย่อมต้องได้รับการดูแลส่งเสริมพัฒนาให้มีทักษะด้านต่างๆ เพื่อสร้างคุณประโยชน์ให้กับตนเองและประเทศชาติ ดังนั้นจึงต้องมีพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพสำหรับคนพิการขึ้น เพื่อให้คนพิการมีโอกาสได้เรียนรู้ทักษะต่างๆที่จำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวันได้ทัดเทียมกับคนปกติ สามารถดำเนินชีวิตเป็นส่วนหนึ่งของสังคมได้

เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาส่วนใหญ่ยังไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว โรงเรียน และชุมชน ทั้งนี้เพราะว่าเด็กเหล่านี้มีพัฒนาการด้านต่างๆล่าช้ากว่าเด็กปกติ ในวัยเดียวกัน มีความสามารถที่จะผ่านขั้นตอนไปได้อย่างช้าๆ และมีข้อจำกัดอยู่ในระดับหนึ่งตามศักยภาพของตนเท่านั้น (Neisworth, 1982:2) จึงทำให้เด็กเหล่านี้มีความสามารถในการรับรู้และเรียนรู้ น้อย มีความสามารถจำกัดในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ทำให้มีผลกระทบต่อ การปรับตัวของ เด็กในสังคม เด็กที่มีการปรับตัวไม่ดีก็จะเกิดความคับข้องใจ และแสดงพฤติกรรมซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมออกมา เช่น ทะเลาะกัน ขว้างปาสิ่งของ ทำร้ายตนเองและผู้อื่น แย่งทำลายสิ่งของ หรือโต้เถียงด่าทอกัน เป็นต้น ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวเป็นพฤติกรรมที่สร้างความหนักใจให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็ก นอกจากนี้ยังรบกวนการดำเนินการสอน หรือการฝึกอบรมทักษะต่างๆของครู พยาบาล หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นเหตุให้กิจกรรมการเรียน การสอน การฝึกอบรมทักษะต่างๆไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาดังกล่าว จากการศึกษาของ มาลินี จุฑาประมา (2520 : 93-98) เกี่ยวกับการพยายามแก้ปัญหาคือการสงเคราะห์เด็กปกติ พบว่า ครูนิยมใช้การลงโทษด้วยการดู ตี หักคะแนน กักบริเวณ ไล่ออกจากชั้นเรียน การชี้แจงให้เห็นถูกผิด การหาสาเหตุ การให้รางวัล การยกย่องชมเชย แต่นำวิธีดังกล่าวไปใช้อย่างไม่มีระบบ ทำให้ไม่ได้ผลตามต้องการ นอกจากนี้การลงโทษดังกล่าวยังเป็นการหยุดยั้งพฤติกรรมชั่วคราว ไม่ทำให้เกิดการเรียนรู้ (กมลรัตน์ หล้าสุรวงษ์.. 2529:159)

ดังนั้นนักจิตวิทยาจึงได้เสนอวิธีแก้ไขที่เรียกว่า การปรับพฤติกรรมซึ่งเป็นเทคนิคการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ประยุกต์หลักการเรียนรู้ที่ได้จากการทดลองทางจิตวิทยามาใช้ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นปัญหาอย่างเป็นระบบ (ภรณ์ อินทร.2526 ; 5) โดยมีพื้นฐานจากหลักทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกและการวางเงื่อนไขการกระทำ ซึ่งเทคนิคการปรับพฤติกรรมที่นิยมใช้กันมากที่สุดไม่ต่างกับเด็กปกติหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษในปัจจุบันได้แนวคิดมาจากทฤษฎีการเรียนรู้แบบวางเงื่อนไขการกระทำของสกินเนอร์ (Skinner) ที่ว่าการกระทำใดๆที่ได้รับการเสริมแรงมีแนวโน้มจะเกิดขึ้นอีก ส่วนการกระทำใดๆที่ไม่ได้รับการเสริมแรง มีแนวโน้มที่จะลดน้อยลงและหายไปในที่สุด (Hilgard and Bower.1966:111) ดังนั้นจะเห็นได้จากการศึกษาของ สมพร สุทัศนีย์ (2522:บทคัดย่อ) ได้ใช้การเสริมแรงทางสังคมปรับพฤติกรรมเจ็บขริมฝีปากของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่าการให้คำชมเชย แสดงความยอมรับ และให้ความสนใจจากครู ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นและทำให้พฤติกรรมเจ็บขริมฝีปากลดลง นอกจากนี้ บุญทัน ไกรเพชร (2531:77) ได้ทำการทดลองปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยใช้การเสริมแรงทางสังคม พบว่านักเรียนที่ได้รับการเสริมแรงทางสังคมกับพฤติกรรมที่เหมาะสม จะแสดงพฤติกรรมเหมาะสมเพิ่มขึ้นและเมื่อได้รับการเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าวจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง

สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา แชนดราและทอมัส (วันทนา กิ่งจงเจริญ สุข.2526:13;อ้างอิงมาจาก Sandra and Thomas.1972:73-78) ศึกษาการเพิ่มการนั่งอยู่กับที่ของเด็กชายอายุ 4 ปี ซึ่งมีสติปัญญาต่ำ มีพฤติกรรมชนไม่อยู่สุข ขอบกระโดดไปมารอบๆห้องหรือนอนลงกับพื้น โดยใช้หลักการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เพื่อให้เด็กนั่งอยู่กับที่นานขึ้น โดยได้รับคำชมจากครูเมื่อมีพฤติกรรมนั่งอยู่กับที่ และเมื่อเด็กมีพฤติกรรมนั่งอยู่กับที่ได้นาน 10 นาทีขึ้นไปก็จะได้รับขนมหลังจากการทดลองทุกวัน ผลการศึกษาปรากฏว่า การเสริมแรงด้วยความสนใจจากครูและเสริมแรงด้วยสิ่งของ สามารถเพิ่มพฤติกรรมการนั่งอยู่กับที่ของเด็กที่สติปัญญาต่ำได้

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับพฤติกรรมโดยการให้การเสริมแรงทางสังคม ไม่ว่าจะใช้ควบคู่กับการเสริมแรงด้วยวัตถุ หรือการให้การเสริมแรงทางสังคมเพียงอย่างเดียว ก็ได้ผลในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นปัญหาให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้เช่นเดียวกันทั้งในเด็กปกติหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาการให้การเสริมแรงทางสังคมเพื่อปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษามลของโปรแกรมการให้การเสริมแรงทางสังคมและการเพิกเฉยที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมเหมาะสมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับปานกลาง

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ได้รับการเสริมแรงทางสังคมในพฤติกรรมที่เหมาะสมจะมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเพิ่มขึ้นและได้รับการเพิกเฉยในพฤติกรรมก้าวร้าวจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง

2. เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มพฤติกรรมที่เหมาะสมและลดพฤติกรรมก้าวร้าว สำหรับผู้ปกครอง บุคลากร ผู้ดูแล ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา พร้อมทั้งส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์ให้เด็กได้พัฒนาตามศักยภาพ

4. ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน อายุระหว่าง 13-18 ปี ระดับเขาวงกตปัญญา 35-49 ตึกชาย 4 โรงพยาบาลราชานุกูล ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวทั้งทางกายและวาจา

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ตึกชาย 4 โรงพยาบาลราชานุกูล ปีการศึกษา 2540 ที่ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน อายุระหว่าง 13-18 ปี ระดับเขาวงกตปัญญา 35-49 จำนวน 5 คน ซึ่งมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

2.1 ผู้วิจัยนำแบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้พยาบาลที่ฝึกอบรมทักษะ จำนวน 6 คน ประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กที่ตนสอน ซึ่งมีเด็กกลุ่มละ 9 คน

2.2 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำแบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวมาประเมิน โดยให้คะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวในกลุ่มของเด็กจากมากที่สุดถึงน้อยที่สุดเป็น 5,4,3,2 และ 1 ตามลำดับ จาก

นั้นผู้วิจัยรวบรวมคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวแล้วนำมาจัดเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย แล้วคัดเลือกเด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวได้จำนวน 10 คน

3. ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตเปรียบเทียบเด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวกับเด็กที่ไม่มีพฤติกรรมก้าวร้าวแล้วจึงคัดเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง 5 คน

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ : การเสริมแรงทางสังคม การเพิกเฉย

3.2 ตัวแปรตาม : พฤติกรรมก้าวร้าว พฤติกรรมที่เหมาะสม

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับปานกลาง อายุ 13 - 18 ปี หมายถึงเด็กที่มีระดับเชาวน์ปัญญา โดยใช้แบบทดสอบ Stanford-Binet พบว่ามีระดับเชาวน์ปัญญาอยู่ระหว่าง 35-49 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กวัยเดียวกันและไม่มีความพิการซ้ำซ้อน

2. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับปานกลางที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวหมายถึงเด็กที่มีการกระทำหรือการใช้คำพูดหรือท่าทางที่ก่อให้เกิดความเสียหายทั้งต่อตนเองและผู้อื่นหรือสิ่งของ โดยแสดงออกได้ 2 รูปแบบคือ

2.1 พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย หมายถึง การแสดงอาการกริยาท่าทางที่ก่อให้เกิดความเสียหายทั้งต่อสิ่งของของตนเองและผู้อื่น สังเกตจากพฤติกรรมที่แสดงออกจากการใช้กริยาแสดงความไม่พอใจ ขว้างปา ทะเลาะวิวาท ทูบตอย เตะ ตีกัน แย่งของ ทำร้ายร่างกายผู้อื่น โดยการตี เตะและตอย

2.2 พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา หมายถึง การพูดให้คนอื่นเกิดความโกรธ ไม่พอใจ สังเกตจากพฤติกรรมที่แสดงออกในลักษณะของการ พูดคำหยาบ และพูดเสียงห้วนดัง

3. การเสริมแรงทางสังคม หมายถึง ความสนใจและคำชมเชยที่พยาบาลให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ที่แสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมที่เกิดขึ้นในกลุ่มที่ให้การฝึกอบรม

3.1 ความสนใจ หมายถึง พฤติกรรมที่พยาบาลแสดงออกด้วยอาการยอมรับได้แก่

3.1.1 การพยักหน้า 1 ครั้ง

3.1.2 การยกหัวแม่มือ 1 ครั้ง

3.1.3 การลูบศีรษะ 1 ครั้ง

3.1.4 การดูหลัง 1 ครั้ง

3.2 คำชมเชย หมายถึง คำพูดที่แสดงอาการยอมรับ เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม (พฤติกรรมที่ไม่รบกวนในการให้ การฝึกอบรมในกลุ่มฝึกทักษะ) ได้แก่ “ดี” “ดีมาก” “เก่ง” “เก่งมาก” “ทำถูกต้อง” “เรียบร้อยดีมาก”

4. การเพิกเฉย หมายถึง การที่พยายาลไม่เอาใจใส่ต่อพฤติกรรมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ได้แก่ “การไม่มอง” “การไม่ยิ้ม” “การไม่พูดด้วย” “การไม่สนใจ”

5. การปรับพฤติกรรม หมายถึง การใช้วิธีการอย่างมีระบบเพื่อลดหรือหยุดยั้งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และเพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์โดยใช้การเสริมแรงทางสังคม

6. โปรแกรมการปรับพฤติกรรม หมายถึง แผนการใช้การเสริมแรงทางสังคมในการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ซึ่งกำหนดขั้นตอนไว้ 4 ระยะดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ขั้นพื้นฐาน (Base line) ใช้เวลา 8 ครั้งๆละ 30 นาที ระยะนี้จะเป็นการสังเกตเพื่อบันทึกข้อมูลที่เป็นจริงตามธรรมชาติของเด็ก เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานก่อนการดำเนินการทดลอง

ระยะที่ 2 ขั้นการใช้การเสริมแรง (Reinforcement) ใช้เวลา 8 ครั้งๆละ 30 นาที ระยะนี้จะเป็นการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กโดยวิธีการให้การเสริมแรงทางสังคมทันทีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม แต่ให้การเพิกเฉยทันทีที่เด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว

ระยะที่ 3 ขั้นการหยุดยั้ง (Extinction) ใช้เวลา 8 ครั้งๆละ 30 นาที จะเป็นระยะหลังจากที่ให้การเสริมแรงทางสังคมมาตลอดระยะที่ 2 ระยะนี้จะหยุดให้การเสริมแรงทางสังคม แต่จะให้การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมทั้งก้าวร้าวและเหมาะสม เพื่อพิจารณาว่าการใช้เทคนิคการให้การเสริมแรงทางสังคมมีอิทธิพลที่จะทำให้พฤติกรรมก้าวร้าวลดลงและพฤติกรรมที่เหมาะสมเพิ่มขึ้นจริงหรือไม่

ระยะที่ 4 ขั้นนำการใช้การเสริมแรงกลับมาใช้อีกครั้ง (Reinstatement) ใช้เวลา 8 ครั้งๆละ 30 นาที ระยะนี้จะเป็นการนำเทคนิคการให้การเสริมแรงทางสังคมกลับมาใช้อีกครั้งหนึ่ง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ โดยจัดลำดับหัวข้อดังนี้

1. ลักษณะความบกพร่องทางสติปัญญา
 - 1.1 ความหมายของภาวะความบกพร่องทางสติปัญญา
 - 1.2 ระดับความรุนแรงและลักษณะของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
2. พัฒนาการทางอารมณ์และสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
 - 2.1 ความหมายของพัฒนาการทางอารมณ์
 - 2.2 ความหมายของพัฒนาการทางสังคม
 - 2.3 พัฒนาการทางอารมณ์และสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
3. พฤติกรรมก้าวร้าว
 - 3.1 ความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าว
 - 3.2 แนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าว
 - 3.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความก้าวร้าว
 - 3.4 สาเหตุและพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับพฤติกรรม
 - 4.1 ความหมายของการปรับพฤติกรรม
 - 4.2 สาเหตุของการปรับพฤติกรรม
 - 4.3 ทฤษฎีการปรับพฤติกรรม
 - 4.4 ผลของการปรับพฤติกรรมโดยใช้การเสริมแรงทางสังคม
 - 4.5 การปรับพฤติกรรมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้การเสริมแรงทางสังคม
 - 5.1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยในประเทศ
6. สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ลักษณะของความบกพร่องทางสติปัญญา

ความหมายของภาวะความบกพร่องทางสติปัญญา

ภาวะความบกพร่องทางสติปัญญามีการใช้คำปรึกษาที่แตกต่างกันไป ตามความคิดเห็น เช่น เรียกว่า เด็กปัญญาอ่อน เด็กสมองอ่อน เด็กระดับสติปัญญาต่ำ เด็กปัญญาทึบ เด็กโง่ เป็นต้น ถึงจะเรียกอย่างไรก็ตาม หากพิจารณาจากคำเหล่านี้แล้วจะพบว่า มีความหมายที่ไม่แตกต่างกัน แต่เป็นการให้เจตคติทางด้านลบกับเด็ก ในปัจจุบันจึงนิยมใช้คำว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของภาวะความบกพร่องทางสติปัญญาไว้ดังนี้

1.1 ความหมายทางการแพทย์ เป็นการนิยามตาม ICD 10 (International Classification of Disease) โดยองค์การอนามัยโลก (World Health Organization) ภาวะความบกพร่องทางสติปัญญา (Mental Retardation) หมายถึง ภาวะที่สมองหยุดพัฒนาการหรือพัฒนาได้ไม่สมบูรณ์ ทำให้เกิดการบกพร่องของทักษะต่างๆในระยะเวลาการส่งผลกระทบต่อระดับเซาว์ปัญญาทุกๆด้าน เช่น ความสามารถทางด้านสติปัญญา ภาษา การเคลื่อนไหว และทักษะทางสังคม มีความบกพร่องในเรื่องการปรับตัว อาจจะมีหรือไม่มี ความผิดปกติทางกายหรือทางจิตร่วมด้วย (กัลยา สุตะบุตร. 2535:25)

แนวคิดทางการวินิจฉัย

การวินิจฉัยภาวะความบกพร่องทางสติปัญญาในการวินิจฉัยที่แน่นอนตาม ICD ควรมีความบกพร่อง 2 ประการ คือ

1. ระดับเซาว์ปัญญา
2. ความสามารถในการปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการในชีวิตประจำวัน

ตามสภาพแวดล้อมของสังคมปกติ

1.2 ความหมายตามระบบ AAMD (The American Academy of Mental Deficiency) ภาวะความบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง ระดับสติปัญญาที่ด้อยหรือต่ำกว่าปกติเนื่องจากพัฒนาการของสมองหรือจิตใจหยุดชะงัก เจริญเติบโตไม่เต็มที่ ทำให้มีความสามารถจำกัด ในด้านการเรียน ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมแล้วมีการเจริญเติบโตไม่สมวัย (ศรียา นิยมธรรม. 2534:23) ซึ่ง สโตรแมน (Stroman. 1989:18) กล่าวว่า มีจุดเน้นที่สำคัญ 4 ประการคือ

1. หน้าที่ของสติปัญญาโดยทั่วไป ซึ่งหมายถึง ผลการประเมินด้านเซาว์ปัญญา โดยใช้แบบทดสอบวัดเซาว์ปัญญา

2. ระดับของสติปัญญาที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยปกติอย่างมีนัยสำคัญซึ่งประมาณ 70 หรือต่ำกว่า 70

3. การปรับตัวซึ่งประเมินจากประสิทธิภาพ หรือระดับมาตรฐานของแต่ละบุคคล ในอันที่จะพึ่งพาตนเอง และมีความรับผิดชอบด้านสังคม ตามอายุ และวัฒนธรรมตามบุคคลนั้น

4. ระยะพัฒนาการ หมายถึง ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 18 ปี

แนวทางการวินิจฉัย

การวินิจฉัยภาวะความบกพร่องทางสติปัญญาตาม AAMD จะพิจารณาตามจุดเน้นทั้ง 4 ข้อ โดยบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจะมีระดับเขาวนปัญญาต่ำกว่าค่าเฉลี่ยปกติ คือ 70 หรือน้อยกว่า 70 ร่วมกับมีปัญหาด้านการปรับตัวและลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นตั้งแต่แรกเกิด ถึงอายุ 18 ปี

1.3 ความหมายตาม American association on Mental Retardation ภาวะความบกพร่องทางสติปัญญา (Mental Retardation) หมายถึง ภาวะที่มีความจำกัดเกิดขึ้นมีผลต่อการปฏิบัติงานในขณะนั้น แสดงลักษณะมีความสามารถทางสติปัญญาต่ำกว่าปกติ ปรากฏร่วมกับมีความจำกัดทางทักษะด้านการปรับตัวอย่างน้อย 2 ทักษะ หรือมากกว่า คือ ทักษะการสื่อสาร ความหมาย การดูแลตนเองการดำรงชีวิตในบ้าน ทักษะทางสังคม ทักษะการใช้สาธารณสมบัติ การควบคุมตนเอง สุขอนามัยและความปลอดภัย การเรียนวิชาการเพื่อชีวิตประจำวัน การใช้เวลาว่าง และการทำงาน ทั้งนี้ต้องมีภาวะความบกพร่องทางสติปัญญาเกิดขึ้นก่อนอายุ 18 ปี (Schallock. 1992: 1 - 3) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเกณฑ์การมองภาวะความบกพร่องทางสติปัญญา AAMR มองที่

1. ระดับความสามารถทางสติปัญญา โดยการวัดระดับสติปัญญาได้ต่ำกว่า 70-75

2. ลักษณะของความจำกัดในทักษะการปรับตัวต่อไปนี้อย่างน้อย 2 ทักษะ

2.1 การสื่อสารความหมาย (Communication)

2.2 การดูแลตนเอง (Self - care)

2.3 การดำรงชีวิตในบ้าน (Home Living)

2.4 ทักษะทางสังคม (Social Skill)

2.5 การใช้สาธารณสมบัติ (Community Use)

2.6 การควบคุมตนเอง (Self-Direction)

2.7 สุขอนามัยและความปลอดภัย (Health and Safety)

2.8 การเรียนวิชาการเพื่อดำรงชีวิตประจำวัน (Functional Academic)

2.9 การใช้เวลาว่าง (Leisure)

2.10 การทำงาน (Work)

3. ลักษณะความบกพร่องทางสติปัญญาเกิดก่อนอายุ 18 ปี

แนวทางการวินิจฉัย

การวินิจฉัยตามแบบ AAMR พิจารณาครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้

1. ระดับสติปัญญาและทักษะการปรับตัว
2. จุดเด่น จุดด้อยในด้านลักษณะทางจิตวิทยาและอารมณ์
3. สุขภาพทางกายและสาเหตุ
4. สภาพแวดล้อมที่ดำเนินชีวิตอยู่

สรุป ภาวะความบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง ภาวะที่สมองหยุดพัฒนาหรือพัฒนาได้ไม่เต็มที่ทำให้เกิดความจำกัดทางด้านความสามารถทางสติปัญญา มีระดับเชาวน์ปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์ปกติในทุกๆด้าน ปรากฏร่วมกับมีความจำกัดทางการเรียนและทักษะการปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการใช้ชีวิตประจำวันตามสภาพแวดล้อมของสังคมปกติ อาจจะมีหรือไม่มี ความผิดปกติทางจิตร่วมด้วย ทั้งนี้จะต้องเกิดขึ้นก่อนอายุ 18 ปี

ระดับความรุนแรงและลักษณะของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

ระดับความรุนแรงของความบกพร่องทางสติปัญญา แบ่งตามหน่วยงานที่ให้ความหมายดังต่อไปนี้

1. ตาม ICD (International Classification of Disease by WHO)

ปัจจุบันใช้ ICD 10 Edition 4 Revised (กัลยา สุตะบุตร. 2534:24) ซึ่งแบ่งระดับความรุนแรงของความบกพร่องทางสติปัญญาไว้ดังตาราง 1

ตาราง1 การแบ่งระดับความรุนแรงของความบกพร่องทางสติปัญญาตาม ICD 10

ระดับความรุนแรง	คะแนนของแบบทดสอบทางสติปัญญา	ลักษณะเฉพาะ
น้อย (Mild mental retardation)	50-59	มีพัฒนาการด้านภาษาช้า สามารถพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันได้และสามารถพึ่งตัวเองในเรื่องการดูแลตนเอง เช่น การรับประทานอาหาร การอาบน้ำ การแต่งตัวและการควบคุมการขับถ่าย รวมถึงทักษะที่ใช้ในชีวิตทั่วไปและงานบ้าน มักพบปัญหาในเรื่องการศึกษาในโรงเรียนโดยเฉพาะการอ่านและการเขียน มีความสามารถในการทำงานเชิงปฏิบัติมากกว่าเชิงวิชาการ สำหรับปัญหาด้านสังคม อารมณ์และพฤติกรรมและความต้องการในการแก้ไขและสนับสนุนช่วยเหลือจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับบุคคลที่สติปัญญาปกติ
ปานกลาง	35-49	มีพัฒนาการด้านภาษาค่อนข้างจำกัด ระดับการพัฒนาของแต่ละคนก็มีความต่างกัน บางคนสามารถร่วมสนทนาบางอย่างได้ บางคนทำได้เพียงใช้ภาษาเพื่อสื่อความต้องการขั้นพื้นฐาน บางคนพอเข้าใจคำสั่งง่ายๆเท่านั้น มีผลสัมฤทธิ์ในการดูแลตนเองและทักษะด้านการเคลื่อนไหว

ระดับความรุนแรง	คะแนนของแบบทดสอบทางสติปัญญา (IQ)	ลักษณะเฉพาะ
		<p>ล่าช้า มีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ จำกัดแต่พอจะเรียนทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการอ่านเขียนและนับจำนวนได้ โปรแกรมทางการศึกษาสามารถจัดให้แต่ละคนได้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้มีทักษะพื้นฐานบางอย่างที่จำเป็น บุคคลระดับปานกลางวัยผู้ใหญ่สามารถทำงานเชิงปฏิบัติได้ง่ายๆได้ ถ้างานนั้นมีการวางแผนทางการปฏิบัติที่รอบคอบและจัดให้มีคำปรึกษาแนะนำอย่างดี โดยทั่วไปจะไม่สามารถพึ่งตนเองได้เต็มที่ และส่วนใหญ่จะสามารถพัฒนาความสามารถทางสังคมในการสร้างปฏิสัมพันธ์สื่อความหมายกับผู้อื่น และเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมง่ายๆได้</p>
รุนแรง (Severe mental retardation)	20-34	<p>มีลักษณะคล้ายคลึงกับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับปานกลางมาก แต่มักจะพบสาเหตุทางพยาธิสภาพและมีสภาวะ</p>

ระดับความรุนแรง	คะแนนของแบบทดสอบทางสติปัญญา (IQ)	ลักษณะเฉพาะ
		<p>ที่เกิดร่วมด้วย บุคคลกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะมีปัญหาของความบกพร่องทางด้านอื่นๆที่เกิดร่วมด้วยอย่างชัดเจน</p>
<p>รุนแรงมาก (Profound mental retardation)</p>	<p>น้อยกว่า 20</p>	<p>มีความจำกัดอย่างมากในด้านการเข้าใจหรือทำตามคำขอร้องหรือคำสั่ง ส่วนใหญ่ไม่เคลื่อนไหวหรือเคลื่อนไหวน้อยมาก ไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ การดูแลตนเองในระดับพื้นฐานทำได้เพียงเล็กน้อยหรือทำไม่ได้เลย จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือให้คำปรึกษาและแนะนำ</p>
<p>อื่นๆ (Other mental retardation)</p>		<p>มักมีความบกพร่องทางกายหรือทางประสาทรับรู้ร่วมด้วย เช่น ตาบอด หูหนวก หรือมีความผิดปกติทางพฤติกรรมอย่างรุนแรงหรือพิการทางกาย</p>

ระดับความรุนแรง	คะแนนของแบบทดสอบทางสติปัญญา (IQ)	ลักษณะเฉพาะ
<p>ระบุประเภทไม่ได้ (Mental retardation unspecified)</p>	<p>ทำการประเมินเชาชน้ปัญญาตามวิธีการปกติได้ยากหรือไม่สามารถทำได้</p>	<p>มีหลักฐานว่าเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา แต่มีข้อมูลไม่เพียงพอที่จะแยกประเภทเช่นข้างต้นได้</p>

2. ระบบ AAMD (The American Academy on Mental Deficiency)
 (Stromam. 1989:24) ซึ่งแบ่งระดับความรุนแรงไว้ 4 ระดับ ดังตาราง 2

ระดับความรุนแรง	คะแนนแบบทดสอบทางสติปัญญา		การแบ่งตามการจัดการศึกษา
	Stanford - Bine	Wechler (WISC)	
ก้ำกึ่ง (Borderline)	69 - 84	70 - 84	Dull Normal
น้อย (Mild)	52 - 68	55 - 69	Educable
ปานกลาง (Moderate)	35 - 51	40 - 54	Trainable
มาก (Severe)	20 - 35	25 - 39	Dependent
รุนแรงมาก (Profound)	< 20	< 25	Dependent
ส่วนเบี่ยงเบน	3	4	
มาตรฐานของเครื่องมือ	16	15	
ความแปรปรวน			

* เริ่มใช้ในปี 1973 โดย AAMD ตามความหมายของภาวะความบกพร่องทางสติปัญญา
 ซึ่งไม่จัด Borderline ไว้ในกลุ่มของความบกพร่องทางสติปัญญา

ที่มา : จากหนังสือ Mental Retardation in Social Context. 1989 หน้า 24

3. ระบบ American Association on Mental Retardation ได้แบ่งระดับความรุนแรงของภาวะความบกพร่องทางสติปัญญาขึ้นใหม่ที่ได้อัตโนมัติขึ้นโดยแบ่งระดับความรุนแรงตามลักษณะความเข้มของความต้องการการช่วยเหลือและรูปของการให้ความช่วยเหลือ โดยพิจารณาจากจุดอ่อนของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ประเมินได้ (Schallock.1992:16)

โดยแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

1. ต้องการได้รับการช่วยเหลือเป็นครั้งคราว (Intermittent)
2. ต้องการความช่วยเหลือตามระยะเวลาที่กำหนด (Limit)
3. ต้องการความช่วยเหลือติดต่อกันตลอดไป (Extensive)
4. ต้องการความช่วยเหลือในทุกๆด้านอย่างทั่วถึงและต้องการมากที่สุด

(Prevasive)

ซึ่งรูปแบบการช่วยเหลือ เป็นการช่วยเหลือเพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการปฏิบัติงานที่ต้องอาศัยการปรับตัวและความสามารถในการอยู่ร่วมกัน การให้ความช่วยเหลืออาจจัดเป็นระยะเวลานาน หรือตามความจำเป็นของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่อาจเปลี่ยนแปลงไปตลอดทั้งชีวิตของเขา

สรุป การแบ่งระดับความรุนแรงของภาวะความบกพร่องทางสติปัญญาจะมองทั้งระดับเชาวน์ปัญญาและพฤติกรรมไปพร้อมๆกันไม่มองอย่างใดอย่างหนึ่ง ในนิยามแบบเก่า การแบ่งระดับความรุนแรงจะเน้นระดับเชาวน์ปัญญา มีระดับความบกพร่องทางสติปัญญาระดับต่างๆแต่ในนิยามใหม่จะเน้นระดับเชาวน์ปัญญาและพฤติกรรมการปรับตัว การแบ่งระดับความบกพร่องทางสติปัญญาจะใช้ลักษณะความต้องการของบุคคลว่าต้องการความช่วยเหลืออะไรบ้างจากความจำกัดของบุคคลแต่ละบุคคลและมีโอกาสพัฒนาได้ถ้าได้รับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสม

2. พัฒนาการทางอารมณ์และสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

2.1 พัฒนาการทางอารมณ์

อารมณ์ (Emotion) ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

เครชและครัทช์ฟีลด์ (Kretch and Crutchfeild) กล่าวว่า อารมณ์เป็นความตึงเครียดที่ทำให้อินทรีย์พร้อมที่จะแสดงออก เพื่อสนองความต้องการของบุคคลนั้น (กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ 2528:224;) อ้างอิงมาจาก Kretch and Crutchfeild.n.d.)

เจอซิลด์ (Jersild) กล่าวว่า อารมณ์คือภาวะอินทรีย์ถูกกระตุ้นจากสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ.2528:224; อ้างอิงจาก Jersild.n.d.)

วิลเลียม (William) กล่าวว่า อารมณ์เป็นความโน้มเอียงของความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างมีจุดประสงค์ที่แน่นอน (กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ.2528:224; อ้างอิงมาจาก William.n.d.)

ฟวงเพ็ญ เขียมปัญญาธิ์ กล่าวว่า อารมณ์เป็นสภาวะทางจิตใจที่ปั่นป่วนเมื่อถูกสิ่งเร้ามากกระตุ้น ทำให้เกิดอารมณ์ ซึ่งอารมณ์นั้นจะเกิดขึ้นทันทีทันใด แต่กว่าจะสงบได้ต้องใช้เวลาเป็นนาที เป็นชั่วโมงหรือเป็นวันก็ได้ (ฟวงเพ็ญ เขียมปัญญาธิ์.2522:1)

จากความหมายที่กล่าวมาพอจะสรุปได้ว่า อารมณ์ หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการถูกกระตุ้น โดยสิ่งเร้าภายใน คือความต้องการหรือแรงขับและสิ่งเร้าภายนอก ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและจิตใจ

อารมณ์ที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปแยกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. อารมณ์ทางบวก หรือ อารมณ์ในทางที่ดี จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี เช่นดีใจ พอใจ ประทับใจ เป็นต้น

2. อารมณ์ทางลบ หรือ อารมณ์ในทางไม่ดี ไม่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ต้องมีการปรับตัวเพื่อให้เปลี่ยนแปลงเป็นอารมณ์ในทางที่ดีก่อน เช่น เสียใจ โกรธ อิจฉา วิตกกังวล เป็นต้น (กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ.2528:224-225)

2.2 พัฒนาการทางสังคม

2.2.1 พัฒนาการทางสังคม หมายถึงการพัฒนาความสามารถในการแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับแบบแผนที่สังคมยอมรับ เพื่อการเข้าสังคมได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.2528:200)

เฮอร์ลอค (Hurlock.1978:228) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาทางสังคมว่า หมายถึง การพัฒนาความสามารถในการแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับแบบแผนที่สังคมยอมรับเพื่อจะเข้ากับสังคมได้ การที่เด็กจะเข้าสังคมได้หรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับส่วนสำคัญ 3 ส่วนคือ

1. ลักษณะพฤติกรรมที่เหมาะสม
2. บทบาทในสังคม
3. ทักษะของเด็กต่อสังคม

1. ลักษณะพฤติกรรมที่เหมาะสม หมายความว่า เด็กจะเข้ากับสังคมได้ดีต้องประพฤติตามแนวที่สังคมยอมรับและนิยมชมชอบซึ่งสังคมแต่ละสังคมย่อมมีมาตรฐานของตนเองว่าอย่างไรจึงจะเหมาะสม เด็กจะต้องรู้จักเข้าใจมาตรฐานและปฏิบัติตามสอดคล้องกัน

2. บทบาทในสังคม หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมที่ยึดถือปฏิบัติเป็นธรรมเนียมในสังคม ซึ่งในแต่ละสังคมไม่เหมือนกัน บทบาททางสังคมดังกล่าวได้แก่ บทบาทของพ่อ แม่ เด็ก ครู ฯลฯ บทบาทเหล่านี้กำหนดขึ้นเป็นมาตรฐานสำหรับสมาชิกในสังคม การปฏิบัติตามไม่สมกับบทบาทที่สังคมกำหนดทำให้เกิดปัญหาทางการปรับตัวเข้ากับสังคมและจะอยู่ในสังคมอย่างปกติสุขไม่ได้

3. ทักษะต่อสังคม หมายถึง ความรู้สึกของเด็กที่มีต่อสังคม เด็กจะต้องรู้สึกว่าเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม มีหน้าที่ที่จะต้องเกี่ยวพันและให้ความร่วมมือกับหน่วยต่างๆ ในสังคมคนที่เข้าสังคมได้ดีจะต้องรู้สึกพอใจในกิจกรรมทางสังคม

สรุปได้ว่า การแสดงพฤติกรรมในทางที่สังคมยอมรับซึ่งกำหนดโดยมาตรฐานทางวัฒนธรรมและประเพณีในแต่ละสังคมเป็นหลักเด็กซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่จะต้องรับเอาแบบแผนการประพฤติปฏิบัติในแต่ละสังคมมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ฉะนั้นการที่เด็กจะเรียนรู้และปรับตัวได้ดีในสังคมเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมที่เด็กอาศัยอยู่เป็นสำคัญ

2.3 พัฒนาการด้านอารมณ์และสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

พัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กจะมีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านสังคมในเด็กปกติ มักไม่ค่อยพบเด็กมีปัญหาด้านอารมณ์ ทั้งนี้เนื่องมาจากเด็กมีพัฒนาการด้านสังคมตามวัย แต่ในเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามักจะพบว่าเด็กมีปัญหาด้านอารมณ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเด็กเริ่มเข้าโรงเรียนโดยปัญหาดังกล่าวมีผลมาจากเด็กมีพัฒนาการด้านสังคมล่าช้า พัฒนาการไม่ได้เท่าอายุจริง (Drew.1988:254)

เมื่อเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเริ่มเข้าสู่โรงเรียนพวกเขาจะได้พบกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่แตกต่างไปจากเดิม จากการศึกษาเด็กที่มีความบกพร่องทางสมอง มีพัฒนาการ

ล่าช้ากว่าอายุจริงทำให้เกิดมีปัญหาในการเรียนรู้ทางด้านวิชาการ ถูกปฏิเสธจากครูและคนรอบข้าง จึงทำให้เด็กเหล่านี้มีอาการอ่อนไหวง่ายและเกิดปัญหาทางอารมณ์ตามมาในที่สุด

จากการศึกษาของบีเวอร์ เมโนลาสซิโนและเอ็กเกอร์ (Drew.1988:254, Citing Beier Mehlashino and Egger.1978) พบว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาร้อยละ 40 เป็นคนที่มีอารมณ์หุนหันพลันแล่น เชื่องช้าเปลี่ยนแปลงง่ายเมื่อเทียบกับเด็กปกติ และพบว่าร้อยละ 20 ไม่มีปัญหาดังกล่าว

นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาหลายคน กล่าวถึงอารมณ์ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาว่ามักเป็นคนที่มีความเครียด ความคับข้องใจ ความท้อแท้ และความสับสนสูงกว่าคนปกติ โดยทั่วไป ทั้งนี้เป็นผลมาจากความบกพร่องทางสติปัญญา การปฏิเสธและการปกป้องเด็กมากเกินไปของพ่อแม่ เพราะพ่อแม่หลายคนเมื่อลูกเกิดมาที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจะมีความรู้สึกคับข้องใจ สับสน จึงปฏิเสธเด็กหรือบางคนรู้สึกผิดจึงปกป้องเด็กจนมากเกินไป ทำให้เด็กกลายเป็นคนพึ่งพาคนอื่น ไม่มีความมั่นใจในตนเอง ควบคุมสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อมได้น้อยและมีความยากลำบากในการแก้ปัญหาต่างๆ สิ่งเหล่านี้เป็นผลทำให้เด็กมีความคับข้องใจต่อต้านคนอื่น ทำให้เกิดเป็นการสร้างปัญหาให้ตนเองและผู้อื่น และความรู้สึกเหล่านี้ส่งผลให้เด็กกลายเป็นคนคล้อยตาม ยอมแพ้ ซ้ำอายุ และรู้สึกผิดที่ตนเองต้องล้มเหลวอยู่เสมอในที่สุดจึงเกิดความคับข้องใจและสิ้นหวัง (Drew.1988:255)

จะเห็นว่าพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านสติปัญญา ทักษะคิดของผู้ปกครอง ทักษะคิดของชุมชน เพราะเด็กเหล่านี้มีความสามารถในการรับรู้และเรียนรู้น้อย มีความสามารถจำกัดในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ทำให้มีผลกระทบต่อการปรับตัวของเด็กในสังคม เด็กที่มีการปรับตัวไม่ดีก็จะเกิดความคับข้องใจและแสดงพฤติกรรมซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมออกมา ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวจะต้องได้รับการดูแลแก้ไขจากผู้ที่ทำให้การฝึกอบรมโดยเร็วเพื่อจะได้ไม่เกิดอุปสรรคในการเรียนรู้ ทักษะด้านต่างๆ ตลอดจนไม่เกิดเป็นปัญหาและภาระให้ผู้เลี้ยงดูและต่อสังคมส่วนรวม

3. พฤติกรรมก้าวร้าว

3.1 ความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าว

พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นลักษณะหนึ่งของบุคลิกภาพที่ก่อให้เกิดผลเสียหายหลายประการ เช่น ทำให้ปรับตัวไม่ได้ เกิดโรคจิต โรคประสาทเป็นต้น ได้มีนักจิตวิทยาหลายท่านให้ความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าวดังนี้

ฟรอยด์ (Freud.1937:14) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าวในเชิงทฤษฎีสัญชาตญาณว่า พฤติกรรมก้าวร้าวที่แสดงออกมา คือ การทำลายคนอื่น มีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้รับพฤติกรรมก้าวร้าวนั้นมีอันตรายแตกดับไป รวมถึงการทำให้คนอื่นเดือดร้อน โดยเจตนาหรือไม่เจตนาก็ตามถือว่าเป็นความก้าวร้าวทั้งสิ้น

มิลเลอร์ (Miller) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าวว่า พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นส่วนหนึ่งของการตอบสนองของความคับข้องใจ (ประพันธ์ สุทรวาส.1271:10;อ้างอิงมาจาก Miller.n.d.) ในทำนองเดียวกัน บารุช (Baruch.1949:199) กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นการระบายปลดปล่อยความรู้สึกว่าโกรธ ความกลัว และความรู้สึกที่ไม่ดีต่างๆออกมา

ในปี ค.ศ. 1961 บัส (Buss.1961:1) ได้รวบรวมความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าวไว้ดังนี้

1. พฤติกรรมก้าวร้าว หมายถึง สื่อในการตอบสนองของผู้ที่ทำโทษ
2. พฤติกรรมก้าวร้าว หมายถึง การตอบสนองต่ออินทรีย์อื่นๆที่มาเราเพื่อให้เกิดอันตราย
3. พฤติกรรมก้าวร้าว หมายถึง การตั้งใจที่จะทำร้ายผู้อื่น

พฤติกรรมก้าวร้าวสามารถแสดงออกได้โดยวิธีทางต่างๆดังนี้

1. คำพูด ภาษา (Verbal)
2. การกระทำทางร่างกาย (Physical)
3. การนินทาลับหลัง (Gossip)
4. การทำลายทรัพย์สินสมบัติ

ฟรีดแมนและสมิท (Freedman and Smith.1970:101-104) มีความเห็นร่วมกันว่า พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นพฤติกรรมที่อันตรายและทำความเสียหายให้กับผู้อื่น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเจตนาและความมุ่งหมายของการกระทำด้วย นอกจากนั้นเขายังกล่าวเสริมอีกว่า สังคมที่มั่นคงมีความผูกพันมักจะต่อต้านและตำหนิพฤติกรรมก้าวร้าว

✕ อูบล นิวัติชัย (2527.197) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมก้าวร้าว หมายถึง พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากพลังผลักดันของความคับข้องใจ (Frustration) และแสดงออกด้วยอากัปกริยาที่รุนแรงไม่เป็นมิตร ทำลายทั้งสิ่งของและบุคคล เป็นภาวะที่บุคคลขาดสติ ขาดการควบคุมตนเองและไม่มีความ

สื่อความต้องการของตนเองในทางที่ถูกที่ควร จึงแสดงพฤติกรรมดั้งเดิมที่ไม่ถูกขัดเกลามากเกินไป และส่งผลในการทำลาย

สถาบันสุขภาพจิตร่วมกับสมาคมพยาบาลจิตเวช:มาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต (2536:24-25) กล่าวว่า พฤติกรรมก้าวร้าว (Aggressive) หมายถึง การแสดงออกด้านคำพูด การกระทำต่อตนเอง บุคคลอื่นและ/หรือสิ่งแวดล้อม รวมตัวที่เป็นผลมาจากความโกรธ ความคับข้องใจ หรือการปกปิดความกลัว

มีนักจิตวิทยาอีกไม่น้อยที่มีความเห็นว่า ความก้าวร้าวจะครอบคลุมถึงพฤติกรรมที่เป็นไปเพื่อให้คนอื่นหรือบางครั้งก็ตัวเอง เกิดความเจ็บปวด เกิดความไม่สุขสบายหรือพฤติกรรมที่มุ่งให้เกิดผลในทางลบขึ้นมา ในบางครั้งทำคนอื่นไม่ได้ ความก้าวร้าวก็จะวกเข้าหาตัวเอง ทำให้ตนเองเจ็บปวด ไม่สุขสบายด้วยฝีมือตนเอง รูปแบบของความก้าวร้าวจึงมีอยู่มากมายอาจเป็นไปได้ทั้งการทำร้ายร่างกายด้วยความโกรธหรือคำพูดเยาะเย้ย ถากถาง ฯลฯ

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า พฤติกรรมก้าวร้าวคือ ลักษณะของการกระทำที่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนทั้งด้านร่างกายและความรู้สึก ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญคือ

1. เป็นการกระทำที่รุนแรงกว่าปกติ
2. เป็นการกระทำที่ทำให้ผู้อื่นและตนเองเดือดร้อนทั้งโดยคำพูดหรือการกระทำ
3. เป็นการกระทำที่ทำขึ้นเพื่อปลดปล่อยความเครียด ความคับข้องใจ ความโกรธหรือความรู้สึกที่ไม่ดีต่างๆเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดปัญหาต่อสังคม ถ้าเกิดขึ้นในห้องเรียนก็จะเป็นอุปสรรคขัดขวางต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้ห้องเรียนขาดระเบียบวินัย นักเรียนคนอื่นฯขาดสมาธิในการเรียนเป็นปัญหากับตนเองและสร้างปัญหาให้กับผู้อื่นด้วย (เรณู ผดุงถิ่น.2527:1) ฉะนั้นพฤติกรรมก้าวร้าวนับว่าเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กจะต้องช่วยกันแก้ไขปรับเปลี่ยนให้ลดลงเพื่อเด็กจะอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างปกติสุข

3.2 แนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าว

การเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวสามารถอธิบายตามแนวคิดได้ดังนี้

แนวคิดทฤษฎีแรงขับ (Drive theory)

Freud.1937:14 กล่าวว่า คนเราเกิดมามีแรงขับอยู่ 2 แรงมาตั้งแต่เกิด คือแรงขับความก้าวร้าวเป็นสัญชาตญาณแห่งการทำลาย หรือสัญชาตญาณแห่งความตาย (Death instinck) อีกแรงขับหนึ่งคือแรงขับของความสุขหรืออยากมีชีวิตอยู่ (Life instinck) ซึ่งแรงขับความก้าวร้าวจะถูกพัฒนาเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมก็ต่อเมื่อแต่ละขั้นตอนของการพัฒนาทางเพศ

(Psychosexual development) ได้รับความสุขพอเหมาะตามควรแก่เหตุการณ์การพัฒนาที่ไม่มี
ความสุขจะมีพลังความก้าวร้าวแฝงอยู่ในจิตไร้สำนึก (Unconscious mind) เวลาบุคคลมีความ
ขัดแย้งทางจิตใจ พลังส่วนนี้จะเป็นตัวเสริมเพิ่มให้บุคคลแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมหรือผิดปกติ
ออกมา

แนวคิดของจิตตนา ยูนิพันธ์ (2525 : 91-92) กล่าวว่า

กลไกการเกิดอารมณ์โกรธ และพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นความรู้สึกของบุคคลซึ่งเกิดขึ้นเมื่อ

1. สิ่งที่ต้องการหรือสิ่งที่คาดหวังไว้ ล้มเหลว หรือมีการสูญเสียความเชื่อมั่นของตนเอง
2. มีอารมณ์ผิดหวังเกิดขึ้น ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดความวิตกกังวล
3. เกิดความรู้สึกไม่มั่นคง รู้สึกว่าความสามารถของตนเองลดลง ช่วยเหลือตนเองไม่ได้อัน
เป็นเหตุให้เกิดความต้องการมีอำนาจ
4. เกิดอารมณ์โกรธโดยเริ่มจากโกรธเพียงเล็กน้อยไปจนถึงโกรธมากจนไม่สามารถควบคุมการ
แสดงออกของตนเองได้

จากแนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าว ได้ชี้ให้เห็นว่าความคับข้องใจเป็นราก
ฐานที่สำคัญในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวและการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ
ความสัมพันธ์ของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับลักษณะภายในของแต่ละบุคคล

3.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความก้าวร้าว

3.3.1 ความคับข้องใจเป็นภาวะทางอารมณ์อย่างหนึ่งที่เด็กจะแสดงออกมาใน
รูปแบบของอารมณ์โกรธและมุ่งไปสู่พฤติกรรมก้าวร้าว สถานการณ์ความคับข้องใจมีหลายอย่าง
ชื่อเร่และเทลฟอร์ด (สุปราณี สนธิรัตน์. ม.ป.ป. : 491; อ้างอิงมาจาก Sawrey and Telford.n.d.)
ได้แบ่งสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความคับข้องใจเป็น 3 ประการคือ

1. ความคับข้องใจที่เกิดจากการหน่วงเหนี่ยว
2. ความคับข้องใจที่เกิดขึ้นโดยมีสิ่งมาขัดขวาง
3. ความคับข้องใจที่เกิดจากความขัดแย้ง

3.3.2 การเลียนแบบสิ่งแวดล้อมทางสังคมทั้งที่บ้าน โรงเรียนและชุมชนที่เด็ก
อยู่ล้วนมีอิทธิพลในการเป็นแบบอย่างให้แก่เด็กได้ทั้งสิ้น เด็กที่ได้เห็นแบบอย่างที่ก้าวร้าวก็จะส่ง
เสริมให้เด็กมีความก้าวร้าวได้เช่นกัน โดยเฉพาะเด็กชายจะได้รับสถานการณ์ที่เปิดโอกาสให้เด็ก
ได้แสดงความก้าวร้าวมากกว่าเด็กหญิง และถ้าเด็กเลียนแบบพฤติกรรมเหล่านั้นและได้รับการต่อ

ด้านหรือถูกลงโทษก็จะทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจและจะทำให้เด็กสนองตอบความก้าวร้าวมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นแบบอย่างที่เด็กได้เห็นในสภาพทางสังคมไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ พี่น้อง บุคคลที่ให้การฝึกอบรมต่างมีอิทธิพลในการแสดงพฤติกรรมของเด็กเป็นอย่างมาก

3.3.3 การเสริมแรง พฤติกรรมก้าวร้าวหลายชนิดเป็นผลมาจากการปฏิบัติทางสังคม ซึ่งให้การเสริมแรงซึ่งไม่ได้มีสาเหตุจากอารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น เมื่อเด็กเกิดความคับข้องใจอาจจะร้องไห้ กระแทบ หรือเตะ พ่อแม่ก็ตกใจต่อพฤติกรรมในลักษณะนี้ อาจให้การเสริมแรงโดยยอมทำตามสิ่งที่เด็กเรียกร้อง เด็กก็จะเรียนรู้ว่าวิธีนี้สามารถแก้ปัญหาได้ ฉะนั้นพฤติกรรมก้าวร้าวที่ได้รับการเสริมแรงย่อมมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอีกในอนาคต จึงนับได้ว่าการเสริมแรงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว

3.3.4 การลงโทษ หลายคนอาจคิดว่าการลงโทษที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว จะเป็นทางที่ทำให้เด็กลดความก้าวร้าวได้ ซึ่งการลงโทษแบ่งได้เป็น 2 ประการคือ (กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ 2528:159)

1. การลงโทษที่เกิดจากการได้รับสิ่งที่ไม่พอใจ เช่น เขี่ยน ตี ต่ำ หรือขู่ เป็นต้น
2. การลงโทษที่เกิดจากการนำสิ่งที่พอใจออกไป เช่น ดัดสิทธิ์บางอย่าง การเอาขนมคืน เป็นต้น

การลงโทษนั้นนักจิตวิทยาส่วนใหญ่ไม่สนับสนุนให้ใช้ในการปรับพฤติกรรมเด็กดังที่ สกินเนอร์ (Skinner) กล่าวว่าการลงโทษเป็นการหยุดยั้งพฤติกรรมเพียงชั่วคราว แต่ไม่ทำให้เกิดการเรียนรู้ แต่ควรใช้การเพิกเฉยเมื่อเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา (กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ 2528:159; อ้างอิงมาจาก Skinner.n.d.)

3.4 สาเหตุและพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ความก้าวร้าวเกิดขึ้นด้วยปัจจัยหลายอย่างโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกิดจากการอบรมเลี้ยงดูสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจิตที่สืบเนื่องมาจากพันธุกรรม ซึ่งชิรวัดน์ นิจนตร (2526:1-6) และ นัทย ชิตานนท์ (2527:57-60) กล่าวว่า การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเพิ่มจำนวนประชากรอย่างรวดเร็วเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดปัญหาทางด้านสุขภาพจิต การปรับตัว และที่สำคัญคือการขาดความอบอุ่นในครอบครัว ทำให้เด็กมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน สุขภาพจิตและร่างกายทรุดโทรมปรับตัวลำบากทำให้เกิดความคับข้องใจ ซึ่งเป็นผลให้บุคคลแสดงออกมาในลักษณะของความก้าวร้าว

โกลด์สไตน์ (Goldstien.1975:130) ได้สรุปองค์ประกอบที่สำคัญเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าวตามแนวความคิดของนิวแมน (Newman) ดังนี้

1. อุปนิสัยของบุคคลที่มีความก้าวร้าวอยู่แล้ว มักขาดสติยั้งคิดที่จะควบคุมการกระทำของตนเองทำให้เป็นคนหุนหันพลันแล่น มีจริยธรรมต่ำ ไม่มีเป้าหมายที่แน่นอนในชีวิต ชอบอ้างเหตุผลและโทษผู้อื่นเสมอ เป็นคนที่เคยได้รับรางวัลเมื่อแสดงออกถึงความก้าวร้าว

2. สิ่งแวดล้อมของบุคคลที่มีความก้าวร้าวเป็นสิ่งแวดล้อมที่อำนวยความสะดวกให้กระทำ ความก้าวร้าวอยู่เสมอ มีพ่อแม่ หรือผู้ปกครองที่เป็นแบบอย่างที่กำลังก้าวร้าวแก่เด็ก

จากการศึกษาของบีเวอร์ เมโนลาสซิโนและเอ็กเกอร์ (Drew.1988:254,Citing Beizr Menalashino and Egger.1978) พบว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาร้อยละ 40 เป็นคนที่มีอารมณ์หุนหันพลันแล่น เชื่องช้า เปลี่ยนแปลงง่าย เมื่อเทียบกับเด็กปกติ

นอกจากนี้ นิสเวิร์ธ (Neisworth.1982:2) ยังกล่าวว่าเด็กมักไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม มีพัฒนาการด้านต่างๆล่าช้าและมีข้อจำกัดอยู่ในระดับหนึ่งเท่านั้น จึงทำให้เด็กมีความสามารถในการรับรู้และเรียนรู้ค่อย มีความสามารถจำกัดในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ทำให้มีผลกระทบต่อ การปรับตัวของเด็กในสังคม เด็กที่แสดงออกก็มุ่งที่จะทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนด้วยการก่อเรื่องต่างๆตามความต้องการของตนเองโดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของผู้อื่น เด็กพวกนี้ชอบหาเรื่องทะเลาะวิวาทมีเรื่องขัดแย้งกับเพื่อน รังแกเพื่อน ชอบการทุบตีเตะต่อย ทำร้าย ทำลายสิ่งของ ทั้งของตนเองและส่วนรวม พูดจาไม่สุภาพ ก้าวร้าวทางกายและวาจา ไม่เกรงกลัวผู้ใหญ่ อดดี ไม่ค่อยเชื่อฟัง ชอบก่อความวุ่นวายในชั้นเรียน (ผกา สัตยธรรม.2530:44) ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวนับว่าเป็นพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับผู้อื่นในทางไม่ดี และมีลักษณะในทางทำลายพอที่จะแยกได้เป็น 16 พฤติกรรม แยกเป็นพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย และพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา ดังนี้

(มาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต.2536:24)

พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย ได้แก่

1. สีนหน้าบึ้งตึง
2. แวดตาไม่เป็นมิตร
3. แสดงท่าทางไม่พอใจ
4. อยู่นิ่งไม่ได้
5. ทะเลาะวิวาท
6. ชกต่อยทุบตี
7. กระแทกกระทั้น
8. ทำลายสิ่งของ

9. ละเมิดสิทธิของผู้อื่นเช่นหยิบของคนอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต

10. ทำร้ายตนเอง

11. ทำร้ายผู้อื่น

พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา ได้แก่

1. พุดห้วน เสียงดังขึ้นเรื่อยๆ

2. พุดกระแทกกระทั้น

3. พุดคำหยาบ

4. พุดตำหนิติเตียน

5. ชูตะคอก

จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาส่วนใหญ่แล้วสิ่งแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดูและบุคลิกภาพของเด็ก การไม่ยอมรับของสังคม มีอิทธิพลทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวได้ทั้งสิ้น ดังนั้นครอบครัว โรงเรียน สถานที่ให้การฝึกอบรม ชุมชน จะต้องเข้าใจเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาช่วยกันฝึกอบรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ เพราะการที่เด็กจะมีพฤติกรรมในทางที่เหมาะสมหรือไม่นั้นก็ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้ที่เด็กได้รับจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กเหล่านี้ช่วยกันแก้ไข ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นปัญหาให้ลดลงหรือหมดไปโดยเร็ว เพื่อเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจะสามารถอยู่ร่วมในสังคมอย่างปกติสุข

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับพฤติกรรม

4.1 ความหมายของการปรับพฤติกรรม

มาร์กี้ (Marky.1973:66-68) ให้ความหมายของการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification) ว่าหมายถึงเทคนิคที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และจำกัดหรือลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และคาลิช (Kalish.1981:3) กล่าวถึงการปรับพฤติกรรมว่าหมายถึง วิธีการที่จะนำมาใช้ในการลดหรือหยุดยั้งการเกิดพฤติกรรมในแบบต่างๆ

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาวิต (2524:3) ให้ความหมายว่าพฤติกรรม (Behavior) หมายถึง การกระทำที่บุคคลแสดงออก ตอบสนองหรือโต้ตอบต่อสิ่งใด สิ่งหนึ่งในสภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่งที่สามารถสังเกตเห็นได้ ได้ยินได้ นับได้ อีกทั้งวัดได้ตรงกันด้วยเครื่องมือที่เป็นวัตถุวิสัย (ปรนัย) ไม่ว่าจะการแสดงออกหรือตอบสนองนั้นจะเกิดขึ้นภายในหรือภายนอกร่างกายก็ตาม เช่น การร้องไห้ การคิด การอ่านหนังสือ การเต้นของหัวใจ การกระตุกของกล้ามเนื้อ เป็นต้น

ม่วงพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530:14) กล่าวว่า การปรับพฤติกรรม (Behavior Modification)

เป็นการใช้เทคนิคหรือวิธีการปรับพฤติกรรมวิธีการใดวิธีหนึ่ง หรือหลายวิธีผสมผสานกันเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตลอดทั้งสร้างสรรคให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์

อุณเรื่อน อ่าไฟพัลลตร์ (2535:13) กล่าวว่า การปรับพฤติกรรมเป็นเทคนิค ซึ่งมีจุดมุ่งหมายของการเปลี่ยนพฤติกรรมของมนุษย์ไปในทางที่มีผลดีขึ้น วิธีดำเนินการนี้ใช้ได้ทั้งในการพัฒนาพฤติกรรมให้เป็นไปตามต้องการและทั้งส่งเสริมพฤติกรรมที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นวิธีการซึ่งสามารถลดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาลงและเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงปรารถนาให้เข้มแข็งขึ้น

ดังนั้นการปรับพฤติกรรมจึงหมายถึง ความพยายามที่จะใช้เทคนิค วิธีการต่างๆที่จะช่วยเหลือให้บุคคลมีพฤติกรรมและบุคลิกภาพตามแบบอย่างที่ต้องการ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาแก่สังคมและทรัพย์สินของสมาชิกในสังคม

4.2 สาเหตุของการปรับพฤติกรรม

พฤติกรรมเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการฝึกอบรมในกลุ่มภายในตึก และการเรียน การสอนในห้องเรียน เป็นพฤติกรรมที่พบบ่อยและได้มีการศึกษาค้นคว้าวิธีการที่จะนำมาใช้ในการลดหรือหยุดยั้งการเกิดพฤติกรรมแบบต่างๆ ซึ่งหลักการที่นำมาใช้หลักการหนึ่งคือ หลักการปรับพฤติกรรม ทั้งนี้เพราะสาเหตุดังนี้

4.2.1 ปัญหาเกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาเป็นปัญหาที่สร้างความหนักใจให้แก่ผู้บริหารและพยาบาลที่ให้การฝึกอบรม

4.2.2 การที่ปล่อยให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์นี้ยังคงอยู่ในตัวเด็กต่อไปย่อมจะเป็นการฝังแน่นและทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น

4.2.3 การที่สังคมเห็นว่าเป็นปัญหาทางสังคม ดังนั้นสังคมต้องหาแนวทางในการหยุดยั้งปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคม

4.2.4 ความต้องการที่จะเห็นความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบุคคลในสังคม

(Gordon and Gallimare.1972:200-213)

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การปรับพฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นจากสาเหตุทางสังคมเป็นประการสำคัญ เพราะมนุษย์ทุกคนเป็นสมาชิกของสังคม เมื่อไม่ต้องการที่จะให้เกิดปัญหาต่างๆในสังคมขึ้น จะต้องมีกฎวางระเบียบแบบแผนหรือกฎเกณฑ์เพื่อให้สมาชิกในสังคมปฏิบัติตามโดยการอบรมสั่งสอนสืบต่อกันมา

4.3 ทฤษฎีการปรับพฤติกรรม

การปรับพฤติกรรมเป็นเทคนิคซึ่งมีจุดมุ่งหมายของการเปลี่ยนพฤติกรรมของมนุษย์ไปในทางที่มีผลดีขึ้น วิธีการดำเนินการนี้ใช้ได้ทั้งในการพัฒนาพฤติกรรมให้เป็นไปตามต้องการและทั้งส่งเสริมพฤติกรรมที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นวิธีการซึ่งสามารถขจัดหรือลดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาลงและเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงปรารถนาให้เข้มแข็งขึ้น

เทคนิคการปรับพฤติกรรมมีพื้นฐานมาจากแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้ และหลักพฤติกรรมในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง สิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองและผลที่เกิดตามมาภายหลัง การตอบสนองทำให้พฤติกรรมการตอบสนองเพิ่มพลังขึ้น เรียกว่า " การเสริมแรง " (อุนเรอเนน อัมไพสเตอร์.2535:13)

การเสริมแรง (Reinforcement) คือการทำให้พฤติกรรมของอินทรีย์เพิ่มขึ้นอันเป็นผลเนื่องมาจากการได้รับผลกรรมที่พึงพอใจ หลังจากแสดงพฤติกรรมนั้น หรืออันเป็นผลมาจากการหลีกเลี่ยงจากสิ่งเร้าที่อินทรีย์ไม่พึงพอใจ ผลกรรมที่อินทรีย์พอใจ เรียกว่าตัวเสริมแรงทางบวก ส่วนสิ่งเร้าที่อินทรีย์ไม่พึงพอใจเรียกว่า ตัวเสริมแรงทางลบ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาภิต. 2526 : 30)

ขั้นตอนการใช้การเสริมแรงทางบวกอย่างมีประสิทธิภาพ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาภิต. 2524:123)

1. เลือกพฤติกรรมที่ต้องการจะพัฒนา

2. เลือกตัวเสริมแรง

2.1 สังเกตหรือสอบถามผู้รับการเสริมแรง จากนั้นจึงเลือกโดยพิจารณา

2.1.1 ตัวเสริมแรงนั้นจะต้องมีอยู่แล้ว

2.1.2 สามารถใช้ได้ทันที

2.1.3 ใช้ได้หลายครั้งโดยไม่เกิดการเบื่อ

2.1.4 ไม่เสียเวลาในการใช้

2.2 พยายามให้มีตัวเสริมแรงหลายๆอย่าง

3. นำไปใช้

3.1 บอกให้รู้วัตถุประสงค์ของโปรแกรม

3.2 ให้แรงเสริมทันทีที่พฤติกรรมที่พึงปรารถนาเกิดขึ้น

3.3 ใช้คำพูดที่เจาะถึงพฤติกรรมที่พึงปรารถนาทุกครั้งก่อนจะให้แรงเสริม

3.4 พยายามให้คำชมเชย หรือการยกย่องบ่อยครั้งขึ้น

4. การถอดถอนโปรแกรม โดยการศึกษาวิธีที่ควรใช้ในการคงไว้ซึ่งพฤติกรรมที่ได้รับการพัฒนาหรือปรับแล้ว

หลักในการเสริมแรงบวกอย่างมีประสิทธิภาพ

1. ต้องเสริมแรงทันทีที่พฤติกรรมพึงปรารถนาเกิดขึ้นโดยเฉพาะการเรียนรู้ที่เป็นทักษะใหม่ (Kazdin.1975:93)
2. ใช้ตารางการเสริมแรงในกรณีที่ต้องการให้การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ครูหรือนักปรับพฤติกรรมควรจะให้การเสริมแรงทุกครั้งที่พฤติกรรมที่พึงปรารถนาเกิดขึ้น เมื่อพฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นบ่อยครั้งและสม่ำเสมอ จึงเปลี่ยนมาให้การให้แรงเสริมเป็นครั้งคราวเพื่อให้พฤติกรรมนั้นยังคงทนต่อไป (สมโภชน์ เขียมสุภาษิต.2528:109)
3. อย่าเสริมแรงบ่อยเกินความจำเป็น หรือใช้ตัวเสริมแรงมีค่ามากเกินไปเกินความจำเป็น (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์.2530:83)

การใช้การเสริมแรงทางสังคม

การเสริมแรงทางสังคม ได้แก่ ความสนใจและคำชมเชย การแตะตัว การกอด การแสดงออกทางสีหน้า เช่น การมองตา การยกนิ้ว เป็นต้น ซึ่งเวลาใช้ต้องมีการวางเงื่อนไขและสามารถนำไปใช้ได้ ในสถานการณ์ทั่วไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Kanfer & Phillips.1970:256-264)

การเสริมแรงทางสังคมจัดได้ว่าเป็นการเสริมแรงประเภทที่ต้องวางเงื่อนไขและสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ทั่วไปอย่างมีประสิทธิภาพ การเสริมแรงทางสังคม อาจแบ่งเป็นลักษณะใหญ่ได้ 2 ลักษณะคือ ลักษณะที่เป็นภาษาพูด และ ลักษณะที่เป็นภาษาท่าทาง การใช้การเสริมแรงทางสังคมนั้นผู้ใช้จะต้องระวังดังนี้ (สมโภชน์ เขียมสุภาษิต.2526:111-112)

1. ในกรณีที่เป็นภาษาพูด
 - 1.1 ผู้ใช้ต้องแสดงความจริงใจโดยไม่พูดในสิ่งที่ตนไม่ได้ หมายถึง เช่นครูเห็นนักเรียนวาดภาพอยู่แล้วพูดว่า “ อันชอบภาพวาดของเธอมากเลย ” แต่สายตาหันมองไปที่อื่น จะทำให้นักเรียนทราบว่าครูไม่ได้ชมอย่างจริงใจ ซึ่งไม่เป็นผลดีและไม่เป็นการเสริมแรงด้วย
 - 1.2 ใช้คำพูดที่มีลักษณะเป็นส่วนตัว เช่น พูดว่า “ ครูภูมิใจในตัวของเธอมากที่เธอทำงานส่งครูทุกครั้ง ” แทนที่จะพูดว่า “ มีความพยายามทำงานส่งดีมากน่าเลื่อมใส ”
 - 1.3 ใช้คำพูดที่เจาะจงถึงพฤติกรรมมากกว่าที่บุคคลเพราะจะทำให้เด็กรู้ว่าตนได้รับการเสริมแรงเพราะอะไร เช่น “ เธอทำงานมาส่งครูทุกครั้งดีมาก ” แทนที่จะพูดว่า “ เธอมีความรับผิดชอบดีมาก ” เป็นต้น

2. กรณีที่เป็นภาษาท่าทาง

2.1 ผู้แสดงจะต้องมีความตั้งใจไม่ใช้หน้ายิ้มแต่มีท่าทางหมัด เป็นต้น

2.2 จะต้องท่าสม่าเสมอ นอกจากนี้ท่าทางที่ครูใช้ในการเสริมแรงก็จะต้องไม่นำมาใช้ในการลงโทษ เช่น การที่ครูยิ้มยอมรับพฤติกรรมของเด็กครูจะต้องไม่ใช้การยิ้มนั้นไปเกี่ยวข้องกับการลงโทษเด็กเพราะจะทำให้เด็กปรับตัวไม่ได้

ข้อดีของการใช้การเสริมแรงทางสังคม

1. ใช้ง่ายทุกคนสามารถใช้ได้ เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมของมนุษย์อยู่แล้ว
2. เกิดขึ้นตามธรรมชาติในชีวิตประจำวันของมนุษย์ ดังนั้นการใช้การเสริมแรงทางสังคมจึงเป็นการประหยัดอย่างมาก เพราะไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ เพียงแต่ผู้ใช้อาจจะต้องเลือกคำพูดหรือแสดงท่าทางให้เหมาะสมกับสถานการณ์

เทคนิคการลดพฤติกรรม

กระบวนการที่ใช้ในการลดพฤติกรรมมี การลงโทษ การใช้เวลานาน การปรับสิ่งแวดล้อม การแก้ไข การแก้ไขเกินกว่าเหตุ และการหยุดยั้ง เป็นต้น ในที่นี้สนใจศึกษาเฉพาะเรื่องของการหยุดยั้ง (Extinction) คือการยุติการให้การเสริมแรงต่อพฤติกรรมที่เคยได้รับ การเสริมแรงอันอาจเป็นผลทำให้พฤติกรรมนั้นลดลง (Gardner.1971:237-238)

การหยุดรางวัลที่เคยได้รับ (Extinction)

เป็นวิธีการที่ใช้ในการเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งเคยได้รับการเสริมแรงมาก่อนโดยการไม่ ให้ตัวเสริมแรงนั้นอีกต่อไป หรือเรียกว่า " การหยุดยั้ง " การไม่ได้รับการเสริมแรงอย่างสม่ำเสมอ นั้นทำให้พฤติกรรมลดลง

หลักของ Extinction อธิบายให้เข้าใจง่าย ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. เด็กเห็นของเล่น รบเร้าให้แม่ซื้อให้ เมื่อไม่ได้เด็กจึงร้องไห้หรือลงนอนอนดิน ผลก็คือแม่ซื้อของเล่นให้ดังนั้นในครั้งต่อๆมาเด็กจึงร้องไห้หรือลงนอนอนดินเมื่อต้องการได้ของเล่นเพราะเคยได้รับการเสริมแรงจากการกระทำเช่นนั้น แต่ถ้าแม่ไม่ซื้อของเล่นให้อีกต่อไปทุกๆครั้งที่เด็กร้องไห้พฤติกรรมเช่นนี้ก็จะหมดไป

2. เด็กหญิงคนหนึ่งชอบเข้ามาข้างหลังผู้ใหญ่แล้วดึงเสื้อผ้าทุกครั้งทีเห็นผู้ใหญ่ยืนอยู่ เพราะเห็นว่าเด็กคนนี้ได้รับการเสริมแรงจากการกระทำนี้คือ ความสนใจของผู้ใหญ่ เช่นหันมามอง และพูดด้วย ความสนใจเป็นการเสริมแรงให้เด็กประพฤติเช่นนี้อีกเมื่อพบเห็นผู้ใหญ่ แต่ถ้าผู้ใหญ่

เพิกเฉยต่อการประพฤติเช่นนั้นของเขา แล้วหันมาสนใจกับความประพฤติที่เหมาะสมกว่า เช่น เข้ามาทักทายสวัสดิ์ข้างหน้า หรือพูดทักทายด้วยคำพูดไพเราะ เมื่อพฤติกรรมที่ดึกดำได้รับการเสริมแรงพฤติกรรมที่ถูกเพิกเฉยก็จะลดลง

3. การแสดงพฤติกรรมที่เรียกความสนใจ ตัวอย่างนักศึกษาคนหนึ่งมักบ่นว่าตนเองไม่สบาย ปวดศีรษะ ปวดท้อง นอนไม่หลับ กับอาจารย์ที่ปรึกษาทุกครั้งที่เข้าพบ หลังจากที่อาจารย์พบว่านักศึกษาไม่มีอาการป่วยทางกายแต่อย่างไร จึงใช้วิธี Extinction เพื่อลดพฤติกรรมการบ่น โดยการเพิกเฉย แต่แสดงความสนใจเมื่อนักศึกษาพูดคุยเรื่องอื่นๆ เช่น พูดถึงความสำเร็จใน การทำงานส่งอาจารย์ การสมาคม ฯลฯ ต่อมาพบว่าการบ่นว่าไม่สบายของนักศึกษานั้นลดลงและหมดไปในที่สุด

4. แม่เพิกเฉยต่อการร้องไห้งอแงของลูกแต่แสดงความพอใจและพูดด้วยเมื่อเด็กแสดงอารมณ์ดีหรือแม่เพิกเฉยต่อการพูดจาไม่สุภาพของลูกแต่ชมเชยเมื่อลูกพูดจาสุภาพมีสัมมาคารวะกับผู้ใหญ่ (จุ่นเรื่อน อำไพพัลลภ : 2536:17-18)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยยึดทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบ ออฟเพอร์แรนท์ คอนดิชันนิง (Operant Conditioning) ของสกินเนอร์เป็นหลักใช้เทคนิคการเพิ่มพฤติกรรมในรูปของการให้การเสริมแรงทางสังคม และใช้เทคนิคการลดพฤติกรรมในรูปของการหยุดยั้ง

4.4 ผลการปรับพฤติกรรมโดยใช้การเสริมแรงทางสังคม

ผลการปรับพฤติกรรมโดยใช้การเสริมแรงทางสังคม คือ ความสนใจและคำชมเชยที่เป็นตัวเสริมแรงที่มีอิทธิพลมากที่สุดสำหรับเด็ก ทั้งยังตรงกับความต้องการประการหนึ่งของบุคคล คือ ต้องการเป็นที่ยอมรับ ต้องการเป็นที่รัก ต้องการการยกย่องชมเชย มีนักจิตวิทยาหลายคนที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องผลของความสนใจและคำชมเชยที่มีต่อพฤติกรรมของเด็ก เช่น อัลเลนและคนอื่นๆ (Allen and others.1967:231-234) ได้ทำการวิจัยโดยใช้ความสนใจและคำชมเชยเพื่อปรับพฤติกรรมอยู่ไม่สุขของเด็กอายุ 4 ขวบ ในโรงเรียนอนุบาลแห่งหนึ่ง ผลการวิจัยปรากฏว่าพฤติกรรมนอนอยู่ไม่สุขมีความถี่ลดลง สำหรับการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวในปี 1970 อัลเลนและคีธได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการแก้ไขพฤติกรรมของเด็กที่ทำร้ายผู้อื่นและก้าวร้าวรุนแรง คือไม่ให้ความสนใจกับพฤติกรรมที่ก้าวร้าวและรุนแรง ผลปรากฏว่าเด็กมีพฤติกรรมที่รุนแรงลดลง (Allen and Keith. 1970:119-127)

จากงานวิจัยที่กล่าวมา พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ทำให้มีผลกระทบต่อตัวเด็กเองและกับพยาบาลผู้ที่ให้การฝึกอบรมตลอดจนผู้ปกครองที่อยู่ใกล้ชิด ถ้าพฤติกรรมก้าวร้าวไม่ได้รับการแก้ไขให้ลดลงหรือหมดไป จะติดเป็นนิสัยส่งผลเสียต่อสังคมโดย

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้การเสริมแรงทางสังคม

5.1 งานวิจัยต่างประเทศ

สก๊อตและคนอื่นๆ (Scott and others.1967:73-76) ใช้การเสริมแรงทางสังคมเพื่อปรับพฤติกรรมก้าวร้าวโดยระยะแรกผู้ทดลองสังเกตและบันทึกความถี่ของพฤติกรรมก้าวร้าวเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน ในระยะที่ 2 ครูใช้การเสริมแรงทางสังคมคือให้คำชมเชย และความสนใจเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม เช่นช่วยเหลือผู้อื่น สนใจผู้อื่น พุดคุยกับผู้อื่นอย่างเป็นมิตร มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในขณะเดียวกันผู้ทดลองไม่ให้การเสริมแรงเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว เช่น การทำร้ายร่างกาย ชมขู่ ผลการทดลองพบว่า การเสริมแรงทางสังคมทำให้ความถี่ของพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง และเด็กเพิ่มความถี่ในการมีความสัมพันธ์กับเพื่อนมากขึ้น

ฮาร์ทและคนอื่นๆ (Heart and others.1968:73-76) ทดลองการใช้การเสริมแรงทางสังคมในการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กอนุบาลอายุ 5 ขวบ มีพฤติกรรมก้าวร้าวคือใช้คำพูดสบประมาทและเกเรเพื่อน ผู้วิจัยปรับพฤติกรรมให้เล่นกับเพื่อนมากขึ้น ในระยะแรกพบว่าผู้รับการทดลองอยู่ใกล้เด็กอื่นร้อยละ 50 ของเวลาทั้งหมดและเล่นร่วมกับเด็กอื่นร้อยละ 5 ของเวลาทั้งหมดในระยะนี้ผู้ทดลองให้ความสนใจใกล้ชิดกับเด็กร้อยละ 10 ต่อมาในช่วงเวลา 7 วัน หลังจากระยะแรก ครูให้ความสนใจใกล้ชิดเด็กมากขึ้น พร้อมทั้งให้ของเล่นที่เด็กต้องการ เมื่อเด็กเล่นร่วมกับเพื่อนและไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว แต่ไม่ให้ความสนใจเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ปรากฏว่าการเล่นร่วมกับเด็กอื่นเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 40 ระยะต่อมาเมื่อผู้ทดลองไม่ให้การเสริมแรงทางสังคมแก่พฤติกรรมการเล่นกับเพื่อนและการไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว พบว่าการเล่นกับเพื่อนของเด็กลดลงและพฤติกรรมก้าวร้าวเพิ่มขึ้น เมื่อผู้ทดลองกลับไปใช้วิธีการเดิมคือการให้การเสริมแรงทางสังคมกับพฤติกรรมการเล่นกับเพื่อนและไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ปรากฏว่าการเล่นกับเพื่อนของเด็กเพิ่มขึ้นและพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กลดลง

นอกจากนี้การให้การเสริมแรงทางสังคมด้วยคำชมเชยและความสนใจ ยังใช้ได้กับเด็กที่มีสติปัญญาต่ำ ที่มีปัญหาทางพฤติกรรม แชนดราและทอมัส (วันทนา กิ่งจงเจริญสุข.2526:13; อ้างอิงมาจาก Sandra and Thomas.1972:73-78) ได้ศึกษาการเพิ่มการนั่งอยู่กับที่ของเด็กชายอายุ 4 ปี ซึ่งมีสติปัญญาต่ำ มีพฤติกรรมนอนไม่อยู่สุข ชอบกระโดดไปมารอบๆห้องหรือนอนลงกับพื้น โดยใช้หลักการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อให้เด็กนั่งอยู่กับที่นานขึ้น โดยได้รับคำชมจากครู เมื่อมีพฤติกรรมนั่งอยู่กับที่และเมื่อมีพฤติกรรมนั่งอยู่กับที่นาน 10 นาทีขึ้นไปก็ได้รับขนมหลังจากการทดลองทุกวัน ผลการศึกษาปรากฏว่าการเสริมแรงทางสังคมด้วยความสนใจจากผู้ทดลองและเสริมแรงด้วยสิ่งของสามารถเพิ่มพฤติกรรมการนั่งอยู่กับที่ของเด็กสติปัญญาต่ำได้

ส่วนรวม สังคมจะไม่ยอมรับเด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว อยู่ร่วมกับใครก็จะถูกรังเกียจเพราะเกรงว่า จะไปสร้างความเดือดร้อนให้เกิดขึ้นได้

4.5 การปรับพฤติกรรมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

การที่จะสามารถทำให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาอยู่ในสังคมโดยไม่มีปัญหา จะต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการในชีวิตต่างๆไป (ชาวลา เขียวธนู.2539:6) เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาต้องได้รับการฝึกอบรมให้มีระเบียบและรู้จักกฎเกณฑ์ของสังคม ฝึกเกี่ยวกับระเบียบต่างๆในชีวิตประจำวันเช่นเดียวกับเด็กอื่นๆ การมีระเบียบวินัยจะช่วยให้เด็ก รู้จักควบคุมตัวเอง และมีความรับผิดชอบทำให้เรียนรู้ว่าเด็กไม่สามารถทำตามใจตัวเองโดยไม่มีขอบเขต รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่นและในขณะเดียวกันก็รู้จักสิทธิของตนเอง รู้จักการเป็นผู้ให้และการเป็นผู้รับ รู้จักการรอคอย รู้จักให้ความร่วมมือกับผู้อื่นและรู้จักเรียนรู้ว่า เพราะเหตุใดคนอื่นจึงไม่ยอมรับพฤติกรรมของเขา เด็กจะเข้าใจถึงการกระทำต่างๆที่ไม่เหมาะสมโดยที่พ่อแม่ไม่จำเป็นต้องบอกรู้ ถ้าเด็กได้รับการฝึกหัดให้มีระเบียบและรู้จักกฎเกณฑ์ของสังคม (รจนา ทรรทรานนท์ 2528:103-105)

แซนดราและทอมัส (วันทนา กิ่งจวงเจริญสุข.2526:13) อ้างอิงมาจาก Sandra and Thomas.1972:73-78) ศึกษาการเพิ่มการนั่งอยู่กับที่ของเด็กชายอายุ 4 ปี ซึ่งมีสติปัญญาต่ำ มีพฤติกรรมนอนไม่อยู่สุข ชอบกระโดดไปมารอบๆห้องหรือนอนลงกับพื้น โดยใช้หลักการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมนั่งอยู่กับที่นานขึ้น โดยได้รับคำชมจากครูเมื่อมีพฤติกรรมนั่งอยู่กับที่ และเมื่อเด็กมีพฤติกรรมนั่งอยู่กับที่ได้นาน 10 นาทีขึ้นไปก็ได้รับขนม หลังจากการทดลองทุกวันผลการศึกษาปรากฏว่า การเสริมแรงด้วยความสนใจจากครูและเสริมแรงด้วยสิ่งของ สามารถเพิ่มพฤติกรรมการนั่งอยู่กับที่ของเด็กสติปัญญาต่ำได้

ในประเทศไทยการศึกษาด้านพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ยังไม่มีการศึกษาอย่างเป็นทางการด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในประเภทความก้าวร้าวของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยการใช้การเสริมแรงทางสังคม

5.2 งานวิจัยในประเทศ

สมพร สุทัศน์ (2522: บทคัดย่อ) ได้ใช้การเสริมแรงทางสังคมปรับพฤติกรรมเจียบขริ่ม ผิดปกติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่าการให้คำชมเชย แสดงการยอมรับและให้ความ สนใจจากครูทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นและทำให้พฤติกรรมเจียบขริ่มลดลง

นอกจากนี้การใช้การเสริมแรงทางสังคมยังสามารถใช้ฝึก การแก้ปัญหาของนักเรียนได้ โดยที่ สมคิด สกุลสถาปัตย์ (2526:บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการให้การเสริมแรงทางสังคมและ เบี้ยอรทดกร ที่มีต่อการฝึกแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม เงื่อนไขคือ กลุ่มที่ 1 ฝึกโดยได้รับการเสริมแรงทางสังคมด้วยวาจาและท่าทาง กลุ่มที่ 2 ฝึกโดยการ ให้เบี่ยอรทดกร และกลุ่มที่ 3 ฝึกอย่างเดี่ยวยไม่ได้รับการเสริมแรงทางสังคมในระยะทดลองมี การฝึกแก้ปัญหาทุกวันๆละ 2 ชั่วโมงเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ ติดต่อกัน ผลการศึกษาพบว่านัก เรียน กลุ่มที่ 1 มีความสามารถในแก้ปัญหาสูงกว่า กลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 นักเรียนหญิงที่ได้รับการ เสริมแรงทางสังคม และที่รับเบี่ยอรทดกร มีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนชาย ส่วนนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ไม่ได้รับการเสริมแรงในกลุ่มที่ 3 มีความสามารถในการแก้ ปัญหาไม่แตกต่างกัน และมีปฏิกริยาร่วมระหว่างการเสริมแรงและเพศในการแก้ปัญหาอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บุญทัน ไกรเพชร. 2531:78-81 ได้ศึกษาการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนที่มีความ บกพร่องทางการได้ยินชั้นอนุบาล โดยใช้การเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมและได้รับ การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าว ผลปรากฏว่าเด็กนักเรียนทั้งสามคนรู้เงื่อนไขและเลือกรูปแบบ การแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม คือมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงและมีพฤติกรรมเหมาะสมเพิ่ม ขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

ดวงแข ณ สงขลา (2535:61) ได้ศึกษาผลของการใช้แรงเสริมทางสังคมที่มีต่อระเบียบ วินัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลสงขลา ที่มีระเบียบวินัยต่ำ ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนมีระเบียบวินัยในชั้นเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .61 ภายหลังจาก ใช้แรงเสริมทางสังคม

จากเอกสารและงานวิจัยทั้งต่างประเทศและในประเทศ พบว่าการใช้การเสริมแรงทาง สังคมสามารถนำไปปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาได้ เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว พฤติกรรมชนไม่อยู่ สุขเกินปกติ พฤติกรรมเจียบขริ่ม ผิดปกติ พฤติกรรมก่อกวนในกลุ่มที่ให้การฝึกอบรมและการสอน ทั้งของเด็กปกติและเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ผลจากการปรับพฤติกรรมเหล่านี้ทำให้ เด็กลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาลง และเพิ่มพฤติกรรมที่พึงปรารถนาขึ้น นับว่าเป็นผลดีต่อตัวเด็ก

เป็นอย่างมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำการใช้การเสริมแรงทางสังคมมาใช้กับพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ตึกชาย 4 โรงพยาบาลราชานุกูล

6. สมมุติฐานในการวิจัย

เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ได้รับการฝึกเจตต่อพฤติกรรมก้าวร้าวจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง และได้รับการเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมจะแสดงพฤติกรรมเหมาะสมเพิ่มขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงพยาบาลราชานุกูล ที่ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน อายุระหว่าง 13-18 ปี ระดับเชาวน์ปัญญา 35-49

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ดิกชาย 4 โรงพยาบาลราชานุกูล ปีการศึกษา 2540 ที่ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน อายุระหว่าง 13-18 ปี ระดับเชาวน์ปัญญา 35-49 จำนวน 5 คน ซึ่งมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้พยาบาลที่มีกอบรมทักษะ จำนวน 6 คน ประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กที่ตนเองสอนซึ่งมีเด็กกลุ่มละ 9 คน

2. ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยนำแบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวมาประเมินโดยให้คะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวในกลุ่มของเด็กจากมากที่สุดถึงน้อยที่สุดเป็น 5,4,3,2, และ 1 ตามลำดับ จากนั้นผู้วิจัยรวบรวมคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวแล้วนำมาจัดอันดับจากมากไปหาน้อย แล้วคัดเลือกเด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวได้จำนวน 10 คน

3. ผู้วิจัยไปสังเกตเปรียบเทียบเด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวกับเด็กที่ไม่มีพฤติกรรมก้าวร้าว แล้วจึงคัดเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบสำรวจพฤติกรรมก้าวร้าว
2. แบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าว
3. แบบบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าว
4. โปรแกรมการปรับพฤติกรรม

4. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

4.1 แบบสำรวจพฤติกรรมก้าวร้าว

4.1.1 ศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปกติและเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจาก
ทฤษฎีทางจิตวิทยา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1.2 รวบรวมพฤติกรรมก้าวร้าวจากมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลจิตเวชและ
สุขภาพ

จิต (2536) งานวิจัยของพัชรา พุ่มพชาติ (2533) และบุญทัน ไกรเพชร (2531)
มาคัดเลือกสร้างแบบสำรวจพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กที่มีความบกพร่องทางสติ
ปัญญาระดับปานกลางอายุ 13-18 ปี ดังแสดงไว้ในภาคผนวก

4.2 แบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าว

4.2.1 ผู้วิจัยนำแบบสำรวจพฤติกรรมก้าวร้าวที่สร้างขึ้นไปให้พยาบาลประจำกลุ่มที่ฝึก
อบรมเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ตึกชาย 3 , ชาย 4 , หญิง 2 และ
หญิง 3 สำรวจพฤติกรรมก้าวร้าวในกลุ่มฝึกทักษะของตนเอง

4.2.2 ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตพฤติกรรมก้าวร้าวในกลุ่มฝึกทักษะอีกครั้ง

4.2.3 นำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวในกลุ่มฝึกทักษะแล้วนำไปให้
พยาบาลประจำกลุ่มฝึกทักษะให้คะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวในกลุ่มที่ตนเอง

4.2.4 นำข้อมูลที่ได้มาจัดลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย แล้วเลือกเฉพาะพฤติกรรมก้าว
ร้าวที่เกิดขึ้นในกลุ่มความถี่สูงสุด 6 อันดับแรก มาจัดทำแบบประเมินพฤติกรรม
ก้าวร้าวในกลุ่มฝึกทักษะ

4.3 แบบบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าว

4.3.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมโดย
การสังเกต

4.3.2 ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตพฤติกรรมก้าวร้าวในกลุ่มฝึกทักษะของเด็กที่มีความบกพร่อง
ทางสติปัญญา ตึกชาย 4 โรงพยาบาลราชานุกูล โดยนั่งอยู่ในตำแหน่งที่มองเห็น
พฤติกรรมของเด็กได้ชัดเจน แล้วบันทึกพฤติกรรมที่สังเกตได้

4.3.3 นำข้อมูลที่ได้จาก 3.1 , 3.2 และจากแบบประเมินมาสร้างแบบบันทึกพฤติกรรม
ก้าวร้าวในกลุ่มฝึกทักษะ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านได้ตรวจ ได้แก่ อาจารย์

คุณเรือน อ่ำไพพัลลาร์ นายแพทย์วิรุทธ ประพันธ์พจน์ และอาจารย์สุจิตรา สุขเกษม

4.3.4 นำแบบบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าวในกลุ่มฝึกทักษะมาแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลองใช้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาตึกชาย 4 โรงพยาบาลราชานุกูล ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการทดลองจำนวน 1 คน เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องก่อนนำไปใช้ในการวิจัย

ลักษณะของแบบบันทึกพฤติกรรม

แบบบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าวในกลุ่มฝึกทักษะ เป็นแบบพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกตตามช่วงเวลาพฤติกรรมเกิดขึ้นในขณะที่พยาบาลฝึกทักษะ โดยบันทึกพฤติกรรมวันละ 3 ครั้งๆ ละ 10 นาที โดยบันทึกทุก 10 วินาที เมื่อบันทึกได้ 5 นาที หยุดพัก 1 นาที แล้วทำการบันทึกต่ออีก 5 นาที

การให้คะแนน

ทุกครั้งที่เกิดพฤติกรรมในรายการให้ขีดคะแนน 1 ขีด ลงในช่องพฤติกรรมที่ตรงกันแล้วแปลงค่าความถี่ของพฤติกรรมให้อยู่ในรูปของคะแนนโดยให้คะแนน 1 คะแนนต่อทุก 1 ความถี่

5. โปรแกรมการใช้การเสริมแรงทางสังคม

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้การเสริมแรงทางสังคม
2. สร้างโปรแกรมการใช้การเสริมแรงทางสังคมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการ

ศึกษาค้นคว้า

3. นำโปรแกรมการใช้การเสริมแรงทางสังคมที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ซึ่งเป็นชุดเดียวกับที่ตรวจแบบบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าวในกลุ่มฝึกทักษะตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการ

4. นำโปรแกรมการใช้การเสริมแรงทางสังคมมาแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลองใช้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ตึกชาย 4 โรงพยาบาลราชานุกูล ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการทดลองจำนวน 1 คน เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการทดลอง

5.1 ลักษณะของโปรแกรมการใช้การเสริมแรงทางสังคม

โปรแกรมการใช้การเสริมแรงทางสังคมเป็นโปรแกรมการทดลองซึ่งใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และเนื้อหา ใช้เวลา 32 ครั้งๆละ 30 นาที

5.2 การเตรียมการก่อนดำเนินการทดลอง

1. เลือกผู้ช่วยวิจัยและพยาบาลผู้ร่วมงานทดลอง ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการฝึกทักษะมาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปี และฝึกทักษะเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ดึกชาย 4 ที่กลุ่มตัวอย่างกำลังได้รับการฝึกอบรมอยู่ เมื่อผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยและพยาบาลผู้ร่วมงานแล้วจึงชี้แจงให้ผู้ร่วมงานทั้ง 2 คนทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการทดลองและสิ่งที่ผู้ร่วมงานต้องกระทำ

2. การฝึกพยาบาลผู้ร่วมงานทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการฝึกพยาบาลผู้ร่วมงานทดลองเพื่อให้เข้าใจหลักการปรับพฤติกรรม วิธีให้การเสริมแรงทางสังคมจนเข้าใจและนำไปใช้กับเด็กได้ การฝึกพยาบาลผู้ร่วมงานทดลองนี้ใช้เวลา 3 สัปดาห์ ก่อนเริ่มการทดลองโดยมีขั้นตอนการฝึกดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ใช้เวลา 2 สัปดาห์ตั้งแต่ วันจันทร์-ศุกร์ วันละ 30 นาที ผู้วิจัยบรรยายเรื่องต่อไปนี้

1. การวางเงื่อนไขพฤติกรรม (Operant Conditioning)
2. หลักการปรับพฤติกรรม (Principle of Behavior Modification) ซึ่งประกอบด้วย
 - 2.1 คำจำกัดความ
 - 2.2 ความหมายการเสริมแรง ชนิดของการเสริมแรง การเสริมแรงทางบวก การเสริมแรงทางลบและการใช้การเสริมแรงทางสังคม
 - 2.3 หลักสำคัญ 2 ประการที่ใช้ในการปรับพฤติกรรมคือ
 - 2.3.1 การใช้การเสริมแรงแก่พฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือพฤติกรรมที่ตรงกันข้ามกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา
 - 2.3.2 การไม่ให้การเสริมแรงหรือไม่เอาใจใส่พฤติกรรมที่เป็นปัญหา

ขั้นตอนที่ 2 ใช้เวลา 1 สัปดาห์ เพื่อให้พยาบาลผู้ร่วมงานทดลองฝึกการใช้การเสริมแรงทางสังคมกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ไม่อยู่ในดึกชาย 4 ส่วน ผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเช่นเดียวกับการทดลองจริงๆ

ขั้นตอนการสังเกต

1. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยศึกษาจุดมุ่งหมายของการวิจัย นิยามพฤติกรรมก้าวร้าวและแบบบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าวให้เข้าใจตรงกันและใช้ได้ถูกต้อง โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยฝึกสังเกตบันทึกพฤติกรรมและหาสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องก่อนเริ่มการทดลองเป็นเวลา 2 สัปดาห์ จนได้สัมประสิทธิ์ความสอดคล้องตั้งแต่ .80 ขึ้นไป

2. ผู้วิจัยเลือกการสังเกตแบบช่วงเวลา (Time Sampling) โดยสังเกตในกลุ่มฝึกทักษะวันละ 3 ครั้งๆละ 10 นาที โดยบันทึกพฤติกรรมทุก 10 วินาที เป็นเวลา 5 นาที พัก 1 นาที แล้วบันทึกต่ออีก 5 นาที โดยสังเกตและบันทึกในวันจันทร์ - ศุกร์ เวลา 9.00 - 9.10 , 10.00 - 10.10 และ 13.30 -13.40 น.

3. ผู้วิจัยเขียนแผนผังที่นั่งให้เด็กในกลุ่มฝึกทักษะเพื่อความสะดวกในการสังเกต

4. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเข้าไปสังเกตเด็กในกลุ่มฝึกทักษะโดยนั่งอยู่ในตำแหน่งที่มองเห็นพฤติกรรมของเด็กได้ชัดเจนและไม่ให้เด็กเห็นแบบบันทึกพฤติกรรม

ดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกต

การหาดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกต ใช้สัมประสิทธิ์ความสอดคล้องระหว่างผู้สังเกต 2 คน ซึ่งมีค่าตั้งแต่ .80 ขึ้นไป จึงถือว่าการสังเกตนั้นเชื่อถือได้ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2527:45 - 50) โดยมีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$\text{ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง} = \frac{\text{จำนวนเวลาที่บันทึกตรงกัน}}{\text{จำนวนเวลาที่บันทึกตรงกัน} + \text{จำนวนเวลาที่บันทึกต่างกัน}}$$

5.3 แบบแผนการทดลอง

การทดลองครั้งนี้เป็นกระบวนการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ใช้เวลาทั้งหมด 32 ครั้งๆละ 30 นาที โดยใช้กระบวนการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ของซิดแมน (Sidman,1960:85) ซึ่งเป็นการศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล (Single Subject Intra Replication Design)

ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสลับกันทำหน้าที่สังเกต บันทึกและปรับพฤติกรรม แบ่งเป็น 4 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ขึ้นพื้นฐาน (Base line) ใช้เวลา 8 ครั้งๆละ 30 นาที สังเกตเพื่อบันทึกข้อมูลที่เป็นจริงนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐาน ก่อนดำเนินการทดลอง

ระยะที่ 2 ขั้นการใช้การเสริมแรง (Reinforcement) ใช้เวลา 8 ครั้งๆละ 30 นาที เป็นระยะการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยวิธีการใช้การเสริมแรงทางสังคมทันทีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม และจะเพิกเฉยทันทีที่เด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว

ระยะที่ 3 ขั้นการหยุดยั้ง (Extinction) ใช้เวลา 8 ครั้งๆละ 30 นาที เป็นระยะหลังการใช้การเสริมแรงทางสังคมมาตลอดระยะที่ 2 และเมื่อถึงระยะนี้จึงหยุดให้การเสริมแรงทางสังคม คือให้การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมทั้งที่เหมาะสมและก้าวร้าว เพื่อจะพิจารณาให้แน่ว่า การใช้เทคนิคการให้การเสริมแรงทางสังคมมีอิทธิพลที่จะทำให้พฤติกรรมก้าวร้าวลดลง และพฤติกรรมที่เหมาะสมเพิ่มขึ้นหรือไม่

ระยะที่ 4 ขั้นการนำกาเสริมแรงกลับมาใช้อีกครั้ง (Reinstatement) ใช้เวลา 8 ครั้งๆละ 30 นาที ระยะนี้เป็นกาให้นำเทคนิคการให้การเสริมแรงทางสังคมกลับมาใช้อีกครั้งหนึ่ง

5.4 การดำเนินการทดลอง

1. ระยะก่อนทดลอง

1.1 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยฝึกการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าวในกลุ่มฝึกทักษะจำนวน 8 ครั้ง เพื่อหาสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของการสังเกตจนได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องตั้งแต่ .80 ขึ้นไป

1.2 ผู้วิจัยฝึกพยาบาลผู้ร่วมทดลองเพื่อให้เข้าใจหลักปรับพฤติกรรม การใช้การเสริมแรงทางสังคม จนสามารถนำไปใช้ปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กในกลุ่มได้โดยการฝึกพยาบาลนี้ใช้เวลา 2 สัปดาห์

2. ระยะดำเนินการทดลอง

ระยะนี้ใช้เวลาทั้งหมด 8 สัปดาห์ แบ่งการทดลองเป็น 4 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 เริ่มสัปดาห์ 1 - 2 เป็นระยะเส่นฐานของพฤติกรรมโดยใช้เวลา 8 ครั้งๆละ 30 นาที ผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าวในกลุ่มฝึกทักษะของกลุ่มทดลองในวันจันทร์ - ศุกร์ เวลา 9.00 - 9.10 น. , 10.00 - 10.10 น. และ 13.00 - 13.10 น. ตามลำดับในแต่ละครั้งแบ่งการสังเกตและบันทึกทุก 10 วินาที ติดต่อกัน 5 นาที พัก 1 นาที แล้วบันทึกต่ออีก 5 นาที เมื่อหมดเวลาสังเกตแต่ละครั้งแล้วผู้วิจัยนำผลการบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าวมาหาสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องกับผู้ช่วยวิจัย แล้วบันทึกพฤติกรรมของแต่ละคนไว้ โดยที่ในระยะนี้ยังไม่ใช้การเสริมแรงทางสังคม

ระยะที่ 2 เริ่มสัปดาห์ที่ 3 - 4 เป็นระยะการปรับพฤติกรรมโดยใช้การเสริมแรงทางสังคมทันทีที่เด็กแสดงพฤติกรรมเหมาะสมและเพิกเฉยทันทีที่เด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว โดยใช้เวลา 8 ครั้งๆละ 30 นาที ตามวัน เวลา เหมือนระยะที่ 1

ระยะที่ 3 เริ่มในสัปดาห์ที่ 5 - 6 เป็นระยะการหยุดยั้ง โดยการหยุดให้การเสริมแรงทางสังคม คือ ให้การเพิกเฉยต่อทั้งพฤติกรรมก้าวร้าวและเหมาะสม ใช้เวลา 8 ครั้งๆละ 30 นาที ตามวันเวลาเดิม

ระยะที่ 4 เป็นระยะนำการเสริมแรงกลับมาใช้อีกครั้ง โดยทำในสัปดาห์ที่ 7 - 8 ใช้เวลา 8 ครั้งๆละ 30 นาที ตามวันเวลาเดิม

5.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยตรวจสอบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมก้าวร้าวโดยนับเฉพาะช่วงที่บันทึกตรงกันเท่านั้น

5.6 การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมก้าวร้าวของผู้รับการทดลองแต่ละครั้งมาหาสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย หลังจากนั้นนำเสนอพฤติกรรมดังกล่าวมาวิเคราะห์ทางสถิติและเสนอเป็นกราฟเส้นตรง เพื่อดูความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมที่เหมาะสมในกลุ่มฝึกทักษะแต่ละระยะ

5.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าความถี่ของพฤติกรรมก้าวร้าวและเหมาะสมทั้งทางกายและวาจาของนักเรียนแต่ละคนตลอดการทดลอง 4 ระยะ
2. หาค่าร้อยละของพฤติกรรมก้าวร้าวและเหมาะสมทั้งทางกายและวาจาของนักเรียนแต่ละคนตลอดการทดลอง 4 ระยะ
3. หาค่าเฉลี่ยของความถี่ของพฤติกรรมก้าวร้าวและเหมาะสมทั้งทางกายและวาจาของนักเรียนทั้ง 5 คน ตลอดการทดลอง 4 ระยะ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการให้การเสริมแรงทางสังคมและการฝึกเฉยที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมที่เหมาะสมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. ตารางแสดงค่าความถี่และร้อยละของพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมเหมาะสมของเด็กแต่ละคนตลอดการทดลอง 4 ระยะ
2. กราฟแสดงค่าความถี่ของพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมเหมาะสมของเด็กแต่ละคนตลอดการทดลอง 4 ระยะ
3. ตารางแสดงค่าความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมเหมาะสมของเด็กทั้ง 5 คน ตลอดการทดลอง 4 ระยะ

เด็กคนที่ 1

เด็กคนที่ 1 มีพฤติกรรมก้าวร้าวที่เด่นชัดตามลำดับคือ แสดงท่าไม่พอใจ พุดหัวนเสียงดัง ทำร้ายผู้อื่น ทะเลาะวิวาทและหยีบของผู้อื่น ส่วนพฤติกรรมที่เหมาะสมที่เด่นชัดที่สุดตามลำดับคือ การตอบคำถามและการทำงานตามที่ได้รับมอบหมายตามตาราง 3 ดังนี้

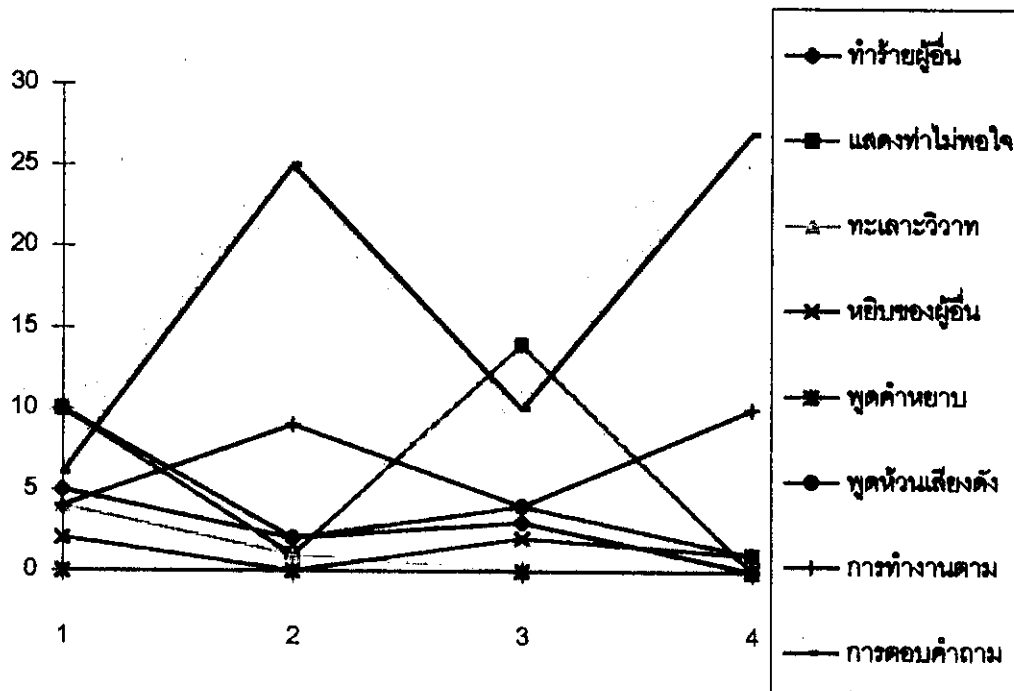
ตาราง 3 แสดงค่าความถี่และร้อยละของพฤติกรรมของเด็กคนที่ 1 ตลอดการทดลอง

4 ระยะ

พฤติกรรม	ระยะที่ 1		ระยะที่ 2		ระยะที่ 3		ระยะที่ 4		รวม	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ก้าวร้าวทางกาย										
ทำร้ายผู้อื่น	5	3.18	2	1.27	3	1.91	0	0.00	10	6.37
แสดงท่าไม่พอใจ	1	6.37	1	0.64	14	8.92	0	0.00	25	15.92
ทะเลาะวิวาท	4	2.55	1	0.64	0	0.00	0	0.00	5	3.18
หยีบของผู้อื่น	2	1.27	0	0.00	2	1.27	1	0.64	5	3.18
รวม	21	13.38	4	2.55	19	12.10	1	0.64	45	28.66
ก้าวร้าวทางวาจา										
พูดคำหยาบ	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00
พูดหัวนเสียงดัง	1	6.37	2	1.27	4	2.55	1	0.64	17	10.83
รวม	1	6.37	2	1.27	4	2.55	1	0.64	17	10.83
เหมาะสมทางกาย										
การทำงานตามที่ ได้รับมอบหมาย	4	2.55	9	5.73	4	2.55	10	6.37	27	17.20
เหมาะสมทางใจ										
การตอบคำถาม	6	3.82	25	15.92	10	6.37	27	17.20	68	43.31
									157	100.00

จากตาราง 3 ปรากฏพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กคนที่ 1 มีค่าความถี่และร้อยละลดลง และพฤติกรรมที่เหมาะสมมีค่าความถี่และร้อยละเพิ่มขึ้นในระยะที่ 2 และระยะที่ 4 คือระยะให้การเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมที่เหมาะสม และให้การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าว จากพฤติกรรมตามตาราง 3 นำเสนอค่าความถี่ของพฤติกรรมด้วยกราฟดังภาพประกอบที่ 1 ดังนี้

ภาพประกอบที่ 1 แสดงค่าความถี่ของพฤติกรรมทั้งหมดของเด็กคนที่ 1 ตลอดการทดลอง 4 ระยะ

หมายเหตุ การทำงานตาม = การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย

จากภาพประกอบ 1 พบว่าพฤติกรรมที่เหมาะสมของเด็กคนที่ 1 มีค่าความถี่เพิ่มขึ้นและพฤติกรรมก้าวร้าวมีค่าความถี่ลดลงในระยะที่ 2 และระยะที่ 4 คือระยะให้การเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมและให้การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าว

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลของเด็กคนที่ 1 พบว่าค่าความถี่และร้อยละของพฤติกรรมมีการเปลี่ยนแปลงหลังจากได้รับเงื่อนไขการเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมและได้รับการเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าวดังนี้

ระยะที่ 1 นักเรียนคนที่ 1 มีพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายได้แก่ แสดงท่าไม่พอใจ ทำร้ายร่างกาย ทะเลาะวิวาทและหยีบของผู้อื่น พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจาได้แก่ พุดหัวนเสียงดัง จากพฤติกรรมดังกล่าวทั้งหมดพบว่า มีค่าความถี่และร้อยละสูงสุดถึงต่ำสุดตามลำดับดังนี้ แสดงท่าไม่พอใจ 10 ครั้ง พุดหัวนเสียงดัง 10 ครั้ง ทำร้ายร่างกาย 5 ครั้ง ทะเลาะวิวาท 4 ครั้ง และหยีบของผู้อื่น 2 ครั้ง รวมเป็น 21 ครั้ง คิดเป็นค่าร้อยละ 6.37 - 6.37 - 3.18 - 2.55 - 1.27 รวมเป็นร้อยละ 19.74 นอกจากนี้ยังพบว่าพฤติกรรมที่เหมาะสมได้แก่ การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และการตอบคำถามมีค่าความถี่และร้อยละตามลำดับดังนี้ ตอบคำถามรวม 6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.82 และทำงานตามที่ได้รับมอบหมายรวม 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.55 รวมมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเกิดขึ้น 10 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.37

จากค่าความถี่และร้อยละ พบว่าเด็กคนที่ 1 มีพฤติกรรมก้าวร้าวเด่นชัดมากที่สุดคือ แสดงท่าไม่พอใจและพุดหัวนเสียงดัง ส่วนทำร้ายร่างกาย ทะเลาะวิวาท หยีบของผู้อื่นและพุดคำหยาบมีเกิดขึ้นบ้างไม่รุนแรงมากนัก นอกจากนี้ยังพบว่าพฤติกรรมที่เหมาะสมทางวาจาเกิดขึ้นมากกว่า เหมาะสมทางกายปรากฏในระยะนี้ด้วย

ระยะที่ 2 เมื่อใช้เทคนิคการเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมและให้การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าวพบว่า เด็กคนที่ 1 มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปกล่าวคือ พฤติกรรมก้าวร้าวทั้งทางกายและวาจาลดลงกว่าในระยะที่ 1 โดยเฉพาะพฤติกรรมหยีบของผู้อื่นและพุดคำหยาบไม่ปรากฏในระยะนี้ ส่วนพฤติกรรมก้าวร้าวนอกนั้นลดลงค่าความถี่และร้อยละของพฤติกรรมก้าวร้าวดังนี้ ทำร้ายร่างกาย 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.27 แสดงท่าไม่พอใจและทะเลาะวิวาทอย่างละ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.64 พุดหัวนเสียงดัง 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.27 รวมเกิดพฤติกรรมก้าวร้าว 6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.82 ส่วนในด้านพฤติกรรมที่เหมาะสมทั้งทางกายและวาจายังคงปรากฏอยู่และมีค่าความถี่และร้อยละสูงกว่าในระยะที่ 1 ตามลำดับดังนี้ การตอบคำ

ถามมีความถี่ 25 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 15.92 การทำงานตามที่ได้รับมอบหมายมีความถี่ 9 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.73 รวมมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเกิดขึ้น 34 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 21.65

ระยะที่ 3 เมื่อหยุดให้เทคนิคการเสริมแรงทางสังคม โดยให้การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมทั้งเหมาะสมและก้าวร้าว ของเด็กคนที่ 1 พบว่าพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายและวาจาจากลับมีค่าความถี่และร้อยละเพิ่มขึ้นกว่าในระยะที่ 2 พฤติกรรมที่ปรากฏเด่นชัดมากที่สุดคือ แสดงท่าไม่พอใจ รองลงมาได้แก่ พุดหัวนเสียงดัง ทำร้ายผู้อื่นและหยีบของผู้อื่นตามลำดับโดยมีความถี่ดังนี้ 14 - 4 - 3 - 2 รวม 23 ครั้ง คิดเป็นค่าร้อยละ 8.92 - 2.55 - 1.91 - 1.27 รวมร้อยละ 14.65 ส่วนในด้านพฤติกรรมที่เหมาะสมทั้งทางกายและวาจามีค่าความถี่และร้อยละลดลงกว่าในระยะที่ 2 ตามลำดับดังนี้ การตอบคำถามมีความถี่ 10 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.37 การทำงานตามที่ได้รับมอบหมายมีความถี่ 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.55 รวมมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเกิดขึ้นเพียง 14 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.92

ระยะที่ 4 เมื่อนำเทคนิคการให้การเสริมแรงทางสังคมกลับมาใช้พบว่า พฤติกรรมก้าวร้าวทั้งทางกายและวาจาลดลง โดยเฉพาะพฤติกรรมทำร้ายร่างกายแสดงท่าไม่พอใจ ทะเลาะวิวาทและพุดคำหยาบไม่ปรากฏในระยะนี้ ส่วนพฤติกรรมหยีบของผู้อื่นและพุดหัวนเสียงดัง ปรากฏว่ามีความถี่อย่างละ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.64 สำหรับพฤติกรรมที่เหมาะสมทางกายและวาจา มีค่าความถี่และร้อยละสูงขึ้นกว่าระยะที่ 3 อย่างเห็นได้ชัดดังค่าความถี่และร้อยละของพฤติกรรมที่เหมาะสมในระยะนี้มีตามลำดับดังนี้การตอบคำถามมีความถี่ 27 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 17.20 และการทำงานตามที่ได้รับมอบหมายมีความถี่ 10 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.37 รวมมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเกิดขึ้น 37 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 23.57

เด็กคนที่ 2

เด็กคนที่ 2 มีพฤติกรรมก้าวร้าวที่เด่นชัดมากที่สุดตามลำดับคือ แสดงท่าไม่พอใจ พุดคำหยาบ ทำร้ายผู้อื่น หยีบของผู้อื่นและพุดหัวนเสียงดัง ส่วนพฤติกรรมที่เหมาะสมที่เด่นชัดตามลำดับคือ การตอบคำถามและการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ตามตาราง 4 ดังนี้

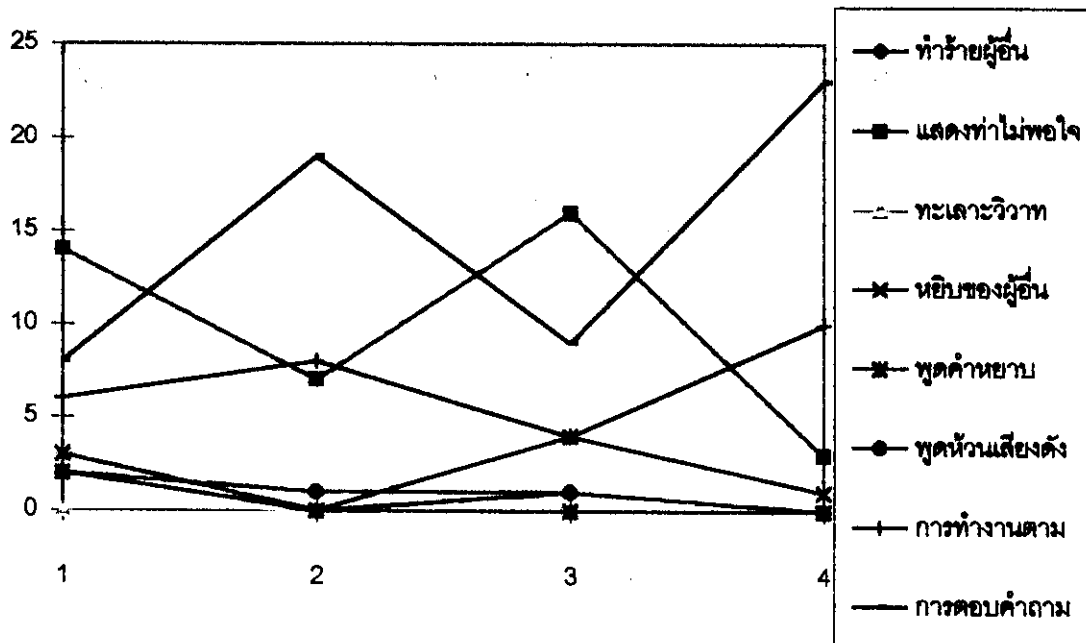
ตาราง 4 แสดงค่าความถี่และร้อยละของพฤติกรรมของเด็กคนที่ 2 ตลอดการ

ทดลอง 4 ระยะ

พฤติกรรม	ระยะที่ 1		ระยะที่ 2		ระยะที่ 3		ระยะที่ 4		รวม	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ก้าวร้าวทางกาย										
ทำร้ายผู้อื่น	2	1.39	0	0.00	1	0.69	0	0.00	3	2.08
แสดงท่าไม่พอใจ	14	9.72	7	4.86	16	11.11	3	2.08	40	27.78
ทะเลาะวิวาท	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00
หยิมของผู้อื่น	2	1.39	0	0.00	4	2.78	1	0.69	7	4.86
รวม	18	12.50	7	4.86	21.00	14.58	4	2.78	50	34.72
ก้าวร้าวทางวาจา										
พูดคำหยาบ	3	2.08	0	0.00	0	0.00	0	0.00	3	2.08
พูดห้วนเสียงดัง	2	1.39	1	0.69	1	0.69	0	0.00	4	2.78
รวม	5	3.47	1	0.69	1	0.69	0	0.00	7	4.86
เหมาะสมทางกาย										
การทำงานตามที่ ได้รับมอบหมาย	6	4.17	8	5.56	4	2.78	10.00	6.94	28	19.44
เหมาะสมทางใจ										
การตอบคำถาม	8	5.56	19	13.19	9	6.25	23.00	15.97	59	40.97
									144	100.00

จากตาราง 4 ปรากฏพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กคนที่ 2 มีค่าความถี่และร้อยละลดลง และพฤติกรรมที่เหมาะสมมีค่าความถี่และร้อยละเพิ่มขึ้นในระยะที่ 2 และระยะที่ 4 คือระยะให้การเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมที่เหมาะสม และให้การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าว จากพฤติกรรมตามตาราง 4 นำเสนอค่าความถี่ของพฤติกรรมด้วยกราฟดังภาพประกอบที่ 2 ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2 แสดงค่าความถี่ของพฤติกรรมทั้งหมดของเด็กคนที่ 2 ตลอดการทดลอง 4 ระยะ

หมายเหตุ การทำงานตาม = การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย

จากภาพประกอบ 2 พบว่าพฤติกรรมที่เหมาะสมของเด็กคนที่ 2 มีค่าความถี่เพิ่มขึ้นและพฤติกรรมก้าวร้าวมีค่าความถี่ลดลงในระยะที่ 2 และระยะที่ 4 คือระยะให้การเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมและให้การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าว

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลของเด็กคนที่ 2 พบว่าค่าความถี่และร้อยละของพฤติกรรมมีการเปลี่ยนแปลงหลังจากได้รับเงื่อนไขการเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมและได้รับการเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าวดังนี้

ระยะที่ 1 เด็กคนที่ 2 มีพฤติกรรมก้าวร้าวที่เด่นชัดมากที่สุดตามลำดับได้แก่ แสดงท่าไม่พอใจ พูดคำหยาบ ทำร้ายผู้อื่น หยิบของผู้อื่นและพูดหัวนเสียงดังจากพฤติกรรมดังกล่าวทั้งหมดพบว่ามีค่าความถี่และร้อยละตามลำดับดังนี้ แสดงท่าไม่พอใจ 14 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9.72 พูดคำหยาบ 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.08 ทำร้ายผู้อื่น หยิบของผู้อื่น พูดหัวนเสียงดังมีความถี่เท่ากันคือ 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.39 รวมมีพฤติกรรมก้าวร้าวเกิดขึ้น 23 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 15.95 นอกจากนี้ยังพบว่าในระยะนี้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมเกิดขึ้น มีค่าความถี่และร้อยละตามลำดับดังนี้ การตอบคำถาม 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.56 การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย 6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 4.17 รวมมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเกิดขึ้น 14 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9.72

จากค่าความถี่และร้อยละพบว่า เด็กคนที่ 2 มีพฤติกรรมก้าวร้าวที่เด่นชัดมากที่สุดคือ การแสดงท่าไม่พอใจ ส่วนพูดคำหยาบ ทำร้ายร่างกาย หยิบของผู้อื่นและพูดหัวนเสียงดังมีเกิดขึ้นบ้างไม่รุนแรงมากนัก นอกจากนี้ยังพบว่า มีพฤติกรรมที่เหมาะสมทางวาจาเกิดขึ้นมากกว่าเหมาะสมทางกายปรากฏในระยะนี้ด้วย

ระยะที่ 2 เมื่อใช้เทคนิคการเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมและการเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าว พบว่าเด็กคนที่ 2 มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปกล่าวคือ พฤติกรรมก้าวร้าวทั้งทางกายและวาจาลดลงกว่าในระยะที่ 1 โดยเฉพาะพฤติกรรมทำร้ายร่างกายผู้อื่น ทะเลาะวิวาท หยิบของผู้อื่นและพูดคำหยาบไม่ปรากฏในระยะนี้ ส่วนพฤติกรรมก้าวร้าวนอกนั้นลดลงดังความถี่และร้อยละของพฤติกรรมก้าวร้าวดังนี้ แสดงท่าไม่พอใจ 7 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 4.86 พูดหัวนเสียงดัง 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.69 ส่วนในด้านพฤติกรรมที่เหมาะสมทั้งทางกายและวาจายังคงปรากฏอยู่และมีค่าความถี่และร้อยละสูงขึ้นกว่าในระยะที่ 1 ตามลำดับดังนี้ การตอบคำถามมีความถี่ 19 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 13.19 การทำงานตามที่ได้รับมอบหมายมีความถี่ 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.56

ระยะที่ 3 เมื่อหยุดให้เทคนิคการเสริมแรงทางสังคม โดยให้การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมทั้งเหมาะสมและก้าวร้าวของเด็กคนที่ 2 พบว่าพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายและวาจาจากลับมีค่าความถี่และร้อยละเพิ่มขึ้นกว่าในระยะเวลาที่ 2 พฤติกรรมที่ปรากฏเด่นชัดมากที่สุดได้แก่ แสดงท่าไม่พอใจ รองลงมาคือ หยิบของผู้อื่น ทำร้ายผู้อื่นและพูดห้วนเสียงดัง ตามลำดับโดยมีความถี่ดังนี้ 16 - 4 - 1 - 1 รวม 22 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 11.11 - 2.78 - 0.69 - 0.69 รวมเป็นร้อยละ 15.27 ส่วนด้านพฤติกรรมที่เหมาะสมทั้งทางกายและวาจามีค่าความถี่และร้อยละลดลงกว่าในระยะเวลาที่ 2 ตามลำดับดังนี้ การตอบคำถามมีความถี่ 9 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.25 การทำงานตามที่ได้รับมอบหมายมีความถี่ 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.78 รวมมีพฤติกรรมเหมาะสมเกิดขึ้น 13 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9.03

ระยะที่ 4 เมื่อนำเทคนิคการให้การเสริมแรงทางสังคมกลับมาใช้ พบว่าพฤติกรรมก้าวร้าวทั้งทางกายและวาจาลดลงโดยเฉพาะพฤติกรรมทำร้ายผู้อื่น ทะเลาะวิวาท ไม่พอใจและหยิบของผู้อื่น มีค่าความถี่และร้อยละของพฤติกรรมก้าวร้าวตามลำดับดังนี้ แสดงท่าไม่พอใจมีความถี่ 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.08 และหยิบของผู้อื่นมีความถี่ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.69 รวมมีพฤติกรรมก้าวร้าวเกิดขึ้นในระยะนี้ 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.78 สำหรับพฤติกรรมที่เหมาะสมทั้งทางกายและวาจามีค่าความถี่และร้อยละสูงขึ้นกว่าระยะที่ 3 อย่างเห็นได้ชัดดังค่าความถี่และร้อยละของพฤติกรรมที่เหมาะสมในระยะนี้ตามลำดับดังนี้ การตอบคำถามมีความถี่ 23 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 15.97 และการทำงานตามที่ได้รับมอบหมายมีความถี่ 10 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.94 รวมมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเกิดขึ้นในระยะนี้รวม 33 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 22.91

เด็กคนที่ 3

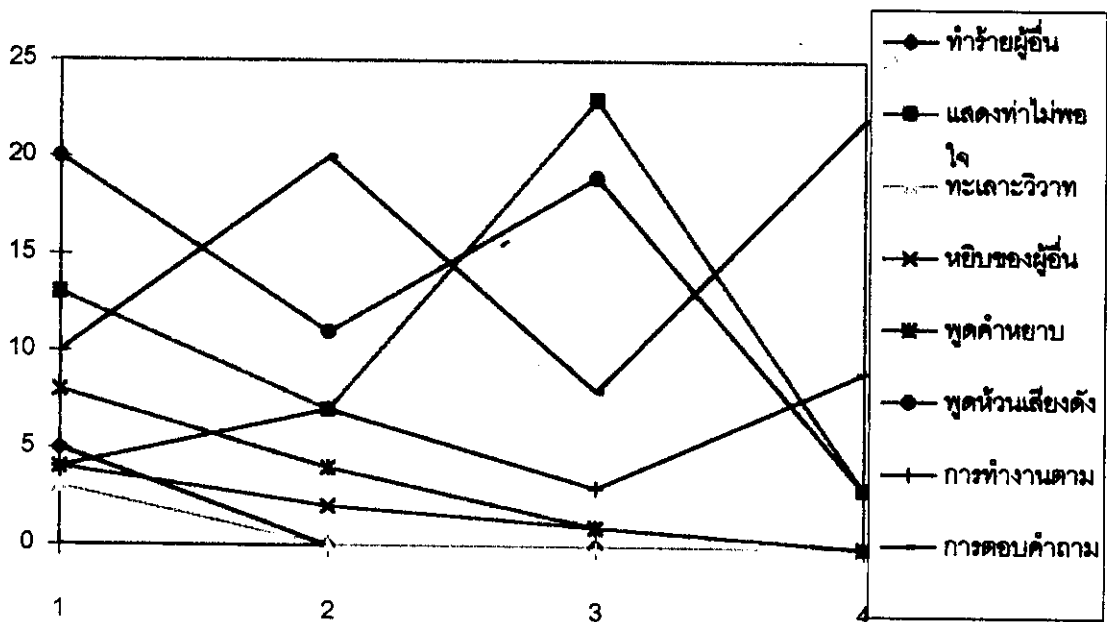
เด็กคนที่ 3 มีพฤติกรรมก้าวร้าวที่เด่นชัดมากที่สุดตามลำดับคือ พูดห้วนเสียงดัง แสดงท่าไม่พอใจ พูดคำหยาบ ทำร้ายผู้อื่น หยิบของผู้อื่นและทะเลาะวิวาท ส่วนพฤติกรรมที่เหมาะสมที่เด่นชัดตามลำดับคือ การตอบคำถามและการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ตามตาราง 5 ดังนี้

ตาราง 5. แสดงค่าความถี่และร้อยละของพฤติกรรมของเด็กคนที่ 3 ตลอดการทดลอง 4 ระยะ

พฤติกรรม	ระยะที่ 1		ระยะที่ 2		ระยะที่ 3		ระยะที่ 4		รวม	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ก้าวร้าวทางกาย										
ทำร้ายผู้อื่น	5	2.38	0	0.00	0	0.00	0	0.00	5	2.38
แสดงท่าไม่พอใจ	13	6.19	7	3.33	23	10.95	3	1.43	46	21.90
ทะเลาะวิวาท	3	1.43	0	0.00	0	0.00	0	0.00	3	1.43
หยีบของผู้อื่น	4	1.90	2	0.95	1	0.48	0	0.00	7	3.33
รวม	25	11.90	9	4.29	24	11.43	3	1.43	61	29.05
ก้าวร้าวทางวาจา										
พูดคำหยาบ	8	3.81	4	1.90	1	0.48	0	0.00	13	6.19
พูดห้วนเสียงดัง	20	9.52	11	5.24	19	9.05	3	1.43	53	25.24
รวม	28.00	13.33	15	7.14	20	9.52	3	1.43	66	31.43
เหมาะสมทางกาย										
การทำงานตามที่ ได้รับมอบหมาย	4	1.90	7	3.33	3	1.43	9	4.29	23	10.95
เหมาะสมทางใจ										
การตอบคำถาม	10	4.76	20	9.52	8	3.81	22	10.48	60	28.57
									210	100.00

จากตาราง 5 ปรากฏพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กคนที่ 3 มีค่าความถี่และร้อยละลดลง และพฤติกรรมที่เหมาะสมมีค่าความถี่และร้อยละเพิ่มขึ้นในระยะที่ 2 และระยะที่ 4 คือระยะให้การเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมที่เหมาะสม และให้การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าว จากพฤติกรรมตามตาราง 5 นำเสนอค่าความถี่ของพฤติกรรมด้วยกราฟดังภาพประกอบที่ 3 ดังนี้

ภาพประกอบที่ 3 แสดงค่าความถี่ของพฤติกรรมทั้งหมดของเด็กคนที่ 3 ตลอดการทดลอง 4 ระยะ

หมายเหตุ การทำงานตาม = การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย

จากภาพประกอบ 3 พบว่าพฤติกรรมที่เหมาะสมของเด็กคนที่ 3 มีค่าความถี่เพิ่มขึ้นและพฤติกรรมก้าวร้าวมีค่าความถี่ลดลงในระยะที่ 2 และระยะที่ 4 คือระยะให้การเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมและให้การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าว

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลของเด็กคนที่ 3 พบว่าค่าความถี่และร้อยละพฤติกรรมมีการเปลี่ยนแปลงหลังจากได้รับเงื่อนไขการเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมและได้รับการเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าวดังนี้

ระยะที่ 1 เด็กคนที่ 3 มีพฤติกรรมก้าวร้าวที่เด่นชัดมากที่สุดตามลำดับได้แก่ พุดหัวนเสียงดัง แสดงท่าไม่พอใจ พุดคำหยาบ ทำร้ายผู้อื่น หยิบของผู้อื่นและทะเลาะวิวาท จากพฤติกรรมดังกล่าวทั้งหมดพบว่ามีค่าความถี่และร้อยละตามลำดับดังนี้ พุดหัวนเสียงดัง 20 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9.52 แสดงท่าไม่พอใจ 13 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.19 พุดคำหยาบ 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.81 ทำร้ายผู้อื่น 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.38 หยิบของผู้อื่น 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.90 และทะเลาะวิวาท 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.43 รวมมีพฤติกรรมก้าวร้าวเกิดขึ้น 53 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 25.23 นอกจากนี้ยังพบว่าในระยะนี้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมมีค่าความถี่ร้อยละตามลำดับดังนี้ การตอบคำถาม 10 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 4.76 การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.90 รวมมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเกิดขึ้น 14 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.66

จากค่าความถี่และร้อยละพบว่า เด็กคนที่ 3 มีพฤติกรรมก้าวร้าวที่เด่นชัดมากที่สุดคือ พุดหัวนเสียงดัง แสดงท่าไม่พอใจ พุดคำหยาบ ส่วนทำร้ายร่างกาย หยิบของผู้อื่นและทะเลาะวิวาทมีเกิดขึ้นบ้างไม่รุนแรงมากนัก นอกจากนี้ยังพบว่ามีพฤติกรรมที่เหมาะสมทางวาจาเกิดขึ้นมากกว่าเหมาะสมทางกายปรากฏในระยะนี้ด้วย

ระยะที่ 2 เมื่อใช้เทคนิคการเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมและให้การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าว พบว่าเด็กคนที่ 3 มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปคือ พฤติกรรมก้าวร้าวทั้งทางกายและวาจาลดลงกว่าในระยะที่ 1 โดยเฉพาะพฤติกรรมทำร้ายผู้อื่นและทะเลาะวิวาทไม่ปรากฏในระยะนี้ ส่วนพฤติกรรมก้าวร้าวนอกนั้นลดลงค่าความถี่และร้อยละของพฤติกรรมก้าวร้าวดังนี้ พุดหัวนเสียงดัง 11 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.24 แสดงท่าไม่พอใจ 7 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.38 พุดคำหยาบ 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.90 หยิบของผู้อื่น 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.95 รวมมีพฤติกรรมก้าวร้าวเกิดขึ้น 24 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 11.43 ส่วนในด้านพฤติกรรมที่เหมาะสมทั้งทางกายและวาจายังคงปรากฏอยู่และมีค่าความถี่และร้อยละสูงกว่าในระยะที่ 1 ตามลำดับดังนี้

การตอบคำถาม 20 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9.52 และการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย 7 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.33 รวมมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเกิดขึ้น 27 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 12.85

ระยะที่ 3 เมื่อหยุดให้เทคนิคการเสริมแรงทางสังคมโดยให้การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมทั้งที่เหมาะสมและก้าวร้าวของเด็กคนที่ 3 พบว่าพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายและวาจาจากลับมีค่าความถี่และร้อยละเพิ่มขึ้นกว่าในระยะที่ 2 พฤติกรรมที่ปรากฏเด่นชัดมากที่สุดได้แก่ แสดงท่าไม่พอใจ พุดหัวนเสียงดัง รองลงมาคือ หยิบของผู้อื่นและพุดคำหยาบตามลำดับ โดยมีความถี่ดังนี้ 23 - 19 - 1 - 1 รวม 34 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 10.95 - 9.05 - 0.48 - 0.48 รวมเป็นร้อยละ 20.96 ส่วนพฤติกรรมที่เหมาะสมทั้งทางกายและวาจามีค่าความถี่และร้อยละลดลงกว่าในระยะที่ 2 ตามลำดับดังนี้ การตอบคำถามมีความถี่ 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.81 และการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.43 รวมมีพฤติกรรมเหมาะสมเกิดขึ้น 11 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.24

ระยะที่ 4 เมื่อนำเทคนิคการให้การเสริมแรงทางสังคมกลับมาใช้ พบว่าพฤติกรรมก้าวร้าวทั้งทางกายและวาจาลดลง โดยเฉพาะพฤติกรรมทำร้ายผู้อื่น ทะเลาะวิวาท หยิบของผู้อื่นและพุดคำหยาบไม่ปรากฏในระยะนี้ ส่วนพฤติกรรมแสดงท่าไม่พอใจและพุดหัวนเสียงดังมีค่าความถี่และร้อยละพฤติกรรมก้าวร้าวเกิดขึ้นเท่ากันคือ 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.43 รวมมีพฤติกรรมก้าวร้าวเกิดขึ้นในระยะนี้ 6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.86 สำหรับพฤติกรรมที่เหมาะสมทั้งทางกายและวาจามีค่าความถี่และร้อยละสูงขึ้นกว่าระยะที่ 3 อย่างเห็นได้ชัดดังค่าความถี่และร้อยละของพฤติกรรมที่เหมาะสมในระยะนี้มีตามลำดับดังนี้ การตอบคำถามมีความถี่ 22 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 10.48 และการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย 9 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 4.29 รวมมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเกิดขึ้น 31 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 14.77

เด็กคนที่ 4

เด็กคนที่ 4 มีพฤติกรรมก้าวร้าวที่เด่นชัดมากที่สุดตามลำดับคือ ทำร้ายผู้อื่น แสดงท่าไม่พอใจ พุดหัวนเสียงดัง ทะเลาะวิวาท พุดคำหยาบและหยิบของผู้อื่น ส่วนพฤติกรรมที่เหมาะสมที่เด่นชัดตามลำดับคือ การตอบคำถามและการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ตามตาราง 6 ดังนี้

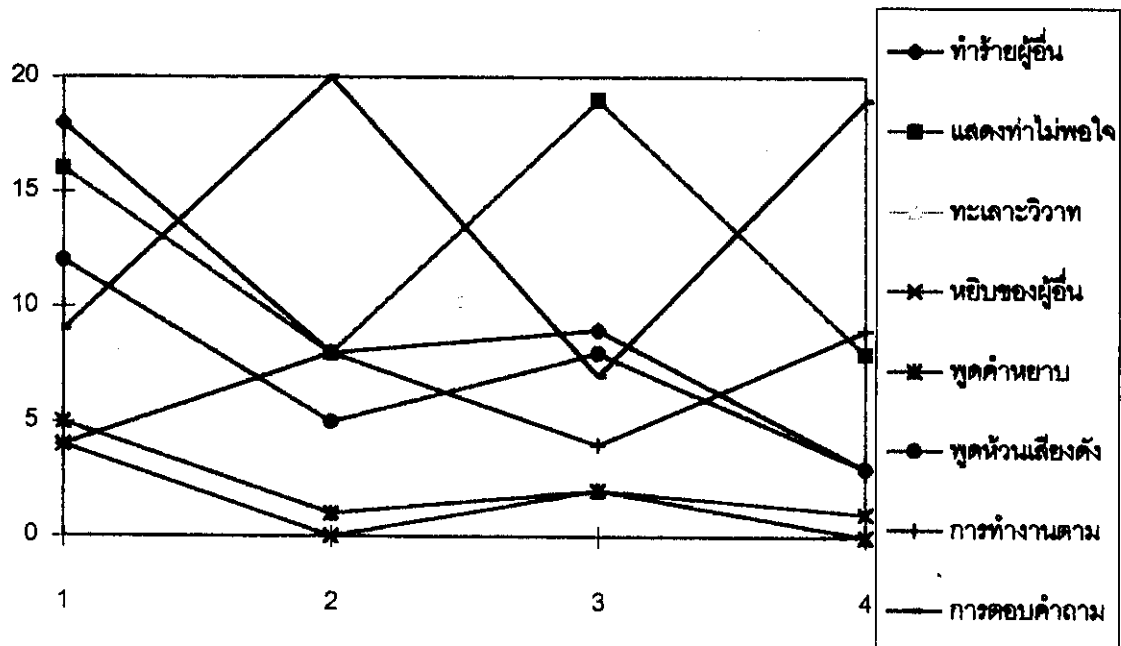
ตาราง 6 แสดงค่าความถี่และร้อยละของพฤติกรรมของเด็กคนที่ 4 ตลอดการทดลอง

4 ระยะ

พฤติกรรม	ระยะที่ 1		ระยะที่ 2		ระยะที่ 3		ระยะที่ 4		รวม	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ก้าวร้าวทางกาย										
ทำร้ายผู้อื่น	18	8.18	8	3.64	9	4.09	3	1.36	38	17.27
แสดงท่าไม่พอใจ	16	7.27	8	3.64	19	8.64	8	3.64	51	23.18
ทะเลาะวิวาท	5	2.27	1	0.45	2	0.91	0	0.00	8	3.64
หยีบของผู้อื่น	4	1.82	0	0.00	2	0.91	1	0.45	7	3.18
รวม	43	19.55	17	7.73	32	14.55	12	5.45	104	47.27
ก้าวร้าวทางวาจา										
พูดคำหยาบ	5	2.27	1	0.45	2	0.91	0	0.00	8	3.64
พูดห้วนเสียงดัง	12	5.45	5	2.27	8	3.64	3	1.36	28	12.73
รวม	17	7.73	6	2.73	10	4.55	3	1.36	36	16.36
เหมาะสมทางกาย										
การทำงานตามที่ ได้รับมอบหมาย	4	1.82	8	3.64	4	1.82	9	4.09	25	11.36
เหมาะสมทางใจ										
การตอบคำถาม	9	4.09	20	9.09	7	3.18	19	8.64	55	25.00
									220	100.00

จากตาราง 6 ปรากฏพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กคนที่ 4 มีค่าความถี่และร้อยละลดลง และพฤติกรรมที่เหมาะสมมีค่าความถี่และร้อยละเพิ่มขึ้นในระยะที่ 2 และระยะที่ 4 คือระยะให้การเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมที่เหมาะสม และให้การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าว จากพฤติกรรมตามตาราง 6 นำเสนอค่าความถี่ของพฤติกรรมด้วยกราฟดังภาพประกอบที่ 4 ดังนี้

ภาพประกอบที่ 4 แสดงค่าความถี่ของพฤติกรรมทั้งหมดของเด็กคนที่ 4 ตลอดการทดลอง 4 ระยะ

หมายเหตุ การทำงานตาม = การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย

จากภาพประกอบ 4 พบว่าพฤติกรรมที่เหมาะสมของเด็กคนที่ 4 มีค่าความถี่เพิ่มขึ้นและพฤติกรรมก้าวร้าวมีค่าความถี่ลดลงในระยะที่ 2 และระยะที่ 4 คือระยะให้การเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมและให้การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าว

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลของเด็กคนที่ 4 พบว่าค่าความถี่และร้อยละพฤติกรรมมีการเปลี่ยนแปลงหลังจากได้รับเงื่อนไขการเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมและได้รับการเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าวดังนี้

ระยะที่ 1 เด็กคนที่ 4 มีพฤติกรรมก้าวร้าวที่เด่นชัดมากที่สุดตามลำดับได้แก่ ทำร้ายผู้อื่น แสดงท่าไม้พอใจ พุดหัวนเสียงดัง ทะเลาะวิวาท พุดคำหยาบและหยีบของผู้อื่น จากพฤติกรรมทั้งหมดพบว่ามีค่าความถี่และร้อยละตามลำดับดังนี้ ทำร้ายผู้อื่น 18 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.18 แสดงท่าไม้พอใจ 16 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.27 พุดหัวนเสียงดัง 12 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.45 ทะเลาะวิวาท 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.27 พุดคำหยาบ 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.27 และหยีบของผู้อื่น 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.82 รวมมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเกิดขึ้นในระยะนี้ 60 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 27.26 นอกจากนี้ยังพบว่า ในระยะนี้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมเกิดขึ้นมีค่าความถี่ร้อยละตามลำดับดังนี้ การตอบคำถาม 9 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 4.09 และการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.82 รวมมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเกิดขึ้น 13 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.91

จากค่าความถี่และร้อยละพบว่า เด็กคนที่ 4 มีพฤติกรรมก้าวร้าวที่เด่นชัดมากที่สุดคือ ทำร้ายผู้อื่น แสดงท่าไม้พอใจ พุดหัวนเสียงดัง ส่วนทะเลาะวิวาท พุดคำหยาบและหยีบของผู้อื่นเกิดขึ้นบ้างแต่ไม่บ่อยนัก นอกจากนี้ยังพบว่า มีพฤติกรรมที่เหมาะสมทางวาจาเกิดขึ้นมากกว่าเหมาะสมทางกายปรากฏในระยะนี้ด้วย

ระยะที่ 2 เมื่อใช้เทคนิคการเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมและให้การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าว พบว่าเด็กคนที่ 4 มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปกล่าวคือ พฤติกรรมก้าวร้าวทางกายและวาจาลดลงกว่าในระยะที่ 1 ไม่ปรากฏว่ามีพฤติกรรมหยีบของผู้อื่นเกิดขึ้นในระยะนี้ ส่วนพฤติกรรมก้าวร้าวออกนั้นลดลงดังความถี่และร้อยละของพฤติกรรมก้าวร้าวดังนี้ ทำร้ายผู้อื่น 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.64 แสดงท่าไม้พอใจ 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.64 พุดหัวนเสียงดัง 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.27 ทะเลาะวิวาทและพุดคำหยาบอย่างละ 1 ครั้งคิดเป็นร้อยละ 0.45 รวมมีพฤติกรรมก้าวร้าวเกิดขึ้นในระยะนี้ 23 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 10.45 ส่วนในด้าน

พฤติกรรมที่เหมาะสมทั้งทางกายและวาจายังคงปรากฏอยู่และมีค่าความถี่และร้อยละสูงขึ้นกว่า
 ในระยะที่ 1 ตามลำดับดังนี้ การตอบคำถามมีความถี่ 20 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9.09 การทำงาน
 ตามที่ได้รับมอบหมาย 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.64 รวมมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเกิดขึ้น 28 ครั้ง
 คิดเป็นร้อยละ 12.73

ระยะที่ 3 เมื่อหยุดให้เทคนิคการเสริมแรงทางสังคม โดยให้การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมทั้ง
 เหมาะสมและก้าวร้าวของเด็กคนที่ 4 พบว่าพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายและวาจาจากลับมีค่าความถี่
 และร้อยละเพิ่มขึ้นกว่าในระยะที่ 2 พฤติกรรมที่ปรากฏเด่นชัดขึ้นมาอีกมากที่สุดได้แก่ แสดงท่า
 ไม่พอใจ ทำร้ายผู้อื่น พุดห้วนเสียงดัง ร้องลงมาคือทะเลาะวิวาท หยิบของผู้อื่นและพุดคำหยาบ
 ตามลำดับ โดยมีความถี่ดังนี้ 19 - 9 - 8 - 2 - 2 - 2 รวม 42 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ
 8.64 - 4.09 - 3.64 - 0.91 - 0.91 - 0.91 รวมเป็นร้อยละ 19.10 ส่วนในด้านพฤติกรรมที่เหมาะสม
 ทั้งทางกายและวาจามีค่าความถี่และร้อยละลดลงมากกว่าในระยะที่ 2 ตามลำดับดังนี้ การตอบ
 คำถามมีความถี่ 7 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.18 การทำงานตามที่ได้รับมอบหมายมีความถี่ 4 ครั้ง
 คิดเป็นร้อยละ 1.82 รวมมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเกิดขึ้น 11 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.00

ระยะที่ 4 เมื่อนำเทคนิคการให้การเสริมแรงทางสังคมกลับมาใช้ พบว่าพฤติกรรมก้าว
 ร้าวทั้งทางกายและวาจาลดลง โดยเฉพาะพฤติกรรมทะเลาะวิวาทและพุดคำหยาบไม่ปรากฏใน
 ระยะนี้ส่วนพฤติกรรมแสดงท่าไม่พอใจ ทำร้ายผู้อื่น พุดห้วนเสียงดังและหยิบของผู้อื่นยังมี
 ปรากฏอยู่ด้วยค่าความถี่และร้อยละตามลำดับต่อไปนี้ 8 - 3 - 3 - 1 รวมเป็น 15 ครั้ง คิดเป็นร้อย
 ละ 3.64 - 1.36 - 1.36 - 0.45 รวมเป็นร้อยละ 6.81 สำหรับพฤติกรรมที่เหมาะสมทางกายและ
 วาจามีค่าความถี่และร้อยละสูงขึ้นกว่าระยะที่ 3 อย่างเห็นได้ชัดดังค่าความถี่และร้อยละของ
 พฤติกรรมที่เหมาะสมในระยะนี้มีตามลำดับดังนี้ การตอบคำถามมีความถี่ 19 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ
 8.64 การทำงานตามที่ได้รับมอบหมายมีความถี่ 9 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 4.09 รวมมีพฤติกรรมที่
 เหมาะสมเกิดขึ้น 28 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 12.73

เด็กคนที่ 5

เด็กคนที่ 5 มีพฤติกรรมก้าวร้าวที่เด่นชัดมากที่สุดตามลำดับ คือ พุดห้วนเสียงดัง แสดง
 ท่าไม่พอใจ ทำร้ายผู้อื่น พุดคำหยาบและหยิบของผู้อื่น ส่วนพฤติกรรมที่เหมาะสมที่เด่นชัดตาม
 ลำดับคือ การตอบคำถามและการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ตามตาราง 7 ดังนี้

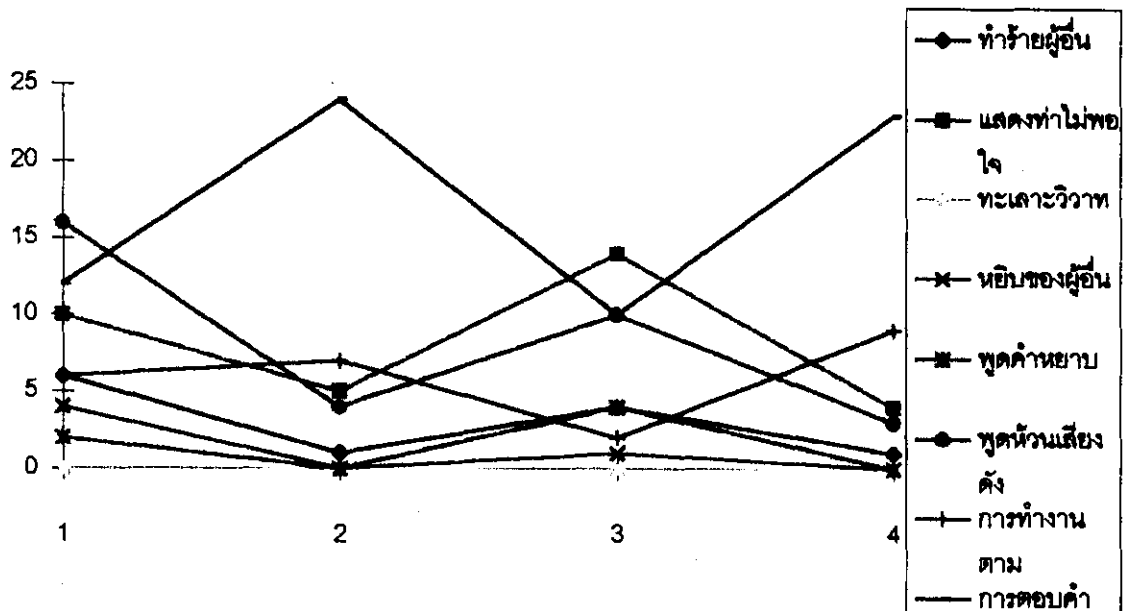
ตาราง 7 แสดงค่าความถี่และร้อยละของพฤติกรรมของเด็กคนที่ 5 ตลอดการทดลอง

4 ระยะ

พฤติกรรม	ระยะที่ 1		ระยะที่ 2		ระยะที่ 3		ระยะที่ 4		รวม	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ก้าวร้าวทางกาย										
ทำร้ายผู้อื่น	6	3.82	1	0.64	4	2.55	1	0	11	7.01
แสดงท่าไม่พอใจ	10	6.37	5	3.18	14	8.92	4	2.55	33	21.02
ทะเลาะวิวาท	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ทำร้ายผู้อื่น	4	2.55	0	0	1	0.64	0	0	5	3.81
รวม	20	12.74	6	3.82	19	12.11	4	2.55	49	31.21
ก้าวร้าวทางวาจา										
พูดคำหยาบ	2	1.27	0	0	4	2.55	0	0	6	3.82
พูดหัวนเสียดัง	16	10.19	4	2.55	10	6.37	3	1.91	33	21.02
รวม	18	11.46	4	2.55	14	8.92	3	1.91	33	24.84
เหมาะสมทางกาย										
ทำงานตามที่ ได้รับมอบหมาย	6	3.82	7	4.46	2	1.27	9	5.37	24	15.28
เหมาะสมทางวาจา										
การตอบคำถาม	12	7.64	24	15.29	10	6.37	23	14.67	69	43.94
									157	100

จากตาราง 7 ปรากฏพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กคนที่ 5 มีค่าความถี่และร้อยละลดลง และพฤติกรรมที่เหมาะสมมีค่าความถี่และร้อยละเพิ่มขึ้นในระยะที่ 2 และระยะที่ 4 คือระยะให้การเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมที่เหมาะสม และให้การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าว จากพฤติกรรมตามตาราง 7 นำเสนอค่าความถี่ของพฤติกรรมด้วยกราฟดังภาพประกอบที่ 5 ดังนี้

ภาพประกอบที่ 5 แสดงค่าความถี่ของพฤติกรรมทั้งหมดของเด็กคนที่ 5 ตลอดการทดลอง 4 ระยะ

หมายเหตุ การทำงานตาม = การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย

จากภาพประกอบ 5 พบว่า พฤติกรรมที่เหมาะสมของเด็กคนที่ 5 มีค่าความถี่เพิ่มขึ้นและ พฤติกรรมก้าวร้าวมีค่าความถี่ลดลงในระยะที่ 2 และระยะที่ 4 คือระยะให้การเสริมแรงทางสังคม ต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมและให้การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าว

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลของเด็กคนที่ 5 พบว่าค่าความถี่และร้อยละของพฤติกรรมมีการเปลี่ยนแปลงหลังจากได้รับเงื่อนไขการเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมและได้รับการเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าวดังนี้

ระยะที่ 1 เด็กคนที่ 5 มีพฤติกรรมก้าวร้าวที่เด่นชัดมากที่สุดตามลำดับได้แก่ พุดหัวนเสียงดัง แสดงท่าไม่พอใจ ทำร้ายผู้อื่น หยิบของผู้อื่นและพูดคำหยาบจากพฤติกรรมดังกล่าวทั้งหมด พบว่ามีค่าความถี่และร้อยละตามลำดับดังนี้ พุดหัวนเสียงดัง 16 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 10.19 แสดงท่าไม่พอใจ 10 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.37 ทำร้ายผู้อื่น 6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.82 หยิบของผู้อื่น 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.55 และพูดคำหยาบ 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.27 รวมมีพฤติกรรมก้าวร้าวเกิดขึ้น 38 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 24.20 นอกจากนี้ยังพบว่าในระยะนี้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมเกิดขึ้นมีค่าความถี่และร้อยละตามลำดับดังนี้ ตอบคำถาม 12 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.64 ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย 6 ครั้ง คิดเป็น 3.82 รวมมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเกิดขึ้น 18 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 11.46

จากค่าความถี่และร้อยละพบว่าเด็กคนที่ 5 มีพฤติกรรมก้าวร้าวที่เด่นชัดคือ การพุดหัวนเสียงดัง แสดงท่าไม่พอใจ ทำร้ายผู้อื่น ส่วนหยิบของผู้อื่นและพูดคำหยาบมีเกิดขึ้นบ้างไม่บ่อยนัก นอกจากนั้นยังพบว่า มีพฤติกรรมที่เหมาะสมทางวาจาเกิดขึ้นมากกว่าเหมาะสมทางกายปรากฏในระยะนี้เหมือนเด็กคนอื่น ๆ ด้วย

ระยะที่ 2 เมื่อใช้เทคนิคการเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมและให้การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าว พบว่าเด็กคนที่ 5 มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปคือมีพฤติกรรมก้าวร้าวทั้งทางกายและวาจาลดลงกว่าในระยะที่ 1 โดยเฉพาะพฤติกรรมทะเลาะวิวาท หยิบของผู้อื่นและพูดคำหยาบไม่ปรากฏในระยะนี้ ส่วนพฤติกรรมก้าวร้าวอื่นนั้นลดลง ค่าความถี่และร้อยละของพฤติกรรมก้าวร้าวดังนี้ พุดหัวนเสียงดัง 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.55 แสดงท่าไม่พอใจ 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.18 ทำร้ายผู้อื่น 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.64 รวมมีพฤติกรรมก้าวร้าวเกิดขึ้นในระยะนี้ 10 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.37 ส่วนในด้านพฤติกรรมที่เหมาะสมทั้งทางกายและวาจายังคงปรากฏอยู่และมีค่าความถี่และร้อยละสูงขึ้นกว่าในระยะที่ 1 ตามลำดับดังนี้ การตอบคำถามมี

ความถี่ 24 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 15.29 การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย 7 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 4.46 รวมมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเกิดขึ้นทั้งหมด 31 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 19.75

ระยะที่ 3 เมื่อหยุดให้เทคนิคการเสริมแรงทางสังคม โดยให้การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมทั้งเหมาะสมและก้าวร้าวของเด็กคนที่ 5 พบว่าพฤติกรรมก้าวร้าวของทางกายและวาจาจากกลับมีค่าความถี่และร้อยละเพิ่มขึ้นกว่าในระยะที่ 2 พฤติกรรมที่กลับมาปรากฏเด่นชัดมากที่สุดได้แก่ การแสดงท่าไม่พอใจ พุดหัวนเสียงดัง พุดคำหยาบ ทำร้ายผู้อื่นและหนีบของผู้อื่นตามลำดับ โดยมีค่าความถี่ดังนี้ 14 - 10 - 4 - 4 - 1 รวมเป็น 33 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.92 - 6.37 - 2.55 - 2.55 - 0.64 รวมเป็นร้อยละ 21.03 ส่วนในด้านพฤติกรรมที่เหมาะสมทั้งทางกายและวาจา มีค่าความถี่และร้อยละลดลงกว่าในระยะที่ 2 ตามลำดับดังนี้ การตอบคำถามมีความถี่ 10 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.37 การทำงานตามที่ได้รับมอบหมายมีความถี่ 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.27 รวมมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเกิดขึ้น 12 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.64

ระยะที่ 4 เมื่อนำเทคนิคการให้การเสริมแรงทางสังคมกลับมาใช้ พบว่าพฤติกรรมก้าวร้าวทั้งทางกายและวาจาลดลงอีกครั้ง โดยพฤติกรรมทำร้ายผู้อื่น ทะเลาะวิวาท หนีบของผู้อื่นและพุดคำหยาบไม่ปรากฏในระยะนี้ ส่วนพฤติกรรมแสดงท่าไม่พอใจ และพุดหัวนเสียงดังยังมีปรากฏอยู่ด้วยค่าความถี่และร้อยละตามลำดับดังนี้ 4 - 3 รวมเป็น 7 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.55 - 1.91 รวมเป็นร้อยละ 4.46 สำหรับพฤติกรรมที่เหมาะสมทั้งทางกายและวาจา มีค่าความถี่และร้อยละสูงขึ้นกว่าระยะที่ 3 อย่างเห็นได้ชัด ดังค่าความถี่และร้อยละของพฤติกรรมที่เหมาะสมในระยะนี้มีตามลำดับดังนี้ การตอบคำถามมีความถี่ 23 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 14.67 การทำงานตามที่ได้รับมอบหมายมีความถี่ 9 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.73 รวมมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเกิดขึ้น 32 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 20.40

จากค่าความถี่และร้อยละพฤติกรรมก้าวร้าวและเหมาะสมของเด็กทั้งห้าคนนำไปหาค่าความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรม เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมเหมาะสม โดยส่วนรวม โดยนำเสนอให้เห็นตามตาราง 8 ดังนี้

ตาราง 8 แสดงค่าความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมก้าวร้าวและเหมาะสมของเด็กทั้งห้าคน ตลอดการทดลอง 4 ระยะ

พฤติกรรม	ระยะที่ 1	ระยะที่ 2	ระยะที่ 3	ระยะที่ 4
	\bar{x}	\bar{x}	\bar{x}	\bar{x}
<u>ก้าวร้าว</u>				
ทางกาย	25.40	8.60	23.00	4.80
ทางวาจา	15.60	5.60	9.80	2.00
<u>เหมาะสม</u>				
ทางกาย	4.80	7.80	3.40	9.40
ทางวาจา	9.00	21.60	8.80	22.80

จากตาราง 8 พบว่าพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายและวาจาของนักเรียนทั้งห้าคนมีค่าความถี่เฉลี่ยลดลงในระยะที่ 2 และระยะที่ 4 ส่วนพฤติกรรมที่เหมาะสมทางกายและวาจาของนักเรียนทั้งห้าคน มีค่าความถี่เฉลี่ยเพิ่มขึ้นในระยะที่ 2 และระยะที่ 4 เช่นกัน ซึ่งใน 2 ระยะดังกล่าวเป็นระยะที่ให้การเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมที่เหมาะสม และให้การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าว ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ข้างต้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นกระบวนการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับปานกลาง โดยใช้กระบวนการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ของซีตแมน ซึ่งเป็นการศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย โดยสรุปดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการให้การเสริมแรงทางสังคมและการเพิกเฉยที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมที่เหมาะสมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับปานกลาง

สมมุติฐานในการวิจัย

เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ได้รับการเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าวจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง และเด็กที่ได้รับการเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมจะแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมเพิ่มขึ้น

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงพยาบาลราชานุกูลที่ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน อายุ 13-18 ปี ระดับเชาวน์ปัญญา 35-49

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน อายุ 13-18 ปี ระดับเชาวน์ปัญญา 35-49 ตึกชาย 4 โรงพยาบาลราชานุกูล ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวทั้งทางกายและวาจา จำนวน 10 คน ตามการประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวของพยาบาลที่ฝึกอบรมทักษะ แล้วผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยอีก 2 คน นำแบบประเมินดังกล่าวมาประเมินผล จากนั้นจึงเข้าไปสังเกตเปรียบเทียบกับนักเรียนที่ไม่มีพฤติกรรมก้าวร้าวแล้วจึงคัดเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 คน

เด็กคนที่ 1 อายุ 13.9 ปี ระดับเชาวน์ปัญญา 40 มีพฤติกรรมก้าวร้าวที่เด่นชัดที่สุดคือ แสดงท่าไม่พอใจ พุดคำหยาบ เสียงดัง ทำร้ายผู้อื่น ทะเลาะวิวาทและหยีบของผู้อื่น ส่วนพฤติกรรมที่เหมาะสมที่เด่นชัดคือ การตอบคำถามและการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย

เด็กคนที่ 2 อายุ 15.1 ปี ระดับเชาวน์ปัญญา 36 มีพฤติกรรมก้าวร้าวที่เด่นชัดที่สุดคือ แสดงท่าไม่พอใจ พุดคำหยาบ ทำร้ายผู้อื่น หยีบของผู้อื่นและพุดคำหยาบเสียงดัง ส่วนพฤติกรรมที่เหมาะสมที่เด่นชัดคือ การตอบคำถามและการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย

เด็กคนที่ 3 อายุ 16.2 ปี ระดับเชาวน์ปัญญา 35 มีพฤติกรรมก้าวร้าวที่เด่นชัดคือ พุดคำหยาบเสียงดัง แสดงท่าไม่พอใจ พุดคำหยาบ ทำร้ายผู้อื่น หยีบของผู้อื่นและทะเลาะวิวาท ส่วนพฤติกรรมที่เหมาะสมที่เด่นชัดคือ การตอบคำถามและการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย

เด็กคนที่ 4 อายุ 17.4 ปี ระดับเชาวน์ปัญญา 37 มีพฤติกรรมก้าวร้าวที่เด่นชัดคือ ทำร้ายผู้อื่น แสดงท่าไม่พอใจ พุดคำหยาบเสียงดัง ทะเลาะวิวาท พุดคำหยาบและหยีบของผู้อื่น ส่วนพฤติกรรมที่เหมาะสมเด่นชัดคือ การตอบคำถามและการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย

เด็กคนที่ 5 อายุ 14.5 ปี ระดับเชาวน์ปัญญา 46 มีพฤติกรรมก้าวร้าวที่เด่นชัดคือ พุดคำหยาบเสียงดัง แสดงท่าไม่พอใจ ทำร้ายผู้อื่น พุดคำหยาบและหยีบของผู้อื่น ส่วนพฤติกรรมที่เหมาะสมเด่นชัดคือ การตอบคำถามและการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

- 3.1 แบบสำรวจพฤติกรรมก้าวร้าว
- 3.2 แบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าว
- 3.3 แบบบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าว
- 3.4 โปรแกรมการใช้การเสริมแรงทางสังคม

4. การดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้เป็นกระบวนการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับปานกลาง ใช้เวลาทั้งหมด 32 ครั้งๆละ 30 นาที รวมใช้เวลาทดลองทั้งสิ้น 8 สัปดาห์ โดยใช้วิธีการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ของซิดแมน (Sidman, 1960:85) ซึ่งเป็นการศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล (Single Subject Intra Replication Design) ส่วนการสังเกต การบันทึก และการปรับพฤติกรรมผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสลับการทำหน้าที่ตามโปรแกรมการปรับพฤติกรรม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ขั้นพื้นฐาน (Baseline) ใช้เวลา 8 ครั้งๆละ 30 นาที สังเกตเพื่อบันทึกข้อมูลที่เป็นจริงนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานก่อนดำเนินการทดลอง

ระยะที่ 2 ขั้นการใช้การเสริมแรง (Reinforcement) ใช้เวลา 8 ครั้งๆละ 30 นาทีเป็นระยะการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยวิธีการให้การเสริม

แนวทางสังคมทันทีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมและจะเพิกเฉยทันทีที่เด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว

ระยะที่ 3 ขั้นการหยุดยั้ง (Extinction) ใช้เวลา 8 ครั้งๆ ละ 30 นาที เป็นระยะหลังการให้การเสริมแรงทางสังคมมาตลอดระยะที่ 2 และเมื่อถึงระยะนี้จะหยุดให้การเสริมแรงทางสังคม คือ ให้การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมทั้งที่เหมาะสมและก้าวร้าว เพื่อจะพิจารณาให้แน่ว่าการใช้เทคนิคการให้การเสริมแรงทางสังคมมีอิทธิพลที่จะทำให้พฤติกรรมก้าวร้าวลดลงและพฤติกรรมที่เหมาะสมเพิ่มขึ้นหรือไม่

ระยะที่ 4 ขั้นการนำการเสริมแรงกลับมาใช้อีกครั้ง (Reinstatement) ใช้เวลา 8 ครั้งๆ ละ 30 นาที ระยะนี้เป็นกาให้นำเทคนิคการให้การเสริมแรงทางสังคมกลับมาใช้อีกครั้งหนึ่ง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าความถี่ของพฤติกรรมก้าวร้าวและเหมาะสมทั้งทางกายและวาจาของเด็กแต่ละคนตลอดการทดลอง 4 ระยะ

2. หาค่าร้อยละของพฤติกรรมก้าวร้าวและเหมาะสมทั้งทางกายและวาจาของเด็กแต่ละคนตลอดการทดลอง 4 ระยะ

3. หาค่าเฉลี่ยของความถี่ของพฤติกรรมก้าวร้าวและเหมาะสมทั้งทางกายและวาจาของเด็กทั้ง 5 คน ตลอดการทดลอง 4 ระยะ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาทั้งห้าคนมีความถี่ลดลงในระยะที่ 2 และระยะที่ 4 คือระยะให้การเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมและให้การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าว

2. พฤติกรรมที่เหมาะสมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาทั้งห้าคนมีความถี่เพิ่มขึ้นในระยะที่ 2 และระยะที่ 4 คือระยะให้การเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมและให้การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าว

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของโปรแกรมการให้การเสริมแรงทางสังคมและการเพิกเฉยที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมที่เหมาะสมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลาง ซึ่งผลการวิจัยปรากฏว่าพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลางทั้งห้าคนมีความถี่ลดลง และพฤติกรรมที่เหมาะสมมีความถี่เพิ่มขึ้นในระยะให้การเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมและให้การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าว

ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้สอดคล้องกับการวิจัยของสกอตและคนอื่น ๆ (Scott and others.1967:73-76) และฮาร์ทและคนอื่น ๆ (Heart and others.1968:73-76) ที่ได้ศึกษาผลของการให้การเสริมแรงทางสังคมเพื่อปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนอนุบาลพบว่าการเสริมแรงทางสังคมทำให้ความถี่ของพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนลดลงและนักเรียนเพิ่มความถี่ในการมีความสัมพันธ์กับเพื่อนและเล่นกับเพื่อนมากขึ้นและยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของแซนด์ราและทอมัส (วันทนา กิ่งจงเจริญสุข.2526:13; อ้างอิงมาจาก Sandra and Thomas.1972:73-78) ที่พบว่า การให้การเสริมแรงทางสังคมด้วยคำชมเชยและความสนใจจากครูสามารถเพิ่มการนั่งนิ่งอยู่กับที่ของเด็กชายอายุ 4 ปี ที่มีสติปัญญาต่ำและมีพฤติกรรมไม่อยู่สุขได้ นอกจากนี้ ดวงแข ณ สงขลา (2535:61) ยังพบว่า การเสริมแรงทางสังคมทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลสงขลาที่มีระเบียบวินัยต่ำ มีระเบียบวินัยในชั้นเรียนสูงขึ้นภายหลังการให้การเสริมแรงทางสังคมและ บุญทัน ไกรเพชร (2531:78-81) ได้ศึกษาการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินชั้นอนุบาล โดยใช้การเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมและให้การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าว พบว่านักเรียนทั้งสามคนรู้เงื่อนไขและเลือกรูปแบบการแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม คือมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงและมีพฤติกรรมเหมาะสมเพิ่มขึ้น

เมื่อพิจารณาถึงเหตุที่การวิจัยครั้งนี้ปรากฏผลว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาทั้งห้าคนมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงและมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเพิ่มขึ้นในระยะให้การเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมและให้การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าวอาจจะเป็นผลมาจากผู้วิจัยได้ให้การเสริมแรงทางสังคมทุกครั้งทันทีทันใดที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลของพฤติกรรมได้ง่ายและรวดเร็ว ซึ่งเป็นไปตามข้อเสนอแนะของวัตสัน (Watson.1973:23-24) ที่เสนอไว้ว่าหลักสำคัญในการให้การเสริมแรงทางสังคมแก่เด็กต้องตระหนักเสมอว่าควรเลือกให้การเสริมแรงทางสังคมในจังหวะหรือเวลาที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมและหลักสำคัญในการให้การเสริมแรงของแคซดิน (Kazdin.1982:106) ที่กล่าวว่าตัวเสริมแรงจะมีคุณภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความพอใจของเด็กว่าสามารถรับรู้เงื่อนไขได้มากน้อยเพียงใด ถ้าเด็กรับรู้เงื่อนไขได้มากจะทำให้ตัวเสริมแรงมีประสิทธิภาพมากในการเสริมสร้างพฤติกรรมเป้าหมายและจะทำให้พฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นสม่ำเสมอ จึงจะทำให้เทคนิคการปรับพฤติกรรมโดยการให้การเสริมแรงทางสังคมมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ออลท์แมน (Alman.1971:274) กล่าวว่าความสนใจจากครูเมื่อให้ตรงกับพฤติกรรมของเด็กแล้วจะทำให้พฤติกรรมนั้นมีความถี่เพิ่มขึ้น เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วปรากฏว่า พฤติกรรมที่เหมาะสมของเด็กทั้งห้าคนมีความถี่สูงขึ้น จึงสอดคล้องกับทฤษฎีการเสริมแรงของสกินเนอร์ (Skinner.1959) ที่กล่าวว่าพฤติกรรมที่ได้รับการเสริมแรงจะมีความถี่สูงขึ้น ดังนั้นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ได้

รับการเสริมแรงทางสังคมจึงเกิดความพึงพอใจ ทำให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมเพิ่มขึ้น และนอกจากนี้ยังเป็นไปตามหลักสำคัญของการให้การเสริมแรงทางสังคมที่ว่า การกระทำใดๆที่ไม่ได้รับการเสริมแรงก็มีแนวโน้มที่จะลดลงและหายไปในที่สุด (Hillgard and Bower. 1966:111) ดังนั้นเมื่อไม่ได้ให้การเสริมแรงต่อพฤติกรรมก้าวร้าวแต่ให้การเพิกเฉยแทนจึงทำให้พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาลดลง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรมีการนำหลักการปรับพฤติกรรมโดยการใช้การเสริมแรงทางสังคมมาใช้ลดพฤติกรรมก้าวร้าวและเพิ่มพฤติกรรมที่เหมาะสมในกลุ่มฝึกทักษะดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อเด็กจะได้รับการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ไม่มีเด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวรบกวนกลุ่ม

1.2 ควรมีการเผยแพร่หลักการปรับพฤติกรรมโดยการใช้การเสริมแรงทางสังคมแก่ ครู พยาบาลที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาและผู้ปกครอง เพื่อนำไปใช้เมื่อเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีพฤติกรรมก้าวร้าวขณะรับการสอน การฝึกทักษะและในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเป็นที่ยอมรับของสังคมมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัย

2.1 ควรนำหลักการปรับพฤติกรรมโดยการใช้การเสริมแรงทางสังคมไปทดลองใช้ในการเพิ่มพฤติกรรมด้านอื่นๆของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เช่น ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความกล้าแสดงออก เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับการเสริมแรงประเภทอื่นๆเพื่อเปรียบเทียบว่าจะได้ผลแตกต่างกับการเสริมแรงทางสังคมหรือไม่ อย่างไร

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสุรวงษ์. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศรีเดชา, 2528.
- กัลยา สุตะบุตร. การแบ่งประเภทของภาวะปัญญาอ่อนตาม ICD 10, วารสารราชานุกูล. 7 : 24 - 28 ; กันยายน - ธันวาคม 2535.
- คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การศึกษาสภาพการอบรมในศูนย์เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : ศรีเดชา, 2528.
- จินตนา ยูนิพันธ์. การพยาบาลจิตเวช. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- ชวาลา เขียวธนู, กัลยา สุตะบุตร. ภาวะปัญญาอ่อน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : กองโรงพยาบาลราชานุกูล, 2539.
- ดวงแข ณ สงขลา. การเปรียบเทียบผลของการใช้แรงเสริมทางสังคมและการให้สัญญาเงื่อนไขที่มีต่อระเบียบวินัยในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลสงขลา จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.
- บุญทัน ไกรเพชร. การทดลองเปรียบเทียบพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินชั้นอนุบาล โดยใช้การเสริมแรงทางสังคม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.
- เบ็ญจกุล จินาพันธ์. การปรับพฤติกรรมในชั้นเรียน : การศึกษากรณีพฤติกรรมนอนไม่สงบเกินกว่าปกติ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.
- ประพันธ์ สุทธาวาส. ความก้าวร้าวกับการอบรมเลี้ยงดู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517. อัดสำเนา
- ผกา สัตยธรรม. สุขภาพจิตเด็ก. กรุงเทพฯ : โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย, 2530.

- พวงเพ็ญ เขี่ยมปัญญาภัท. พัฒนาการทางด้านอารมณ์. ภาควิชาอายุรศาสตร์และจิตเวช คณะ
พยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2522.
- ภรณ์ อินทศร. ผลการใช้วิธีควบคุมตนเองปรับพฤติกรรมตั้งใจเรียนในห้องเรียนของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.
อัดสำเนา.
- มาลินี จุโทปะมา. การศึกษาวิธีการที่ครูแนะนำใช้ในการปรับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนัก
เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา. ปริญญาานิพนธ์ คศ.ม. กรุงเทพฯ
: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.
- เรณู ผดุงถิ่น. การใช้การเสริมแรงทางสังคมเพื่อปรับพฤติกรรมก้าวร้าว. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กุญ
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.
- วันทนา กิ่งจางเจริญสุข. ผลการใช้การเสริมแรงทางบวกโดยการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มและเป็นราย
บุคคลต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. อัดสำเนา.
- ศรียา นิยมธรรม. การเรียนรู้ร่วมสำหรับเด็กปฐมวัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เลิฟแอนด์ลิฟ
เพรส, 2534.
- สถาบันสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขและสมาคมพยาบาลจิตเวชแห่งประเทศไทย. มาตรฐาน
การปฏิบัติการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต. เล่ม 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2536.
- สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย. ตำราจิตเวชศาสตร์. กรุงเทพฯ : อักษรไทย, 2520.
- สุจิต สุวรรณชีพ. นายแพทย์. "การจำแนกโรคทางจิตเวช," ตำราจิตเวชศาสตร์ของสมาคม
จิตแพทย์แห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรไทย, 2520.
- สมพร ฤทธิ์নী, ม.ร.ว. การศึกษาผลการใช้การเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมเชิงบวกขิมคิดปกติ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่ง. ปริญญาานิพนธ์ คศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2522,
97 หน้า อัดสำเนา.
- สมโภชน์ เขี่ยมสุภานิช. การปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2524.
- สมโภชน์ เขี่ยมสุภานิช. การปรับพฤติกรรม พิธีพัฒนาการ 2526, 169 หน้า
- หทัย ชิดานนท์. "สภาพทางสุขภาพจิตของสังคมไทยกับความมั่นคงของชาติ" วารสารจิตวิทยา
คลินิก 1:57-60 มิถุนายน 2527.
- อุ้นเรือน อ่ำไพพิศร์. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครูสภาตาพร้าว, 2535.

- อุบล นวัตกรรม. หลักการพยาบาลจิตเวช. เชียงใหม่: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2527.
- Allen, K. Eileen and others. "Control of Hyperactivity by Social Reinforcement of Attentional Behavior," Journal of Educational Psychology. 55:35-41, 1966.
- Altman K. I. and T. E. Linton. "Operant Conditioning in Classroom Setting: A Review of the Research," The Journal of Education Research. 64 : 278, 1971.
- Drew, Clifford J. Mental Retardation. 4 th ed. Columbus : Merrill Publishing, 1988.
- Freud Sigmend. An Outline of Psychoanalysis. New York : Norton Co., 1951.
- Gardner, I William. Behavior Modification in mental Retardation. New York, Aldine -Atherton, 1971. 379 p.
- Goldstein, J. H. Aggressive and Crimes of Violence. New York, Oxford University Press, 1975. 192 p.
- Gordon, Paul C. and Gallimore R. "Teacher Rating Behavior Problems of Hawaiian-American Adolescents," Journal of Crosscultural Psychology. 3 : 209-213, June, 1972.
- Hart, Betty M. and others. "Effect of Contingent and Noncontigent Social Reinforcement on the Cooperation Play of a Preschool Child," Journal of Appiled Behavior Analysis I. 3 : 73-76, September, 1968.
- Hillgard, Ernest R. and Gerden H. Bower. Theories of Learning. New York, Mederith Publishing Co. 1699. 245 p.
- Hurlock, E. B. Child Development. New York : McGraw - Hill, 1978
- Kalish, Harry I. From Behavior Science to Behavior Modification. New York, McGraw-Hill Book Co., 1981. 195 p.
- Kazdin Alen E. Behavior Modification in Applied Settings. Illinois : The Dorsey Press, 1980.
- Marky, Breckonridge. Child Development : Physical and Psychological Growth Through the School Years. 2 nd. ed., New York, mcGraw-Hill Book Co., 1973. 250 p.
- Neisworth, John T. Assesment in Special Education. Rockville, Md., Aspen Systems Corporation, 1982.
- Schallock, Robert. Mental Retardation : Definition, Classification, and Systems of Supports (Workbook). Washington DC : AAMR, 1992. Photocopy.

- Scott , P., B.B. Rogers and R.Y. Marian. " School Reinforcement Under Nature Condition ," Child Development . 38 : 63 ; July , 1969.
- Sidman , Marry , Tactics of Scientific Research. New York , Basic Book Inc ., 1960 .
250 p .
- Skinner , Burrhus Frederic . Science and Human Behavior. New York : The Macmillan Company , 1959 .
- Stroman , F . Duane . Mental Retardation in Social Context . Boston : University Press of American , 1989 .
- Watson , Robert L ., and Lindgren , C. Henry . Psychology of the Child . New York , John Wiley and Sons . 1973 . 317 p.

ภาคผนวก

1. แผนการปรับพฤติกรรม
2. แบบสำรวจพฤติกรรมก้าวร้าวในกลุ่มฝึกทักษะ
3. แบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าว
4. แบบบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมเหมาะสม
5. โปรแกรมการปรับพฤติกรรมการใช้การเสริมแรงทางสังคม
6. ตารางแสดงค่าความเที่ยงตรงระหว่างผู้สังเกตและภาพประกอบผลการทดลองเครื่องมือ

แผนการปรับพฤติกรรม

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	รายการ	หมายเหตุ
1	10-14 ก.พ. 40	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้วิจัยให้พยาบาลประจำตึก ชาย 3, 4, หญิง 2 และหญิง 3 สำรวจพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมที่เหมาะสมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ตามแบบสำรวจพฤติกรรมก้าวร้าว และพฤติกรรมที่เหมาะสม - ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยรายงานพฤติกรรมก้าวร้าว และพฤติกรรมที่เหมาะสมที่ทางตึกชาย 3, 4 หญิง 2 และหญิง 3 สำรวจได้มาทำแบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าว 	
2.	17 - 20 ก.พ. 40	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้วิจัยให้พยาบาลประจำตึกชาย 3 ประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพื่อหาลักษณะของพฤติกรรมก้าวร้าวที่แสดงออกมากที่สุด 6 ความถี่แรก เพื่อหากลุ่มตัวอย่าง - ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำแบบประเมินพฤติกรรมมาประเมินผล 	
3.	24 - 28 ก.พ.	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมที่เหมาะสม - ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเข้าไปสังเกตและบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าวโดยเปรียบเทียบพฤติกรรมระหว่างเด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวกับไม่มีพฤติกรรมก้าวร้าว จำนวน 8 คู่ - ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยพิจารณาคัดเลือกเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวมากที่สุด 	

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	รายการ	หมายเหตุ
		จำนวน 5 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง	
4-12	26 พ.ค. - 6 มิ.ย. 40	เก็บข้อมูลตามธรรมชาติ ระยะที่ 1 ขั้นพื้นฐาน	
13-20	9 - 20 มิ.ย. 40	เก็บข้อมูล ระยะที่ 2 ในการให้การเสริมแรงทางสังคม ในพฤติกรรมที่เหมาะสม และให้การเพิกเฉยในพฤติกรรมก้าวร้าว	
21-28	23 มิ.ย. - 4 ก.ค. 40	เก็บข้อมูล ระยะที่ 3 ขั้นการหยุดยั้ง คือ ให้การเพิกเฉยทั้งพฤติกรรมที่เหมาะสมและก้าวร้าว	
29-36	7 - 18 ก.ค. 40	เก็บข้อมูล ระยะที่ 4 ขั้นการให้การเสริมแรง ทางสังคมในพฤติกรรมที่เหมาะสม และให้การเพิกเฉยในพฤติกรรมก้าวร้าว	

แบบสำรวจพฤติกรรมก้าวร้าวในกลุ่มฝึกทักษะ

ชื่อ..... นามสกุล.....

พยาบาลประจำกลุ่ม.....

ปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวในกลุ่มฝึกทักษะที่ท่านพบจากเด็กในกลุ่มของท่าน คือ

(ขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง □ ได้มากกว่า 1 ช่อง)

พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย

- สิ้นน้ำแข็งตึง
- แหวดไม่เป็นมิตร
- แสดงท่าทางไม่พอใจ
- กระวนกระวาย
- อยู่นิ่งไม่ได้
- ทะเลาะวิวาท
- ชกต่อย ทุบตี
- กระแทกกระทั้น
- ทำลายสิ่งของ
- ละเมิดสิทธิ์ของผู้อื่น เช่น หยิบของคนอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต
- ทำร้ายตนเอง วิธีการ.....
- ทำร้ายผู้อื่น วิธีการ.....

พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา

- พูดห้วน เสียงดังขึ้นเรื่อยๆ
- พูดคำหยาบ
- พูดคำหยาบ
- พูดตำหนิ ดิเตียน
- ขู่ตะคอก

พฤติกรรมที่เหมาะสมที่ท่านต้องการ

ทางกาย

-
-
-
-
-

ทางวาจา

-
-
-
-
-

แบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าว

ผู้ประเมิน.....

พยาบาลกลุ่ม.....

คำชี้แจง

พฤติกรรมก้าวร้าว หมายถึง การแสดงออกทางด้านคำพูด การกระทำต่อตนเอง บุคคลอื่น หรือสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เป็นผลมาจาก ความโกรธ ความคับข้องใจ หรือการปกปิด ความกลัว จำแนกได้ ดังนี้

1. พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย ได้แก่
 - 1.1 ทำร้ายผู้อื่น โดยการตี เตะ และ ดบ
 - 1.2 แสดงท่าทางไม่พอใจ
 - 1.3 ชกต่อย
 - 1.4 แสดงสีหน้าบึ้งตึง
 - 1.5 ละเมิดสิทธิของผู้อื่น โดยการหยิบของผู้อื่น
 - 1.6 อยู่นิ่งไม่ได้
 - 1.7 ทะเลาะวิวาท
 - 1.8 กระแทกกระทั้น
2. พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา ได้แก่
 - 2.1 พุดห้วน เสียงดังขึ้นเรื่อยๆ
 - 2.2 พุดคำหยาบ
 - 2.3 ขู่ตะคอก

ขอให้พยาบาลสังเกตพฤติกรรมของเด็กในกลุ่มที่ท่านฝึกทักษะ และให้นำนักพฤติกรรม นักเรียนแต่ละคนในช่วงที่มีพฤติกรรมแต่ละด้านกำกับอยู่ สำหรับพฤติกรรมแต่ละด้านมีความหมาย ดังนี้

5	หมายถึง แสดงพฤติกรรมมากที่สุด
4	หมายถึงแสดงพฤติกรรมมาก
3	หมายถึงแสดงพฤติกรรมปานกลาง
2	หมายถึงแสดงพฤติกรรมน้อย
1	หมายถึงแสดงพฤติกรรมน้อยที่สุด

แบบบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมเหมาะสม

วันที่..... สถานที่สังเกต.....

ผู้สังเกต..... กิจกรรม.....

คำชี้แจง

พฤติกรรมก้าวร้าวหมายถึง การแสดงออกทางด้านคำพูด การกระทำต่อตนเอง และผู้อื่นหรือสิ่งของรอบตัว ซึ่งเป็นผลมาจาก ความโกรธ ความคับข้องใจ หรือปกปิด ความกลัว โดยเกิดขึ้นขณะที่มีการฝึกทักษะ จำแนกได้ดังนี้

1. พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย ได้แก่
 - 1.1 ทำร้ายผู้อื่นโดยการตี เตะ และต่อย
 - 1.2 แสดงท่าไม่พอใจ
 - 1.3 ทะเลาะวิวาท
 - 1.4 ละเมิดสิทธิของผู้อื่นโดยการหยิบของ
2. พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา ได้แก่
 - 1.1 พูดคำหยาบ
 - 1.2 พูดห้วนเสียงดังขึ้นเรื่อย ๆ

รายละเอียดของพฤติกรรมก้าวร้าว

พฤติกรรมก้าวร้าว	การแสดงออก
1. ทางกาย 1.1 ทำร้ายผู้อื่นโดยการตี เตะ และต่อย	การทำให้ร้ายกายผู้อื่นเกิดความเจ็บปวด โดยการตี เตะ และต่อย
1.2 แสดงท่าไม่พอใจ	การแสดงสีหน้าบึ้งตึง หน้าอกระทึบเท้า ชั่ววางปาอุปกรณ์

พฤติกรรมของผู้รับการทดลอง	การแสดงออก
1.3 ทะเลาะวิวาท	การต่อสู้ เช่น การเตะ ต่อย ตี จากทั้งสองฝ่าย
1.4 ละเมิดสิทธิของคนอื่นโดยการ หยิบของ	การหยิบหรือนำของใช้ เช่น ดินสอ ดินสอสี ไม้บรรทัด ยางลบ หรืออุปกรณ์อื่นที่ใช้ในการฝึกจากผู้อื่นในขณะที่กำลัง ใช้อยู่
2. ทางวาจา 2.1 พูดคำหยาบ	การใช้วาจาที่ไม่สุภาพและไม่เหมาะสม ซึ่งทำให้ผู้อื่นไม่พอใจ
2.2 พูดห้วนเสียงดังขึ้นเรื่อย ๆ	การพูดด้วยเสียงห้วนดังทำให้ผู้อื่นขาดสมาธิและไม่สามารถทำ กิจกรรมได้ตามปกติ

พฤติกรรมที่เหมาะสม หมายถึง การแสดงที่ไม่รบกวนการฝึกอบรมในขณะที่มีการฝึกทักษะ จำแนกได้ดังนี้

1. พฤติกรรมเหมาะสมทางกาย ได้แก่ การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
2. พฤติกรรมเหมาะสมทางวาจา ได้แก่ การตอบคำถาม

รายละเอียดพฤติกรรมที่เหมาะสม

พฤติกรรมที่เหมาะสม	การแสดงออก
1. ทางกาย ได้แก่ 1.1 การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย 1.2 มีสมาธิในการทำกิจกรรมกลุ่ม 1.3 ไม่ทำร้ายร่างกายผู้อื่น	- การปฏิบัติกิจกรรมที่พยาบาลประจำกลุ่มมอบหมายให้ทุกครั้งจนสำเร็จด้วยความสนใจ - นั่งอยู่ในกลุ่มกับเพื่อน ๆ ได้ประมาณ 30 นาที - ไม่เตะ ต่อย ตี เพื่อน
2. ทางวาจา ได้แก่ 2.1 การตอบคำถาม 2.2 ไม่พูดคำหยาบ	- การตอบคำถามของพยาบาลประจำกลุ่มขณะที่มี ถาม-ตอบ โดยตอบได้ตรงคำถาม - ไม่ด่าเพื่อน

หมายเหตุ การสังเกตจะแบ่งเวลาออกเป็น 3 ช่วง ๆ บันทึกพฤติกรรมช่วงละ 10 นาที โดยสังเกตพฤติกรรมเด็กคนละ 10 วินาที ติดต่อกัน 5 นาที แล้วพัก 1 นาที ในแต่ละครั้งใช้เวลา 30 นาที โดยทุกสิ่งที่เกิดพฤติกรรมในรายการให้ขีดรอยคะแนน 1 ขีด ลงในช่องพฤติกรรมที่ตรงกันแล้วแปลงค่าความถี่ของพฤติกรรมให้อยู่ในรูปของคะแนน โดยให้คะแนน 1 คะแนนต่อทุก 1 ความถี่

โปรแกรมการปรับพฤติกรรมการใช้การเสริมแรงทางสังคม

ระยะที่ ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
ก่อนการ ทดลองเวลา ประมาณ 30 นาที	การ ปฐมนิเทศ	1. เพื่อสร้างสัมพันธ- ภาพให้ผู้รับบริการ ทดลอง คู่เนคกับ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย 2. เพื่อกำหนดข้อ ตกลงในการทดลอง	1. ผู้วิจัยสนทนากับผู้รับการทดลอง ทั้ง 5 คนเพื่อสร้างความคุ้นเคย 2. นัดวันและเวลาทำการทดลอง ตั้งแต่ครั้งแรกจนถึงครั้งสิ้นสุดการ ทดลอง	
1/1-8 เวลา ครึ่งละ 30 นาที	การสังเกต พฤติกรรม ตาม ธรรมชาติ	เพื่อบันทึกพฤติกรรม ตามธรรมชาติเป็น ข้อมูลพื้นฐาน	ระยะที่ 1 ครั้งที่ 1-8 ผู้วิจัยดำเนินการ ทุกครั้งเป็นขั้นตอน ดังนี้ 1. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย 1 คน เข้าไป สังเกตและบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าว และพฤติกรรมที่เหมาะสม ของผู้รับ การทดลองตามวัน เวลาที่ได้ตกลง กันไว้ โดยนั่งในตำแหน่งที่สามารถ มองเห็นพฤติกรรมของผู้รับการ ทดลองได้ชัดเจนและไม่รบกวนการ ฝึกทักษะ ไม่ให้ความสนใจผู้รับการ ทดลองคนใดคนหนึ่งเป็นพิเศษ และ ไม่ให้ผู้รับการทดลองเห็นแบบ บันทึกพฤติกรรม 2. เมื่อหมดเวลาสังเกตแล้ว ผู้วิจัยและ ผู้ช่วยวิจัยนำผลการสังเกตและ บันทึกพฤติกรรมก้าวร้าวและ พฤติกรรมที่เหมาะสมมาหาค่าความ สอดคล้องและรวบรวมคะแนน พฤติกรรมที่บันทึกได้ตรงกัน	แบบ บันทึก พฤติ- กรรม ก้าวร้าว และ พฤติ- กรรมที่ เหมาะ สม

ระยะที่ ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
2/9-16 เวลา ครึ่งละ 30 นาที	การให้แรง เสริมทาง สังคมและ การเพิกเฉย	1.เพื่อศึกษาว่าการให้ แรงเสริมทางสังคม จะทำให้พฤติกรรมที่ เหมาะสมเพิ่มขึ้นหรือ ไม่ 2.เพื่อศึกษาว่าการให้ การเพิกเฉยจะทำให้ พฤติกรรมก้าวร้าว ลดลงหรือไม่	1.ผู้วิจัยและผู้ช่วยทำความเข้าใจความตกลงกัน ในเรื่องแผนการเป็นผู้สังเกต และ แผนการเป็นผู้ปรับพฤติกรรม โดย กำหนดเป็น 3 แบบ ดังนี้ 1.1 แบบที่ 1 - ผู้สังเกตคนที่ 1, 2 - ผู้ปรับพฤติกรรมคนที่ 3 1.2 แบบที่ 2 - ผู้สังเกตคนที่ 2, 3 - ผู้ปรับพฤติกรรมคนที่ 1 1.2 แบบที่ 3 - ผู้สังเกตคนที่ 1, 3 - ผู้ปรับพฤติกรรมคนที่ 2 (ผู้สังเกตและผู้ปรับพฤติกรรม คนที่ 1 ได้แก่ นางวรรษิ ดังโพนทอง ผู้สังเกตและผู้ปรับพฤติกรรมคนที่ 2 ได้แก่ นางจริย สัตว์รานนท์ ผู้สังเกตและผู้ปรับพฤติกรรมคนที่ 3 ได้แก่ นายชลอ วัฒน) 2.ทำการสังเกต บันทึกและปรับ พฤติกรรม ตามแผนการที่จัดขึ้น คือ ครั้งที่ 9 ใช้แบบที่ 1 10 ใช้แบบที่ 2 11 ใช้แบบที่ 3 13 ใช้แบบที่ 2 14 ใช้แบบที่ 3 15 ใช้แบบที่ 1	

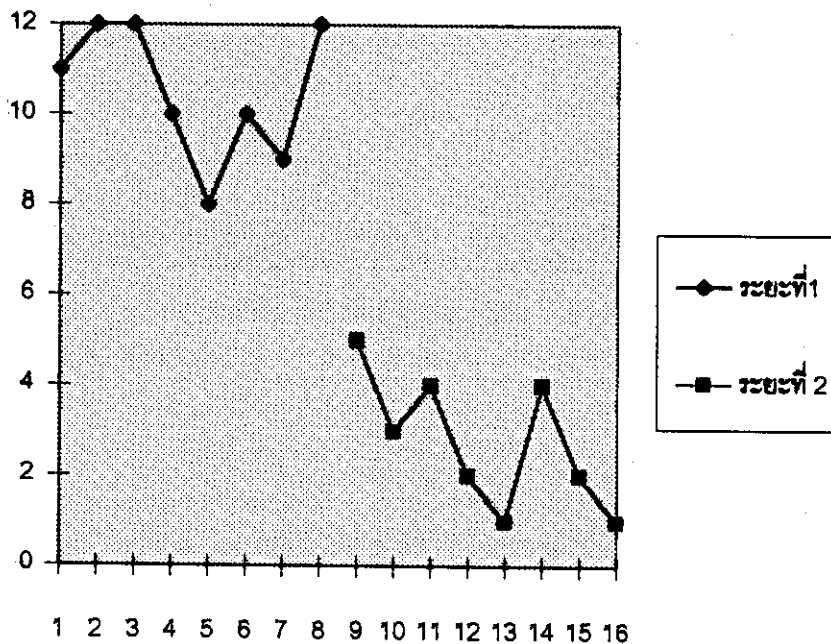
ระยะที่ ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
			<p>ครั้งที่ 16 ใช้แบบที่ 2</p> <p>ทั้งนี้ผู้ปรับพฤติกรรม จะให้แรงเสริมทางสังคมเมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - ดิมาก/เก่งมาก ร่วมกับการยกหัวแม่มือ 1 ครั้ง เมื่อตอบคำถามได้ถูกต้อง - ดิมาก/เก่งมาก ร่วมกับการพยักหน้าและยิ้ม เมื่อ พยายามตอบคำถามและไม่พูดคำหยาบ - เรียบร้อยดีมาก ร่วมกับการลูบศีรษะ 1 ครั้ง เมื่อ ทำงานสำเร็จ - ทำถูกต้อง ร่วมกันกับลูบหลัง เมื่อทำงานสำเร็จ <p>เมื่อเด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าว</p> <ul style="list-style-type: none"> - เมื่อทำร้ายผู้อื่นหรือทะเลาะวิวาท จับแยกและให้การเพิกเฉย - ไม่สนใจ เมื่อทำร้ายผู้อื่น - ไม่มองหน้า เมื่อแสดงสีหน้าไม่พอใจ - ไม่พูดด้วย เมื่อทะเลาะวิวาท <p>พูดห้วน เสียงดัง พูดคำหยาบ</p> <p>3.เมื่อหมดเวลาสังเกตแล้วผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยนำผลการสังเกตมาหาคำความสอดคล้องแล้วรวบรวมคะแนนพฤติกรรมที่บันทึกได้ตรงกัน</p>	

ระยะที่ ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
3/17-24	การให้การ หยุดยั้ง	1.เพื่อศึกษาว่าการ ให้การเสริมแรง ทางสังคมมีผลทำ ให้พฤติกรรมก้าว ร้าวลดลงและ พฤติกรรมที่เหมาะสมเพิ่มขึ้นจริง หรือไม่	1.ทำการสังเกต บันทึกและปรับ พฤติกรรม โดยใช้การเพิกเฉยทั้งต่อ พฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมที่ เหมาะสม โดยการไม่สนใจ ไม่มอง หน้า และไม่พูดด้วยในทุกพฤติกรรมที่ เด็กแสดงออกตามแผนการที่จัดขึ้น คือ ครั้งที่ 17 ใช้แบบที่ 3 18 ใช้แบบที่ 1 19 ใช้แบบที่ 2 20 ใช้แบบที่ 3 21 ใช้แบบที่ 1 22 ใช้แบบที่ 2 23 ใช้แบบที่ 3 24 ใช้แบบที่ 1 2.เมื่อหมดเวลาสังเกตแล้วผู้วิจัยและผู้ ช่วยผู้วิจัยนำผลการสังเกตมาหาค่า ความสอดคล้องแล้วรวบรวม พฤติกรรมที่บันทึกได้ตรงกัน	

ระยะที่ ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
4/25-32	การนำการเสริมแรงทางสังคมกับมาใช้อีกครั้งหนึ่ง	เพื่อศึกษาให้แน่ชัดว่าการให้การเสริมแรงทางสังคมมีผลทำให้พฤติกรรมก้าวร้าวลดลงและพฤติกรรมที่เหมาะสมเพิ่มขึ้นจริง ๆ หรือไม่	<p>1. ทำการสังเกตและบันทึกและปรับพฤติกรรมโดยให้การเสริมแรงและการเพิกเฉยเหมือนระยะที่ 2 ทุกประการตามแผนที่จัดขึ้นคือ</p> <p>ครั้งที่ 25 ใช้แบบที่ 2 26 ใช้แบบที่ 3 27 ใช้แบบที่ 1 28 ใช้แบบที่ 2 29 ใช้แบบที่ 3 30 ใช้แบบที่ 1 31 ใช้แบบที่ 2 32 ใช้แบบที่ 3</p> <p>2. เมื่อหมดเวลาสังเกตแล้วผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการสังเกตมาหาค่าความสอดคล้องแล้วรายงานคะแนนพฤติกรรมที่บันทึกได้ตรงกัน</p>	
หลังการทดลองประมาณ 30 นาที	ปัจฉิมนิเทศ	<p>1. เพื่อสรุปผลพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมที่เหมาะสมให้ผู้รับการทดลองทราบ</p> <p>2. เพื่อสรุปผลที่ได้จากการใช้การเสริมแรงทางสังคมและการเพิกเฉย</p>	<p>1. สรุปผลให้ผู้รับการทดลองและพยาบาลประจำกลุ่มทราบ</p> <p>2. ผู้วิจัยขอใบผู้รับการทดลองที่ให้ความร่วมมือในการทดลองและขอคุณพยาบาลประจำกลุ่มที่อำนวยความสะดวกตลอดระยะเวลาการทดลอง</p>	

ตารางที่ 9 แสดงค่าดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกต

ครั้งที่	ผู้สังเกต คนที่ 1, คนที่ 2	พฤติกรรม	จำนวนเวลาที่ บันทึกตรงกัน	จำนวนเวลาที่ บันทึกต่างกัน	ค่าดัชนีความ เชื่อมั่น	หมายเหตุ
1	1	13	11	2	0.85	
	2	12				
2	1	12	12	0	1.00	
	2	12				
3	1	13	12	1	0.92	
	2	12				
4	1	10	10	1	0.91	
	2	11				
5	1	8	8	0	1.00	
	2	8				
6	1	11	10	1	0.91	
	2	11				
7	1	9	9	0	1.00	
	2	9				
8	1	13	12	2	0.86	
	2	14				
9	1	5	5	1	0.83	
	2	6				
10	1	3	3	0	1.00	
	2	3				
11	1	4	4	0	1.00	
	2	4				
12	1	2	2	0	1.00	
	2	2				
13	1	1	1	0	1.00	
	2	1				
14	1	5	4	1	0.80	
	2	4				
15	1	2	2	0	1.00	
	2	2				
16	1	1	1	0	1.00	
	2	1				

ภาพประกอบแสดงความถี่ของพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาอายุ 14 ปี ระดับเซวาร์นปัญญา 39 ในระยะที่ 1 และระยะที่ 2

จากภาพประกอบพบว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ใช้ทดลองเครื่องมือแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวในระยะที่ 1 ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติแห่งการแสดงความก้าวร้าวแห่งตน ต่อมาในระยะที่ 2 เด็กชายคนดังกล่าวแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง เพราะเป็นระยะที่ให้การเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมที่เหมาะสม และให้การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมก้าวร้าว

